ދިވެހިބަސް

އެޗް.އެސް.ސީ އަށް

އެނީއެއް!

އެކުލެވިގެންވާ ބައިތައް

	ސަފްހާ
އެޗް.އެސް.ސީ ދިވެހިބަސް	2
ކަރުދާސް 1	4
މަޒުމޫނު	5
ރިޕޯޓު	13
ދަތުރުމަތި	23
ދަތުރުނާމާ	25
ބައޮގްރަފީ	30
އޮޓޯބައޮގްރަފީ	32
ޑްރާމާ	36
ސަމާސާއަދަބު	40
ކަރުދާސް 2	46
ރާރަ	46
ހުވާސާ	51
ޅެން ޝަރަޙަކުރުން	53
ޅެމަން ފާޅުކިޔުން	56
ރައިވަރު	60
ކުރުވާހަކަ (ބާދިރުގެ ކުރީގެ ކުރުވާހަކަތައް)	64
ދިގުވާހަކަ (ރިވާޔަތް ދުނިޔާ ވަ ޖުމާދާ)	68
އެހެނިހެން	71

އެޗް.އެސް.ސީ ދިވެހިބަސް

- ސްޕެސިފިކޭޝަން ޓޭބަލް

ކަރުދާސް 1	ޖުމްލަ މާކްސް	ސުވާލުގެ އަދަދު	ޖަވާބު ދޭން ޖެހޭ ސުވާލުގެ އަދަދު	ސީދާ ޖަވާބު ދޭން ޖެހޭ ސުވާލު		ދޫރަ / ކޮންޕްރިހެންސިވް		ބޭނުންކުރުން		ބޭނުންކުރުމަށްވުރެ މަތި		ހޯދަވާނެކަމަށް ލަފާ ކުރެވޭ ވަގުތު
ވަގުތު: 2 ގަޑިއިރު				ސ	މ	ސ	މ	ސ	މ	ސ	މ	މިނިޓް
ކިޔުންތެރިކަން 1												
1. މަޒުމޫން / ރިޕޯޓު	25	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	75
ކިޔުންތެރިކަން 2												
2. ބައްގަރީ/އާތިބައްގަރީ/ދަތުރުނާމާ/ސަމާސާ އަދަބު/ޑްރާމާ	15	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	45
ޖުމްލަ	40	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	120

[illegible]	[illegible]		[illegible]		[illegible]		[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	ކަރުދާސް 2
މިނިޓު	މ	ސ	މ	ސ	މ	ސ	މ	ސ				ވަގުތު: 2 ގަޑި 30 މިނިޓު
50	6	2	-	-	8	4	1	1	7	7	15	1. ދާރަ (2 ޖުސްވުތު)
20	-	-	10	1	-	-	-	-	1	1	10	2. ޝުޢޫރު
45	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	އަދަބިއްޔާތު 1
30	10	1	-	-	-	-	-	-	1	1	10	3. ޢެން
15	5	1	-	-	-	-	-	-	1	2	5	4. ރައިވަރު
35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	އަދަބިއްޔާތު 2
35	20	2	-	-	-	-	-	-	2	2	20	5. ދިގުވާހަކަ/ކުރުވާހަކަ
50	41	6	10	1	8	4	1	1	12	13	60	ޖުމްލަ

ސޯސް: ... (2006)

ބައިގަނޑު 1

މާކުކުރުމުގައި ގެންގުޅޭ ބައެއް އުސޫލުތައް

އާންމު އިރުޝާދު

- މާކުސް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކޮންމެ ބައަކަށްވެސް އެންމެ ގިނަވެގެން ކަނޑައެޅޭ އަދި ދެވޭނީވެސް އެބައަކަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ޖުމުލަ މާކުހެވެ.
- މަޒުމޫނު ނުވަތަ ރިޕޯޓަށް ސުރުޚީ ދީފައިވާ މައިގަނޑު ނަމޫނާތަކުގެ ހަމަ އެއްވެސް މިންވަރަކަށް ގެނެވުނު ނަމަވެސްމެއެވެ.
- މަޒުމޫނު ނުވަތަ ރިޕޯޓު 65 ޖުމުލައަށްވުރެ އިތުރު ވާނަމަ އިތުރުވާ ބައަށް މާކުސް ނުދެވޭނެ.
- މަޒުމޫނު ނުވަތަ ރިޕޯޓު 45 ޖުމުލައަށްވުރެ ކުރުވާނަމަ ޖުމުލަ މާކުން ނިސްބަތުން މާކުސް އުނިކުރާނެ.
- އުފެއްދުންތެރި ލިޔުމުގެ ބާވަތްތައް 28 ޖުމުލައަށް ވުރެ ދިގުވާނަމަ އިތުރުވާ ބައަށް މާކުސް ނުދެވޭނެ.
- އުފެއްދުންތެރި ލިޔުމުގެ ބާވަތްތައް 17 ޖުމުލައަށްވުރެ ކުރުވާނަމަ ޖުމުލަ މާކުން ނިސްބަތުން މާކުސް އުނިކުރާނެ.
- މަޒުމޫނުގެ ނުވަތަ ރިޕޯޓުގެ ސުރުޚީ ނުލިޔެފައިވާނަމަ ނުވަތަ ސުރުޚީއާއި ނުގުޅޭ ގޮތަކަށް ސުރުޚީ ލިޔެފައިވާނަމަ ހުރިހާ ބައިން އެއް މާކުސް ކަނޑާނެ.
- އެއް ޖަވާބުގައި ގިނަ ޖަވާބު ލިޔެފައި ވާނަމަ މާކު ދެވޭނީ އެއް ޖަވާބަށެވެ.
- [illegible] މާކުސްދީ އެއްވެސް ބައަކަށް ½ މާކުސް ނުދެވޭނެ.
- 1 ވަނަ ސުވާލުގެ ހ، ށ 4 އަކާއި ނ އަށް އަމިއްލަ މައިގަނޑު ނަމޫނާ [illegible].
- މައުޟޫޢާ ނުގުޅޭ ވާހަކަ ގެނެސްފައިވާނަމަ އިބާރާތް ކުރުން ރަނގަޅު ވަރަކަށް ނިސްބަތުން މާކުސް ކަނޑާނެ.

- ނޯޓް: މާކިން ސްކީމުގައި ބަޔާން ކުރެވިފައިވާ މަޢުލޫމާތު ދިމާވާނެހެން އަދި މަޢުލޫމާތާ ނުކުތާތައް އެކަށީގެންވާ ގޮތަށް ލިޔެފައިވާނަމަ.

މަޒުމޫނު

- **ކޯސްމަޒުމޫނުގައި ހިމެނޭ ސަރުޚީތައް :**

1. ކޯޕަރޭޓް އޮފީސް :

ކޯޕަރޭޓްއަކަށް ބަލާނީ އެ މަޒުމޫނެއްގެ، މައިގަނޑުގައި ބާރުއަޅާ ނުކުތާތަކަށް އަދި އުސޫލުތަކަށް ފޯކަސްވެގެން. މިފޯކަސް ސަރުކާރީ، ޚާއްޞަ ވިޔަފާރި އިބާރާތްތަކަށް ވަންތަވެއެވެ. އަދި މިކަމުގައި، ޚާއްޞަ ޒިންމާތަކުގައި ވެރިކަން ހިންގާ ތަކެތި ނުވަތަ ސިޔާސީ، މައިގަނޑު ހުށަހެޅުމަކީ ވެރިކަމުގެ ތަކެތި ވަންތަވެއެވެ.

2. އެއްބަސް ހުރި ކަންތައްތަށް މައުލޫމާތު ހުރުން :

މިދެ މަޒުމޫނުގައި ޚާއްޞަ މިހުން ސަރުކާރީ ވިޔަފާރިތަކަށް އާ މައުލޫމާތު ހޯދަނީ ވަންތައެވެ. މިފަދަ މައުލޫމާތު ހުށަހަޅައި ހޯދާނެ ސަރުކާރު ހުރި ނުވަތަ ތަރުތީބު ތަރުތީބުކުރެވޭ ޚާއްޞަ މުޅިން ގޮތްތަކުގެ ފަރާތުން ހުރަހަށް ކުރެވެއެވެ. އަދި މިކަމުގައި އެހީ ބަޔަކު، ތަރުތީބު މައުލޫމާތު ވަންތަ ހުރެއެވެ.

3. އެޕްލިކޭޝަން އާ ޒާތީ ހުރަހެޅުން :

ޒާތީ މަޒުމޫނުގައި އެޕްލިކޭޝަން މަޒުމޫނުގައި ހުރުމާ ޒާތީ ތަކެތި އާ ޒާތީ ތަކެތިތައް ވަންތަ ހުރެއެވެ. އަދި އެ ހުރުމާ ޒާތީ ތަކެތި ތަރުތީބުކުރެވޭ ކަންތައް ޒާތީ ތަކެތިތައް ގެންގުޅުން މިސާލު ތަރުތީބު ހުރެއެވެ.

4. އާމްދަނީ މައުލޫމާތު، ޒާތީ ހުރަހެޅުން :

އާމްދަނީ ޒާތީ ހުރަހެޅުމަކީ އެއްބަސްވުންތަކެއް އަސާސީ ވުޒާރާތައް ގެނައުމަށް މަސްއޫލު (ޕްރީކޯޓް) ގޮތަށް ވަކި ތަރުތީބުކުރުން ޒާތީތައް، އަދި މައުލޫމާތުތައް އެކުލެވިގެން. އެއީ މަޒުމޫނު ޚާއްޞަ ވިޔަފާރީ، ފަރުމާކުރަން ތަރުތީބުކުރުން ލިޔުމެވެ.

5. ދިރާސާ ކުރެވޭ ނުކުތާއެއް ވަކި ފުރުޞަތުގައި ބާރުއަޅުން :

މަޒުމޫނު މައިގަނޑުގައި ލިޔާ ކުރެވޭ ފުރުޞަތު އެނގޭނީ މައިގަނޑު ނުކުތާއެއް މަސައްކަތެވެ. ނުކުތާ ތަފްސީލުކުރުން، ހަމަކުރުން، އެގޮތުން ފިލުވައިދިނުމުގެ ގޮތުން ގޮތަށް ބަރުދަށް ޖުމްލަތަކުގެ ގުޅުމުގައި ގޮތުން ހުރިހާކަމެއް. މިގޮތުން ޚާއްޞަކުރާ ހިތުގައި ސާފުކޮށް ނުކުތާ މިންވަރަށް އެނގޭނެ ބަދަލު ހަރުގެންވެއެވެ. ތަފާތު ނުކުތާއެއްގެ ގޮތުގައި ފުރުޞަތުގައެވެ.

6. އިބާރާތްތައް ބަދަލުވުމާއި ރިވެތިވުން :

ފަސޭހަ ސޮރުތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ޖުމުލަތައް އަމިއްލަ ލަފުޒުން އިބާރާތްތައް ހުށަހަޅާ ބަދަލުކޮށްގެންނެވެ. ނަމަވެސް އިބާރާތްތައް ރިވިކުރުމަށްޓަކައި ބަސްތަކެއް ފަރުއިކުންލުމަކީވެސް މަޖުބޫރަކަށް ފުރިހަމަކަން ލިއްބައިދޭން ކަމެކެވެ. މިގޮތުން އެއްގޮތަށް ދުރަގާ ތަފާތު ބަސްތައް ހިފުމާއި، އާބަސްތައް ކުރެވޭނެ ވަރަކަށް ބޭނުންކުރުމުން މަޖުބޫރަށް އަދަބީ ކުލަވަރު އައިސް ރީތިވާނެއެވެ. އަދަބީ ރަހައާއި، އަދަބީ މިރުކަން އުޅޭލުވަދޭ އިބާރާތްތައް ހުރުމުން މަޖުބޫރު ކިޔާއިރުވެސް، ސަމާލުކަން އިސްކުރެވެއެވެ. މިކަން ފުރިހަމަކުރުމަށް ލިޔުންތެރިއާގެ ކިބައިގައި މުޠާލިޢާގެ ބަސްބޮޑުކަމާ ހުރުމާއެކު ތަފުސީލުތައް ރާ ގޮތުގޮތަށް ބޭނުންކުރުމުގެ ހުނަރު ހުރުން ލާޒިމެވެ.

7. އަދަބީ ކުރެހުމަށް ނަޒަރު :

އަދަބީ ކުރެހުމަކީ ކަލިމަގައި ބަލަން އިބާރާތްކުރުމުގެ މަސްހަލަތަކާއި، ތަފާތުތައް، އިމާރާތުގެ ކުރެހުންތަކެވެ. މީގެ މަޖުބޫރުއްޓަލިއަދާ ތަފާތުތަކާއި މަސްހަލަތަކާއި، އިބާރާތުގެ މަސްހަލައެއް ހުރުމުން ނޫނެއް ނާއްކާށެވެ. އަދި އިލާހާގެ ކުރެހުމަކީ މަދުމަދުން މިސާލުތަކުން ފުރިހަމަ ކުރަން ބޭނުންނަމަ މަޖުބޫރު ލިއުން ނިންމުމަށް ފަރުވާތެރި ކަމާއެކު ކިޔައިދެމުންދިޔަ މުއްސިނުކަމެއް ކަމެކެވެ.

8. މާތް ނިންމުމެއް ހޯދުން :

ފުރަން މަޖުބޫރު ޖާނު ފަދައިން ނިންމުން ވެސް މުހިއްމު ކުރަން ޖެހެއެވެ. ނިންމުމުގައި މާތް ދެކޮށްލަން އެތަން މަޖުބޫރުގައި ގަސްތުގައިވާ ނުކުތާތަކުން ރިޔާޒަތް ކޮށްލެއްވެ. މިގޮތުން މުރިނމު ނުކުތާތަކާ ހުނަރުތަކުރުގައިގެން ގެނަސް އިބާރާތްތަކާއި ނަތީޖާ މަޢުލޫމާތު ރިޔާޟަތްތަކެއް ބޭނުން ހުރުމާއިގެން ވަރަކަށްދުން މަޖުބޫރު ނިންމައިފައިވާ ހުރުމެވެ. އަދި ހުރަކާއްކަމު އެކްސްޕްރެސް ބޭނުފައިވާ (މަޖުބޫރުގެ މައިގަނޑު ނުކުތާތަކާ ގުޅޭ) ވަރަކަ ކޮމްޕިއުޓަރު މާތުގައި މަޖުބޫރުގެ ނިންމާފައިހުރުމެވެ. ނިންމުމުން މާތްވާނީ ވަކި މިބުނިގޮތެވެ ހޯދުމުން ބޭނުމަށް ދޭހު ކަމެވެ. ތަފާތު ޝަރީޢަތެއް މަޖުބޫރު މާތްވާނީ ތަފާތު ގޮތުގޮތަށް ނިންމައިގެންނެވެ.

9. ފުރުމާއި ނިންމުމުގެ ރިވެތިކަމާއި ސަލާމަތްކަން :

މާތްމަޖުބޫރު ލިޔުމަށްޓަކައި މަޢުލޫމާތު ކަޅުއިލާކާން ސަރުފުކުރަން ދިނުމަށް ނުކުން ބޭނުންތެރިކަމެވެ. ނަމަވެސް ވޭނެނިން ހަމަޔަކީ މިކަންކަމަށް ސަރުފުކުރަނީ ފަނަގަކަށް ރާވައިގެން ނޫނީ ފުރިހަމަ މަޖުބޫރުގެ ބާރު ނުކުތާތަކަކެވެ. މިހާ މަޖުބޫރު ލިޔުން ފުރިހަމަވާ ކުރީން ކުރަންޖެހޭ ހުރިހާކަމެއް ބަރާބަރަށް ކޮށް ތައްޔާރުވެގެން ނޫނީ މާތް މަޖުބޫރު ނުލިޔެވޭނެއެވެ.

މަޒްމޫނުގެ ޕެރެގްރާފުގެ ނަމޫނާ

މަޒްމޫނުގެ މައުޟޫޢު: ދިވެހިން ހިޖުރަކުރާ މައިގަނޑު ސަބަބުތައް

ލިޔުނީ: ޚަވާޢް އަންވަރު، 12 އެސް-6

ދިވެހިން ހިޖުރަކުރާ މައިގަނޑު އެއްސަބަބަކީ ދިވެހި ޤައުމު ނާމާންވުމެވެ. މަގުމަތީގައި އުޅޭއިރު ބިރުވެރިކަން އިހުސާސް ކުރުވާތީއެވެ. މާރާމާރީއާއި ތަޅާފޮޅުން ގިނަވެފައިވާތީއެވެ. ގެއިން ނުކުންނައިރު ސަލާމަތްތެރިކަމާއެކު އެނބުރި ގެއަށް އާދެވޭނެކަމުގެ ޔަގީންކަން ނުލިބޭތީއެވެ. ހަމަހަމަކަން ޤާއިމުވެދިޔަ ދުލިން އަހަރަށް ބަލައިލިޔަސް މިކަން ސާބިތުވާނެއެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޒުވާނުން ވަރަށް އަމަލާކަންކަމުގައި ޝާމިލުވެއެވެ. ތައުލީމުގެ މަޖާލުގެ އިއްޒަތްތެރި ފަންނުވެރިން އަމާޒުކުރާކަށްވެދާނެއެވެ. އަދި މިންނަންސް އެތައް ބަޔަކަށް ވަރަށް ހަމަލާދީ ޖަރީމާތައް މަގުމަތިވެފައިވެއެވެ. އެއްކަލަ ބަޔަކު އެންމެ މާފަކަށް ނަރަކަށް އަޅާލާ ސަލާމަތްތެރިކަމާއި ތަޢުލީމީ ޚިދުމަތްތަކާއި އަމިއްލަ ބަދަލުގެ ޤާނޫނު ހިޖުރަކުރެވެއެވެ. މިކަމުން ސާބިތުވަނީ ދިވެހި ޤައުމު ނާމާންވުމަކީ ދިވެހިން ހިޖުރަކުރާ މައިގަނޑު ސަބަބެއްކަމެވެ.

ތަފްޞީލު: މައިގަނޑު ޚިޔާލު، **ވުހުމުތަ:** ބާރުދޭ ޚިޔާލުތައް، **ނަތީޖާ:** ހުދު/ދިސާލު، ކޮށުމުގެ: ފައިޖައްސާ ޚިޔާލު

- މަޒްމޫނުގެ ނަމޫނާއެއް :

<u>ރާއްޖެ އެންމެ އަވަސްތަރައްޤީގައި ތަރައްޤީވެ ކުރިއަރާނީ އެއްބަސްވެގެންނެވެ.</u>

ދިވެހިރާއްޖެ އާއްމު ގޮތެއްގައި ސިޔާސީގޮތުން ހިނދު ކަނޑައެޅު އުފެދިފައިވާ ތަން މުޅިގެ ހާލަތުގެ ގޮތެއްގައެވެ. ތަރައްޤީވެއެވެ. ރާއްޖޭގެ މި ހާލު ބޮޑުވަމުން ދަނީ މުޅިރާއްޖެ ކަމަށް ތަރައްޤީކުރުވެއެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުން ސިޔާސީގޮތުން އެންމެ އެކަތިކަނޑައި ހާލަތުގެ ގޮތެއްގައެވެ. ނަމަވެސް މިއަދު އަލުގަނޑު މީހުން ދިވެހިންގެ ތަރައްޤީއަށް ޙިއްސާވެދޭ ހަރުކަށިކޮށްފައިވާ ރާއްޖޭގެ "ހާލުގެ" ދިވެހިންނެވެ. ތަރައްޤީކުރުގެ ދުވަސްވެދިޔަ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އާބާދީ ފުޅާވެފައިވާ ގޮތެވެ. މި މައްސަލަ ބޭއްވުމުގެ ތަރަކާ އާބާދީ އެއްފަސްކުރުމުން ނުހަނު ގޮތްއެއްނެތެވެ. މާތްاللهގެ އިރާދަފުޅާއެކު، ދިވެހިންނަށް ފުރުސަތު ބައެއް ދަރަނިވެރިކުރެވެއެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހާރު ދިރިއުޅޭ ދެއިސްލާމީއެއް ތަރުބިޔަތުކުރާން ކަނޑު ތަރައްގޮތެއްފަދަ ތަރައްޤީވެފައިވާ ސަރަހައްދު ބޮޑުވަމުން އެވެ. އެހެން ދޫކުރުމަކީ ދިރިއުޅުމުގެ ތަރައްޤީ ކަރާމާތުގެ ދިރިއުޅުން މިސާލެއް ދެކޮޅަށް ކަންކަމެވެ. އަދި ސަރަހައްދު ބޭނުންކުރާ ބާރާއިހުރި ޢަމަލެއް ހާލަތުގެ ޤައުމުތަކަށް ފުރަތަމަ ކަންތައް ބޮޑުވަމުން ހުރިތީ ގޮތެއްގައި ހަރުކަށިކަން ތަރައްޤީވެއެވެ. ހަމަހަމަކަމެވެ. އޭރު ބަލާބަލާ ކަމެއް ތަރަފުއިން ގުޅިފައިވާ އަވަސްކަމުގެ ހިސާބު ތަރައްޤީގައި ކުރިއަރާފައިވާ ގޮތެވެ. އެއްބަސްވުމެއް މިހިސާބުން އަދި މިއަދުގެ ޙަޤީޤަތް ކޮންމެވެސް ދާއިރާއެއްގައި ތަޢާރަފުކުރެވެއެވެ. ބާރުއަޅާކަށް މިޚިޔާލާއި، ސިޔާސީ އަދި އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން އެކުވެރިކަމާ އެއްބަސްވުމަކަށް ވާޞިލުވުމުން ރާއްޖެ ބާރުގަދަ

ހަމައެކަނި މިދެންނެވި ވަސީލަތްތަކަކުން ނުފުދޭނެއެވެ. މިކަންތައް ހާސިލުކުރުމަށް އޮތީ އާބާދީ އެއްފަސްކޮށްގެންނެވެ.

ތަނެއް އިޤްތިޞާދީގޮތުން ތަރައްޤީވެގެންދާނީ އެތަނެއްގައި ތައުލީމީ ބާރަކު އުފެދިގެންނެވެ. ކުރިންވެސް ދެންނެވުނު ފަދައިން ރާއްޖޭގެ ކޮންމެ ރަށެއްގައިވެސް ފަދަ ތައުލީމުގެ ފެންވަރު ކުރިއަރުވައިދެވޭނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އާބާދީ، ދުރުދުރުގައި އޮންނަ 200 ވަރަކަށް ރަށަށް ފެތުރިފައިވާތީ މުޅިއާބާދީއަށް އެކުދިންނަށް ފުރުޞަތުދިނުމަކީ އެހާ ފަސޭހަކަމެއްނޫނެވެ. އެހެންނަމަވެސް އާބާދީ އެއްފަސްކޮށްދެވިއްޖެނަމަ މިފަދަ އެހާ ޚިދުމަތްތައް ހަމަޖެހިކަމާއެކު މުޅި އާބާދީއަށް ޚިދުމަތްތަކެއްދެވޭނެއެވެ. މިސާލަކަށް، ކޮންމެ އަތޮޅެއްގައިވެސް އެންމެ ބިންބޮޑު، ގޯތިގޯތިގައި އާބާދީ ދެރިން ރަށަކަށް މުޅި އަތޮޅުގެ އާބާދީ ބަދަލުކުރެވިއްޖެނަމަ، ކޮންމެ އަތޮޅެއްގެ އެއްރަށެއްގައި މަތީ ސާނަވީ ފެންވަރަށް ކިޔަވައިދޭ މަދަރުސާއެއް، އަތޮޅުތަކުގައި ފެންނަ މަސައްކަތްތައް ދަސްކޮށްދޭ މަރުކަޒުތައް، އަތޮޅުތަކުގައި މަތީ ފާސްކޮށްދޭ ސަރަހައްދީ ފެންވަރުގެ ފަރުވާދޭ ހޮސްޕިޓަލެއް ބިނާކުރެވިދާނެއެވެ. ޓޫރިޒަމް އިސްތިރާތީޖީ ތަރައްޤީ ޕްލޭނުތަކާ، ހުނަރުވެރިކަން އިތުރުވެ، މުޅި މުޖުތަމަޢު ތަރައްޤީވެ ތަރައްޤީ ފޯރާނެއެވެ.

ދެންއޮތީ ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ ސިއްޙީ ހިދުމަތުގެ ފެންވަރުގެ ވާހަކައެވެ. ރާއްޖޭގެ އާބާދީފަދައިވާ ކޮންމެ ރަށެއްގައި ސަރޖަރީ އާއި ރިސަރޗް ހެދި ފެންވަރުގެ ހޮސްޕިޓަލެއް ބިނާކުރުމުންނެވެ. އަދި މިކަން ވިޔަފާރިއަކަށް މިއީ ބާކީ ހަރަދުކަން ނޫނީ ނުވާނެއެވެ. އެހެނީ ރާއްޖޭގެ ރަށްތަކުގެ ބޮޑުއިން 1000 މީހުން ހަމަވާ ރަށްރަށްވެސް މަދުކަމަށްވާތީއެވެ. އެހެންކަމުން ކުރިންވެސް ދެންނެވުނުފަދައިން ކޮންމެއަތޮޅެއްގައިވެސް އާބާދީ އެއްފަސްކުރުމަށްފަހު މިއިން ކޮންމެ އަތޮޅެއްގައި އެއް ހަސްފަތާލު ބެހެއްޓުން ފުދޭނެއެވެ. ދުރުދުރުފަށުދުރާލަކުން މިފަދަ ބޮޑު ކުރަނގަޅަފަށިވާ ޖަމާއަތްތަކުގައި، އެއްފަސްކޮށްދެވިއްޖެނަމަ ކުރަންޖެހޭ ކުރު ދަތުރުއެއްކުރަން މަދުވެކަމަކަށް ނުވާނެއެވެ.

ދިވެހިންގެތެރޭގައި ތަޢުލީމުދޭކުރާ އެކިއެކިގޮތްގޮތުން އިތުރުވެދިނީ ސަގާފަތާ ވަޒީފާގެ ފުރުޞަތުތަކުގެ މަދުކަމުގެ ސަބަބުންނެވެ. ދުރުކޮށް ވަޒީފާއެއްނެތިގެން، ބިދޭސް ފުރުސަތު އަނގަޔާރީގައި ރަށްފުށުގެ ސަރުކާރު ބައިވެރިވާ، ބިދޭސީން ބަލްކަޔަކާ ސަރުފަސްދޭ މަސައްކަތްތަކަށް ނުކުމެ ރަށް ދިރިއުޅުން މަދުކުރެއްވިއެވެ. އަދި ވަޒީފާގެ ފުރުޞަތު މަދުކަމުން ރަށްރަށުގެ ޒުވާނުން ބޮޑެތި ރަށްރަށަށް ހިޖުރަކުރަމުން ދަނީއެވެ. މިކަމަށް ހައްލަކީ ކޮބާ؟ މިކަމަށް 500 މީހުންގެ އާބާދީއެއް އޮންނަ ރަށެއްގައި ބޭނުންވާ ޚިދުމަތްތައް ހޯދައިދިނުމަކީ ބާރުއަޅަންޖެހޭ ކަމެކެވެ. މިކަމަށްވެސް ބައްޓަން ކުރަންޖެހޭނީ، ފުރުޞަތުގެ އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތުތަކާއެކުގައި އާބާދީ އެއްފަސްކުރުމެވެ. އާބާދީ އެއްފަސްކޮށްގެން، ވަޒީފާގެ ފުރުޞަތުތައް އިތުރުވެގެންދާނެއެވެ. ރައްޔިތުންނަށް ހިދުމަތްދިނުމުގެ މަސައްކަތްކުރާ ސަރުކާރާއި، ފުރުޞަތުތަކާއި އެކުގައި ތަރައްޤީ ދިރިއުޅުން ފުރިހަމަވާނެއެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ އާބާދީ ފުޅާވެފައިވާ ގޮތުން ޤައުމުގެ އަމަން އަމާންކަން ބެލެހެއްޓުމަށްވެސް ދަތި އުނދަގޫތަކަކާ ކުރިމަތިލާންޖެހެއެވެ. ޤުދުރަތީ ކާރިޘާތަކާއި، ތަނުޒީރަމަންޖެހުންތަކާއި، ބޭރުން އަންނަ ހަމަލާތަކުން ޤައުމު ދިފާޢުކުރުން ވަނީ އުނދަގޫވެފައެވެ. މިކަމުގެ މިސާލަކަށް ދާދި މިދާކަށްދުވަހު ދިމާވި ސުނާމީ ކާރިޘާގައި ބޮޑެތިގޮންޖެހުންތަކުން ހުރިކަމީ އެނގުމުގެ އެހީތެރިކަމުގެ ބޮޑު ބައެއް ޤައުމުގެ ސިވިލިއަނުންގެ ޙިމާޔަތްތެރިކަން އުޅުން ދަތި ހުރެއެވެ. ކޮންމެ ބަޔަކު އަމަންއަމާންކަން ބެލެހެއްޓުމަށް ކޮންމެ ބަޔަކު ބަޖެޓުގެ ބޮޑު ބައެއް ސަރުކާރުން ބޭނުންކުރެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ކުޑަމިނުން ކޮންމެ އަހަރެއްގެ އާބާދީ އެއްވަރަށް ކުރިއެރުމަށްޓަކައި މިފަދަ 20 މަރުކަޒު ވަސީލަތްތަކާއި ޤައުމުގެ ސަލާމަތީ ފިޔަވަޅުތައް ހަރުދަނާކުރެވެންދާނެއެވެ.

ދިވެހި ޤައުމުގެ ތަރައްޤީގެ ދުވެލި އަވަސްކުރުމަށް އާބާދީ އެއްވަސްކުރަނިވެރިކަން ހުރަހެއް މިކަންކުރުމުގައި ބަދަލުވާން ސިވިލު އެއްވެއްޖެއް މުޅިގައުމުގެ ޢާއިލާތަކުގެ އާމްދަނީ ކުރިއަރުވައިދެއެވެ. ހިތްވަރާއި ދަތިތަކާ ދިރިއުޅުމުގެ ސަބަބުތަކާއި ފުދޭއިރު އާދަޔާ ހިލާފަށް ތަރައްޤީވުމަށް ދަތިކަމެއް ނުވެއެވެ. ކޮންމެ މިހާރުގެ އުޅުން ބޮޑު ޚިދުމަތްދޭކަމަށް ވެފައިވާ، ބަޔަކު އެކުލަވާލެވިފައިވާ ބަޔަކާއި ސަރަޙައްދީ ތަރައްޤީ ގައުމު ޚިދުމަތްތައް ދިނުމަށް ބަދަލުގެނައެވެ. މިޤައުމު ތަރައްޤީގެ ދާއިރާ ތަކާއި ވިޔަފާރީގެ ޚިދުމަތްތަކުގައި ޤައުމީ ރަނގަޅު ފެންވަރަށް ދިވެހި ޤައުމު އެކުލަވާލުމަށް ބޭނުންވެއެވެ. މިފަދަ ތަރައްޤީ ޙާޞިލުކުރުމަށް ބާރުއެޅުމާއި، އާބާދީ އެއްވަސްކުރުމަށް ދިރިއުޅުމުގެ ދިވެހި ޤައުމު ތަރައްޤީގެ ދުވެލި އަވަސްވާނެކަމީ ޝައްކެއްނެތް ކަމެކެވެ.

މަޒުމޫނު މާކު ކުރާ މިންގަނޑު (25 މާކްސް)

1. އޮންޓަރު (10 މާކްސް)

- މައިގަނޑުނަމާ ގުޅޭގޮތުން ހަރުދަނާ އުފެއްދުންތެރި ޚިޔާލުތަކަކާ ގުޅިފައިވުން.
- މައިގަނޑު ޚިޔާލާއި އެއަށް ބޮޑު ބާރުއެޅިފައި ގެނެސްފައިވުން.
- އޯޑިއަންސް (ލިޔުން ކިޔާނީ ކޮންބައެއްކަން ދަނެ އެމީހުންނަށް އަމާޒުވާގޮތަށް ލިޔެފައިވުން. މަޒުމޫނު އަމާޒުކުރެވިދާނީ ކޮންމެ ފަރާތަކީ އޯޑިއަންސްތޯ.)

- މައުޟޫޢާ ގުޅޭ މައުލޫމާތާއި އުފެއްދުންތެރި ޚިޔާލު ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ހުށަހަޅާފައިވޭ - ފުރަތަމަ ޕެރެގްރާފުގައި މައިގަނޑު ޚިޔާލު ބޮޑު ބާރުދީ ފިޔަވަޅު ވަރަށް ގިނަ ޚިޔާލުތަކެއް ގެނެސްފައިވޭ - އޯޑިއަންސް ވަރަށް ބޮޑަށް ދޭ	9 - 10
- މައުޟޫޢާ ގުޅޭ މައުލޫމާތާއި އުފެއްދުންތެރި ޚިޔާލު ރަނގަޅަށް ހުށަހަޅާފައިވޭ - ފުރަތަމަ ޕެރެގްރާފުގައި މައިގަނޑު ޚިޔާލު ބޮޑު ބާރުދީ ގިނަ ޚިޔާލުތަކެއް ގެނެސްފައިވޭ - އޯޑިއަންސް ދޭ	7 - 8
- މައުޟޫޢާ ގުޅޭ މައުލޫމާތާއި އުފެއްދުންތެރި ޚިޔާލު މެދުމިނުގައި ހުށަހަޅާފައިވޭ - ފުރަތަމަ ޕެރެގްރާފުގައި މައިގަނޑު ޚިޔާލު ބޮޑު ބާރުދީ މެދުމިނުގައި ގެނެސްފައިވޭ - އޯޑިއަންސް ދޭ	5 - 6
- މައުޟޫޢާ ގުޅޭ މައުލޫމާތު ހުށަހަޅާފައިވީ މަދުން - ފުރަތަމަ ޕެރެގްރާފުގައި މައިގަނޑު ޚިޔާލަށް ބާރުދީ ކުޑަ މިނެއްގައި ގެނެސްފައިވޭ - އޯޑިއަންސް ދޭނުން ކުޑަ	3 - 4
- މައުލޫމާތު ހުށަހަޅާފައިވީ ވަރަށް މަދުން - ފުރަތަމަ ޕެރެގްރާފުގައި މައިގަނޑު ޚިޔާލަށް ބާރުދީ ގެނެސްފައެއްނުވޭ - އޯޑިއަންސްގައި ހިފެހެއްޓުމެއް ނެތް	1 - 2
- މައުޟޫޢާ ގުޅޭ މައުލޫމާތު ނުވަތަ އުފެއްދުންތެރި ޚިޔާލެއް ގެނެސްފައެއްނުވޭ - ފުރަތަމަ ޕެރެގްރާފުގައި މައިގަނޑު ޚިޔާލެއް ދީފައެއް ގެނެސްފައެއްނުވޭ	0

2. ހުށަހެޅުން (05 މާކްސް)

- ފުރުމާއި ނިމުން ގެންގުޅުއްވުން.
- ޚިޔާލުތައް ޕެރެގްރާފުތަކަކަށް ބަހާލުން.
- ޖުމްލަތައް ތަރުތީބުން ހުށަހަޅައިދިނުން.

5	- ފުރުމާއި ނިމުން ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ހުށަހަޅައިފައިވާ - ޚިޔާލުތައް ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ޕެރެގްރާފުތަކަށް ބަހާލައިފައިވާ - ޕެރެގްރާފުތަކުގެ ޖުމްލަތައް ތަރުތީބުން ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ހުށަހަޅާފައިވާ - ޕެރެގްރާފުތައް ގުޅުވާލައިފައިވާ
4	- ފުރުމާއި ނިމުން ރަނގަޅަށް ހުށަހަޅައިފައިވާ - ގިނަ ޚިޔާލުތައް ޕެރެގްރާފުތަކަށް ބަހާލައިފައިވާ - ޕެރެގްރާފުތަކުގެ ޖުމްލަތައް ތަރުތީބުން ހުށަހަޅާފައިވާ - ގިނަ ޕެރެގްރާފުތައް ގުޅުވާލައިފައިވާ
3	- ފުރުމާއި ނިމުން މެދުމިންވަރަށް ހުށަހަޅައިފައިވާ - ޚިޔާލުތައް ކޮންމެވެސްވަރަކަށް ޕެރެގްރާފުތަކަށް ބަހާލައިފައިވާ - ބައެއް ޕެރެގްރާފުތަކުގެ ޖުމްލަތައް ތަރުތީބުން ހުށަހަޅާފައިވާ - ޕެރެގްރާފުތަކުގެ ގުޅުން މެދުމިންވަރަކަށް އެބަހުރި
2	- ފުރުމާއި ނިމުން ދެރަ - ޚިޔާލުތައް ކޮންމެވެސްވަރަކަށް ޕެރެގްރާފުތަކަށް ބަހާލައިފައިވާ - ގިނަ ޕެރެގްރާފުތަކުގައިވާ ޖުމްލަތަކުގެ ގުޅުންކަޑަ - ޕެރެގްރާފުތަކުގެ ގުޅުން ކަޑަ
1	- ފުރުމާއި ނިމުން ވަރަށް ދެރަ - ޚިޔާލުތައް އެއްގޮތަކަށް ވެސް ޕެރެގްރާފުތަކަށް ބަހާލައިފައެއް ނުވޭ - ޕެރެގްރާފުތަކުގައިވާ ޖުމްލަތަކުގެ ގުޅުން ވަރަށް ކަޑަ - ޕެރެގްރާފުތަކުގެ ގުޅުން ވަރަށް ކަޑަ
0	- މުޅި މަޢުލޫމާތު ލިޔެފައިވަނީ އެއްޕެރެގްރާފަކަށް - ޕެރެގްރާފުތަކުގެ މެދުގައި އެއްވެސް ގުޅުމެއްނެތް

3. އިބާރާތްކުރުމާއި ބަހުގެ ޤަވާޢިދާއި ހަމަ (10 މާކްސް)

- އިބާރާތް ކުރުމުގެ ސާފުކަމާއި ސާދާކަން / ފަހުއިކަން
- އެކަށޭނަ ބަސްތަކާއި ބޭނުންކުރުން
- ޖުމްލަތައް ބަހުގެ ޤަވާޢިދަށް ފެތިފައިވުން
- އިމްލާކުރުން

9 - 10	- އިބާރާތްތައް ސާފުކަމާއި/ފަސޭހަކަމާއި ޖުމްލަތަކާއި ބަސްތަކުގެ އެތެރެން ވަރަށް ފުރިހަމަ - ގިނަ މުއްސަނދި ބަސްތަކެއް ބޭނުންކުރެވިފައިވޭ - ބަހުގެ ގަވާއިދާ ހަމަޖެހޭގޮތަށް ފުރިހަމައަށް ފެތިފައިވޭ - އިމްލާކުރުން ވަރަށް ރަގަޅު
7 - 8	- ގިނަ އިބާރާތްތައް ސާފުކަމާއި/ފަސޭހަކަމާއި ޖުމްލަތަކާއި ބަސްތަކުގެ އެތެރެން ގިނަތަންތަނުގައި ރަނގަޅު - ގިނަ ބަސްތަކެއް ބޭނުންކުރެވިފައިވާއިރު ކުރެވިފައި ވަރަކަށް މުއްސަނދިކަން ފެނޭ - ބަހުގެ ގަވާއިދާ ހަމަޖެހޭގޮތުގެ ކުށް މަދު މަދުން ފެނޭ - އިމްލާކުރުން ރަގަޅު
5 - 6	- އިބާރާތްކުރުމާއި ބަސްތަކާއި ޖުމްލަތަކުގެ ކުށްތަކެއް، ފިޔަވައި ތަންތަނުން ފެނޭ - ނުހަނު ބަސް ހިސާބަކަށް ބޭނުންކުރެވިފައިވޭ - ބަހުގެ ގަވާއިދާ ހަމަޖެހޭގޮތުގެ ކުށް ގިނައިން ފާހަގަކުރެވޭ - އިމްލާކުރުން މެދު
3 - 4	- އިބާރާތްކުރުމުގެ މުއްސަނދިކަމެއް ދަށް - ނުހަނުބޮޑަށް ހިސާބަކަށް ބޭނުންކުރެވިފައިވޭ - ބަހުގެ ގަވާއިދާއި ހަމައެއް ކުރިދަށް - އިމްލާކުރުން ވަރަށްދަށް
1 - 2	- އިބާރާތްކުރުމުގެ މުއްސަނދިކަން ވަރަށްދަށް - ގިނަ ބަސްތަކާއި ބޭނުންކުރެވިފައިނުވޭ - ބަހުގެ ގަވާއިދާއި ހަމައެއް ކުށް ވަރަށްދަށް - އިމްލާކުރުން ވަރަށްދަށް

ރިޒުޤު

ރިޒުޤުގައި ހިމެނޭ ބައިތައް :

ރިޒުޤުގައި ހިމެނޭ މައިގަނޑު 3 ބައެއްވެ. އެއީ ފުދުމާއި މައިގަނޑާއި ނިސްބުމުވެ. ތަފްސީލު ރިޒުޤުގެ ގޮތުގައި ސަރީޙް ރިޒުޤާއި، ތަޤްދީރީ ރިޒުޤާއި، ތަޙްޞީލީ ރިޒުޤު އަދި އަހަރީ ރިޒުޤުތަކު ފަދަ ރިޒުޤުތައް ހިމެނެއެވެ. ކޮންމެ ބާވަތެއްގެ ރިޒުޤެއް ހަމަވުމަކީ އެރިޒުޤެއް ލިބުމުގެ މަގު ބޯސީދާވުން ޖެހޭނެއެވެ.

- **ފުދުން** : ފުދުމުގައި އެންމެނަށް ރިޒުޤުގެ ތަޢާރަފުވެއެވެ. މިތަޢާރަފު ބޭނުމެއްގެންވަނީ ޒީން ނުކުތާއެއްގެ މައްޗަށެވެ. އެއީ ރިޒުޤު ލިއުމުގެ މަޤްސަދު ހާސިލުވުމަށް ފުރިހަމަ އަދި ރިޒުޤުގައި ހިމެނޭ ބައިތަކެވެ. ޚާއްޞަގޮން، ކޮން ބޭނުމެއްގައި، ކޮންފަދަތަކެއްކަން، ޚާއިނުއް ލިޔާ ރިޒުޤުއެކަން ފުދުން ޚާއްޞަކުރުން އެނގެންވާނެއެވެ. މިއިން އެއްވެސް ބައެއް އެނިވެއްޖެނަމަ ފުރިހަމަ ފުދުމެއް ކަމަކަށް ނުބެލެވޭނެއެވެ.
- **މައިގަނޑު** : މައިގަނޑުގައި ބާރުއަޅާލާނީ ރިޒުޤުގެ ފުދުމުގައި ތަޢާރަފުކުރި ކަންތައްތަކުގެ ތަފްސީލުވެ. މައްސަލައެއްނަމަ އެމައްސަލައިގެ ތަފްސީލާއި މައްސަލަ ހިނގަމުން ދިޔަގޮތް ސަބަބުތަކާއި މައްސަލަ ހައްލުކުރުމަށް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތައް ވަރަށް ބޮޑެއް ކަމެއް. މިބައިގެ ހިމަނާ ކޮންމެ ނުކުތާއެއް ހިމަނާނީ ވަކި ޕެރެގްރާފްއެއްގައެވެ. އަދި މިގޮތަށް ހިމަނާ ވަކި ނުކުތާތަކަކީ އަކުރުތައް ސަޅީގެ ދިނުމަށްވާ ރިޒުޤުގައި ހާއްސަކޮށްގެންވާ ކަމެއްވެ.
- **ނިސްބުން** : ރިޒުޤުގެ ނިސްބުމުގައި ހިމެނޭ މައިގަނޑުގައި ބަޔާންކުރި ކަންތައްތަކުގެ ޚުލާޞާ އާއި ނިސްބުން ދެވެ. ނަތީޖާ ހޯދުމަށްފަހު، ހުށަހެޅުންތަކާއި، ދެކޭގޮތް. އެކި ރިޒުޤުގައި ނިސްބުން ގެންނަންޖެހޭގޮތް ތަފާތެވެ. އެ ފިޔާ ރިޒުޤެއްގެ ބާވަތުން ރިޒުޤުގެ ނިސްބުން ތަފާތު ވާނެއެވެ. ކޮންމެ ކޮންމެ ރިޒުޤެއްގައި ހުށަހަ (ރިކޮމެންޑޭޝަން) އެންމެހާ ނުޖެހޭނެއެވެ. ބައެއް ރިޒުޤުތަކުގައި އެންމެނަށް ރިޒުޤު ލިޔާފަދައިން، އެރިޒުޤު ބޭނުމެއްގައި ހަމަ ނަތީޖާ ތަފާތު ނަތީޖާ އެއްކަމާ ގުޅު ދެކޭގޮތެވެ. ނަތީޖާ ބުނާ ބުނުމެވެ. ނަތީޖާ ކުރު ޚުލާޞާއެކެވެ.

ރިޒުޤުގެ ވައްތަރުތައް :

ލިޔާ ބޭނުމާއި ހާލަތާ ގުޅިގެން ރިޒުޤުގެ އެސްލޫބު ތަފާތު ވާނެއެވެ. އާދައިގެ ކަމެއް ހިނގައިދިޔަގޮތުގެ ރިޒުޤާއި، އާދައިގެ ހިންގުން އިސްލާހު ކުރުމަކަށް ހުށަހަޅާ ރިޒުޤާއި، ވިޔަފާރި ކުންފުންޏެއްގެ އަހަރީ ރިޒުޤު ތަފާތެވެ. ހަމަ އެހެންމެ ސަރުކާރު ދާއިރާގެ ރިޒުޤުތަކުގެ ތަފާތު ބާވަތްތައްގެ ރިޒުޤުކެވެ. މިގޮތުން ލިޔާ ބައެއް ރިޒުޤުގައި ހުންނަ މައުލޫމާތު އެކަށައެޅޭނެއެވެ. އަނެއްބައި ރިޒުޤުތަކު ހުންނަ ކޮންކަން ވަޒަންކޮށް ތަފާތުކޮށް ގޮތް ބޭން، ފަސްނަގޮތް ހުރަހަގައި ލިބެއެވެ.

ހިނގަމުންދާ ކަމެއް އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ރިޕޯޓުތެރޭގައި އެކަމުގެ ސަބަބުތައް ބަޔާންކުރަން ވާނެއެވެ. ރިޕޯޓު ހުށަހަޅާ ފަރާތަކުން އެސަބަބުތަކަށް ހައްލުދޭން ޖެހޭނެއެވެ. އަދި ކަމެއް ފުރަތަމަ ބަލާ ސަރުވޭއެއްކޮށް ލިޔެކިޔުމަށް ތައްޔާރުކުރާ ދިރާސާ ރިޕޯޓުތަކަކީ ޚިޔާލު، ޤާނޫނާ، ޤާނޫނީ ދާއިރާ، ޤާނޫނީ ޒަމާން، މިކަންކަން ރިޕޯޓުން ދޭތެރޭގައި ޖަވާބެވެ. މިފަދަ ރިޕޯޓުކަން އެކަމަށް ހުށަހަޅާ ބޭނުންތަކާއި ދޭތެރެވެރިކަން ބަދަލުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ސަބަބުތަކެއް ބަޔާންކުރަން ޖެހޭނެއެވެ. ހިންގާނަމަ ޤަވާއިދު ބަލަހައްޓާ ބައިގައި ދޭއިރާ ހިންގުމުގެ ސަބަބުތައް ދެނެގަންނާނެއެވެ. އަދި ގެންދާ ރިޕޯޓުގައި ހުށަހަޅާނެ ބޭނުންތައް ދޭތެރެވެރިކަން ޖެހޭނެއެވެ.

ރިޕޯޓު ލިޔުމުގައި ސަމާލުކަންދޭންވީ ބައެއް ކަންތައްތައް :

ކުރިންފެށި ބަޔާންކުރި ފަރާތުން ރިޕޯޓެއް ލިޔުއްވާ އެ ރިޕޯޓުގެ މަޤްސަދު ހާސިލުވާނެގޮތަށް ރިޕޯޓުގެ ބައިތައް ތަރުތީބުކުރަން ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެކެވެ. ހަމައެއާއެކު އެކަމަކާ ބެހޭ ފުރިހަމަ، ސާފު މަޢުލޫމާތު ހިމެނުމަށް ސަމާލުކަން ދޭންޖެހޭނެއެވެ. ނަމަވެސް އިތުރުކޮށް ބޭކާރު ކަމެއް ހިމަނަނީ ލިޔެ ރިޕޯޓެއް މުހިއްމު އިސްތިސްނާ ވާނެއެވެ. އެހެން އެފަދަ ރިޕޯޓެއްގެ ދަސްކުރާއި ދިރާސާކުރި ރިޕޯޓު ލިޔުން މިންވަރަށް ބޭނުންވާ ގޮތް ދޭންޖެހޭނެއެވެ. އެހެންނަމަ މިފަދަ ރިޕޯޓުގައިވާ ހިމަނާ މައުލޫމާތު ޞައްޙަކަމާއި ޝައްކުނުވާ ގޮތް ގެންދާ ދޭތެރެވެރިކަމެވެ.

ކަންކަމުގެ ބައިވެރިވާ ރިޕޯޓު ލިޔުއްވާ ފަރާތުން ދިރާސާ ކުރެވުނު ދޭތެރެ ބައިވެރިވާ ދޭތެރެވެރި ދޭތެރެވެރިކަމާ، ކަންކަމާ ބައިވެރިވާ ބައިވެރިވާ ހިމަނާ ހިމެނޭނެ ބައިތައް ކަންކަމުގައި ބައިވެރިވާ ދޭތެރޭ ދޭތެރޭގެ ހުރިހާ ލިޔެވިފައި ވާނެއެވެ. އެހެންކަމުން އެކަން ބައިވެރިވާ ކަންކަން ދޭތެރޭ ދިރާސާ ލިޔުމަށް. ނަމަވެސް މިފަދަ ރިޕޯޓުގައި ލިޔާ ފަރާތެއް ކަން ހިނގައިދާ އެތެރޭގައި ހިމެނޭ މިފަހަރު ވާނެއެވެ. ވީމާ ދަރިވަރު ވިސްނަވާން އެތެރޭތޯ ހުރިހާ ދުނިޔޭގެ ހުންނާ އެކަމުގެ ނަފްސުގައި ފުރިހަމަ ފުރިހަމަ ގޮތް ދިރާސާކުރާ ދިރާސާ ރިޕޯޓުގެ ދޭތެރޭ ލިޔުއްވާ ބައިތައް ދެނެގަންނާނެ ދަށުން ދުނިޔޭގައި ހުރިހާ ހިމެނުމަށް. މިފަދަ ރިޕޯޓުގައި މިކަމުގައި ކަމަށް ހިމަނައި ކަންކަން ދެނެގަނެވޭނެ ބަޔާންކުރަން ވާނެއެވެ. ނަމަވެސް ސަރުވޭ ރިޕޯޓު މިދެ ކަމެއް ވާނެއެވެ. ބައްލަވާ ލިޔުމުގައި ލިޔެވިދާނެއެވެ. ކުރަށް ހިއްސާކުރަށް ހިމެނޭނެއެވެ.

ކަންތަ ބަލާބެލުމުގެ ރިޕޯޓު ލިޔުން ނަމަވެސް ސުރުހީއެއް ދޭންވާނެއެވެ. އަދި އަރިހަށް ސުރުހީއަށް ލިޔުމާއި ހަމަކޮށް ދީ ވާހަކައެއް އެއް ސުރުހީގެ ދަރަނި ނުދެނެގެނެވި ވިސްނުންދޭން ކަމެއް ވާނެއެވެ. އަދި ތަރުތީބު އިބާރާތަކަށް ބޭނުން ނުކުރެވޭ ދަތުރެއް ފަދަ ބަލަހައްޓާ ބޭނުން ނުކުރާ ނަމަވެސް ސަމާލުކަން ދެނެގަނެވެއެވެ. ލިޔުއްވާ ރިޕޯޓު ހުރަހެއް ފަރާތަކާ ދެކޮޅު ދަރަޖައްގެ ބަސްމަގަކުން، ސާދާ އިބާރާތުން ލިޔުމެވެ.

ރިޕޯޓުގެ ސުވާލު :
މަސްތުވާތަކެތީގެ މައްސަލައަށް ހައްލެއް ހޯދުން

ރާއްޖޭގެ ނިސްބަތުން ބޮޑު އާބާދީއެއް އޮންނަ ފ. ފެނިފުޅުސަފުރިގައި މަސްތުވާ ތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުންގެ އަދަދު ގިނަވުމުގެ ސަބަބުން ރަށުގެ އާއްމު ހާލަތުވެސް ވަރަށްބޮޑަށް ދަށަށް ގޮސްފައެވެ. ރަށުގެ އިގްތިސާދީ ހާލަތާއި، ޒުވާނުންގެ އުޅުމަށްވެސް ނުރައްކާ ބަދަލުތަކެއް އައިސްފައެވެ. އަދި މިކަންތައްވެސް ސަރުކާރުގެ ކަމާ ބެހޭ ފަރާތްތަކަށް ތަފާތުގޮތްގޮތުން އަސަރުކުރަމުން ގެންދެއެވެ.

މައުލޫމާތު 1

ފެނިފުޅުސަފުރި ގިޑޮކްޓަރުގެ އަލީ ރަޝީދު އާންމާގެ ގޭގައި ހުރި ޒުވާނުން ބުރުއުޅަ ވިއްކާފައިވާކަން އާންމާގެ އަންހެނުން އައިމިނަތު ބަސޯނަކު ފުރިގެން އުކަން ހައްޔަރުކުރުން، އާންމާގެ އަންހެނުންގެ ގައިގައި ކަޅުބޮނުއާ ވަރަށް ބޮޑަށް ޖަހައިލާފައިވެއެވެ. މަސްޖިދުތުން އައިމިނަތުގެ ބޮޑުބޭބެ ހުމައިދާ ގޮތުގައި " އައިމިނަތު އުޅުނީ ހެލިގެ އަތުގައި ހިފައިގެން ގޮވައިގެން ގޮތްތަކަށް ވައްދަން. ހެޔޮ ހަނިކަމުގެ ދުރަކަށުން އައިމިނަތު ކަހަލަ މުޅި އަންހެނަކު ދަރަން ފުރިމާ މާބޮޑުކަން ގެދޮރުއެނދަށްކަން. ހެޔޮ އައިރުވީގައި ޗީޗީގައި އޮތްކަޖަރު އައިމިނަތުގެ އަތުގައި އޮވި"

އާމިނަތުގެ ޖަހާތަށް ފުރާރުން މިހާރު އާއްމުވެސް އަތުރު ހުސްފިޖަރުގެ އަތި. ސީ. ޓީ ގައި އޮންނުމަތި ކުރެވިފައެވެ. ފުލުހުން އޭގެ ތަފާސިރު ކުރުމުގައި 4 ގަރަތް މަސްތުވާ ތަކެއްޗާއި، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމަށް ގެންގުޅޭ އާލާތްތަކެއްވެސް ފެނިފައެވެ. "ފެނިފުޅުސަ ޚަބަރުގައިވާ ހަބަރެއް"

މައުލޫމާތު 2

2004 ވަނަ އަހަރު ފެނިފުޅުސަފުރި ކޮޅަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތައް	
ކުށުގެ ބާވަތް	އަދަދު
ފޭރުން	725
ޒިޔާނާތް	838
ވައްކަން	367
ޖިންސީކުރުން	1100
މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން	2300

މިއީ ދަރިވަރަކު ފެނިފުޅުސަފުރި ފުއްޓަށްސާފުވާ ، އެރަށުގެ ރައްޔިތުން މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުން ރަށަށާއި ރައްޔިތުންނަށްކުރާ އަސަރުތަކެއް ބަޔާން ކުރަން ދިމާވެފައިވާ މިބޭޒު މައްސަލަ ހައްލުކުރުމަށް ގޮތްތަކާއި ހުށަހެޅުމަށް ކަންކަރަމެފައިވާ ފަރާތް ކަމުގައި ބަލާނެވެ. އެގޮތުން ދިފާއީ މައުލޫމާތުގެ ފާހަގަކުރެވޭ ނުކާތާތަކުގެ އަލީގައި، އަދި އަމިއްލަ ޚިޔާލުފާސް ބޭނުންކޮށްގެން ، މަސްތުވާތަކެތީގެ ސަބަބުން ދިމާވަނިވި ދަރަދަދިމާވެފައިވާ މައްސަލައަށް ހައްލުތައް، މަސްތުވާތަކެއްޗާ ދުރުކުރުމަށް ކުރެވިދާނެ ކަންތައްތަކެއް ބައްޓަންކޮށް ރިޕޯޓެއް ލިޔާށެވެ.

- ރިޕޯޓުގެ ނަމޫނާ :

ފ. ފަނިފަކުސަފުންބަރު ކުރިމަތިލާފައިވާ މަސްތުވާތަކެތީގެ މައްސަލައަށް ހައްލެއް ހޯދުން

ތަޢާރަފު :

މިއަދު ރާއްޖެއަށް ކުރިމަތިވެފައިވާ އެންމެ ބޮޑު އެއް މައްސަލައަކީ މަސްތުވާތަކެތީގެ މައްސަލައެވެ. މިގޮތުން ފ. ފަނިފަކުސަފުންބަރުވެސް މި މައްސަލައާ ކުރިމަތިލާންޖެހިފައިވާ ރަށެކެވެ. މިއީ ނާކޯޓިކްސް ކޮންޓްރޯލް ބޯޑުގެ ފަރާތުން މި މައްސަލަ ހަނިކުރުމަށް ދިރާސާކޮށް އޭގެ ހައްލެއް ހޯދުމުގެ ގޮތުން ލިޔާ ރިޕޯޓެކެވެ. މި ރިޕޯޓް ބިނާވެފައިވަނީ ރަށުގެ ޙާލަތާއި، ރައްޔިތުންގެ ސިއްޙަތާއި، މަސްވެރިކަމަށް ކުރާއަސަރާއި، ފުރުތެރިކަމަށް ކުރާއަސަރާއި، އިޖުތިމާޢީ ގޮތުން ކުރާއަސަރާއި މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތަކުގެ މައްޗަށެވެ. މިރިޕޯޓް އެކުލަވައިލީ ނާކޯޓިކްސް ކޮންޓްރޯލް ބޯޑުގެ ރިސަރޗް އޮފިސަރުގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޙްމަދު ޢަލީއެވެ.

ރަށުގެ ޙާލަތު :

ފ. ފަނިފަކުސަފުންބަރުގައި މީހުން ވަޒަންވެރިވެގެން އުޅޭތާ 300 އަހަރުވެފައިވާކަމަށް ކުރި ދިރާސާތަކުން ދައްކައެވެ. ނަމަވެސް މި ދިރާސާތަކުގެ ތެރޭގައި މިފަދަ މައްސަލައަކާ ކުރިމަތިލާން ޖެހިފައިވާކަމެއް އެނގޭކަށް ނެތެވެ. މިރަށަށް މަސްތުވާތަކެތި ތަޢާރަފުވެފައިވަނީ މީގެ ދިހަ އަހަރުކުރިންކަމަށް ތަފާސް ހިސާބުތަކުން ދައްކައެވެ. ރާއްޖޭގެ ނިސްބަތުން ބޮޑު އާބާދީއެއް ދިރިއުޅެމުންދާ މިރަށުގެ ¼ އަކީ މަދުރަސާތަކުގައި ތަޢުލީމު ހާސިލުކުރަމުންދާ ކުދިކުދިންނެވެ. މަސްތުވާތަކެތީގެ 'ޑީލަރުންގެ' (ވިއްކާމީހުންގެ) މައިގަނޑު އަމާޒަކީ މިކުދިން ކަމަށް ކުރި ދިރާސާތަކުން ދައްކައެވެ. މިބައިމީހުން ދަނީ ސީދާގޮތުންނާއި ނުސީދާގޮތުން މި ކުދިންނަށް މަސްތުވާތަކެތި ފޯރުކޮށްދެމުންނެވެ. ހަމަމިއާއެކު މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ސަބަބުން މިރަށުގެ ރައްޔިތުން މިވަނީ ސިއްހީ ތަފާތުމައްސަލަތަކާ ކުރިމަތިލާންޖެހިފައެވެ.

ރައްޔިތުންގެ ސިއްޙަތު :

މިރަށުގެ ސިއްޙީ މަރުކަޒުން މައުލޫމާތު ދެއްވިގޮތުގައި ވޭތުވެދިޔަ ދެއަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެކަނިވެސް މިރަށުގެ 20 އިންސައްތަ މީހުންވަނީ މަސްތުވާތަކެތީގެ ސަބަބުން ދިމާވާ ސިއްޙީ ތަފާތު މައްސަލަތަކަށް ފަރުވާހޯދުމަށް ބަލައި އައިސްފައެވެ. މިގޮތުގައި ބޭސްބުރާއި، ނުނިދުމާއި، ނާރުތަކުން ލޭއަރުވުމާއި އަދިވެސް މިނޫން ހިތުގެ ކަމަކަށް ފަރުވާ ހޯދުމަށް އައިސްފައިވާކަން އެ ފަރާތުން މައުލޫމާތު ދެއްވިއެވެ. ފަރުވާހޯދަން އައިމީހުންގެ 75 އިންސައްތައަކީ ޒުވާންފިރިހެނުންގެ ގޮތުގައިވެއެވެ. މިއަދު މިރަށުގެ ރައްޔިތުން މިވަނީ ބޮޑު ބިރުވެރި ސިއްޙީ ހާލަތަކަށް ވެފައެވެ. މިގޮތުން ފ. ފަނިފަކުސަފުންބަރު އަށް މަސައްކަތްކުރަން މަސްތުވެރިކަމުގެ މަސްވެރިކަމަށްވެސް ނުބައި އަސަރުތައް ކުރަމުންނެވެ.

މަސްވެރިކަމަށް ކުރާއަސަރު :

މިރަށުގައި މަސްވެރިކަންކުރާ ވަރަށް ގިނަ އާއިލާތަކެއް ދިރިއުޅެމުން ދެއެވެ. ނަމަވެސް ސިއްރީ ހާލަތު ތަން ނުދިންނުމުގެ ސަބަބުން މީގެތެރެއިން ބައެއްމީހުންނަކަށް މިހާރު ބަރާބަރަކަށް މަހަކަށް ނުދެވެއެވެ. އަދި އަނެއްބައި މީހުން ރާގަނޑު ރަތުރުދަމު ހާލައި އުޅެފައި، ދުވާލު މަހަށްދާތީވެސް ނިދަން ލިބޭކަމަށްވެސް ތަފާސް ހިސާބުތަކުން ދައްކައެވެ. މިބައިމީހުންގެ އަނބިދަރިންގެ ހަރަދުބަރަދު ބެލެހެއްޓުމުގެ އެއްވެސް ފިކުރެއްނުވެއެވެ. މީގެ ސަބަބުން މިފަދަ އާއިލާތަކަށް މިއަދު މިވަނީ ވަރަށްބޮޑު ދަތިތަކަކާއި ހިތާމަތަކެއް ކުރިމަތިވެފައެވެ. މިގޮއިމުތަށް އާމްދަނީ ލިބިލިބޭއޮތް މަގު ބަންދުވެ، ސިއްރީ ފަރުވާ ހޯދުމަށްޓަކައި ހަރަދުކުރަން ޖެހުމުގެ ސަބަބުން މިއާއިލާތައް މިވަނީ އަޅުގަނޑު ދުވަސް ހުސްވެ ހަލާކުވުމާ ގާތްވެފައެވެ.

ފެމިލީވެރިކަމަށް ކުރާއަސަރު :

މަސްވެރިކަމަށްފަހު މިރަށުން އާމްދަނީ ލިބޭ މައިގަނޑު އަނެއް މަސައްކަތަކީ ފެމިލީވެރިކަމެވެ. މިރަށުގައި ފެމިލީވެރިންނަށް އެއްޗެހި ވިއްކާ ހަމަޖެހު ފިހާރަ ހުރީއެވެ. މި ފިހާރަތަކުގެ ވެރިން މައުދާތަ ދެއްވީގޮތުގައި މީގެ 2 އަހަރު ކުރިން އެހެން ބޭނުމެއް ފިހާރަތަކަށްވެސް މަހެއްގެ މައްޗަށް، ހަރަދު ކަނޑާ ފައިދާއަށް މަދުވެގެން 10000/- ރުފިޔާ ލިބެއެވެ. ނަމަވެސް މިއަދު މި ފައިދާ މިވަނީ އޭގެ ¼ އަށް ވެއްޓިފައެވެ. ފެމިލީވެރިން މިރަށަށް އައުން މަދުވެފައިވާ މައިގަނޑު ސަބަބަކީ ރަށުތެރޭ ނުރާނުމުލުވެ. މަގުފުރުމާއި، ވައްކަންކުރުމާއި، ކަޅުދުއްވުންފަދަ ކަންތައްތައް މިއަދު މިވަނީ އާންމު ކަމަކަށްވެފައެވެ. މީގެ ސަބަބުން މަސްވެރިކަމާއި އެއްފަދައިން ފެމިލީވެރިކަންވެސް މިވަނީ ވަރަށްބޮޑަށް ހީނަރުވެގެން ގޮސްފައެވެ. ރަށުގެ އިޤްތިޞާދީ ހާލަތު މިވަނީ ވަރަށް ދަށަށް ގޮސްފައެވެ. މިހާރު ސަބަބަކާހުރެ މިރަށުގައިވެސް އިޖުތިމާއީ އެތައް މައްސަލަތަކެއް ކުރިމަތިވެފައެވެ.

އިޖުތިމާއީގޮތުން ކުރާއަސަރު :

މިރަށަށް މިއަދު މިވަނީ ތަފާތު އެތައް މައްސަލަތަކެއް ކުރިމަތިވެފައެވެ. ޒުވާނުން، ވައްކަންކުރުމާއި، ޖިންސީކުރުމާއި އަދި މަސްތުވާތަކެތީގެ ބޭނުންކުރުންފަދަ ކަންތައްތައް ވަރަށް ގިނަވެފައެވެ. ސިއްރީ ފާރުގައި މިފަދަކަންތައްތައް ކުރާމީހުންގެ ނިސްބަތް ދުވަހުން ދުވަހަކަށް ދަނީ އިތުރުވަމުންނެވެ. މިކަމުގެ ސަބަބުން އާއިލާތަކުގެ ދެމެދުގައިވާ ގުޅުމަކަށްވެސް ދަނީ ބުރު އަރަމުންނެވެ. ކުރި ދިރާސާތަކުން ދެއްކާގޮތުގައި މިރަށުގެ 30 އިންސައްތަ މީހުންނަކީ މަސްތުވާތަކެތީގެ ވަބާގައި ޖެހިފައިވާ މީހުންނެވެ. މިފަދަ މީހުންގެ ސަބަބުން ރަށުތެރެ މުޅި މިރަށް ނާމާންވެފައެވެ. ދީނުގައި ހަރާމް ކުރައްވާފައިވާ ކަންތައްތަކަށް އެއްވެސް ޖެހިލުމެއްނެތި މި މީހުން އަރައިގަންނަމުން ދެއެވެ. ޖިންސީގޮސްތުކުރުމުގެ މިސާލުތަކެއްގެ ދަށުގައި ހަރަކާތްތައް ކުރެވެއެވެ.

ހައްލު :

މި މައްސަލައަށް ބައެއް ހުދުމަތްޓަކައި ކުރުކުރުވާމީހުންނަށް ހަރުކަށި އަދަބުތައް ދިނުން މުހިންމެވެ. އަދި އާންމުންގެ މެދުގައި، ހާއްސަކޮށް މަދަރުސާތަކުގައި ކިޔަވަމުންދާ ކުދިންގެ މެދުގައި ހޭލުންތެރި ކުރުވުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުން މުހިންމެވެ. މައިންބަފައިންނާއި ދަރިންނަށް މަސްތުވާތަކެތީގެ ބިރުވެރިކަން އިޙްސާސް ކޮށްދިނުން ޖެހޭނެއެވެ. ދީނީ ނަސޭހަތްތަކާއި، ތަޢުލީމާ ދޭންޖެހޭނެއެވެ. އަދި މި ވަބާއިން ސަލާމަތްކޮށްދެވޭނެ މީހުން ގެނެސް އެމީހުންގެ ތަރުބިއްޔަތާއި ރައްޔިތުންނަށް ކިޔަވައިދިނުމަށް މުހިންމު ކަމެކެވެ. ހަމަމިއާއެކު ރަށްރަށުގެ ތަފާތު ކޮމިއުނިޓީތަކާއި ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކާ ގުޅިގެން، މިރަށްރަށް މަސްތުވާތަކެތި އެބޭނުންކުރުން ހުއްޓުވުމާއި، މިބަލީގެ ޒުވާނުން ދުރުކުރުމަށްޓަކައި ދާރު ސޯޝަލް (ކާރިވަރު) ސެންޓަރެއް ހުޅުވުމަކީ މިކަމަށްއެހީވާނެ ހަރުދަނާ ފިޔަވަޅަކަށް ވާނެއެވެ.

ރިޕޯޓު މާކު ކުރާ މިންގަނޑު (25 މާކްސް)

1. މައްސަލަ / ޑޭޓާ / ކަން ހިނގިގޮތް ބަޔާން ކޮށްދިނުން (08 މާކްސް)

- އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް މައްސަލަ / ޑޭޓާ / ކަން ހިނގިގޮތް ބަޔާން ކޮށްދިނުން.
- ހުށަހަޅާ މައުލޫމާތުގެ ހަރުދަނާކަން.
- ރެފަރެންސް. (ލިޔުން ކިޔާނީ ކޮންބައެއްކަން ދަށް އުފެދުނުހަން އަޑުޖެހޭ ގޮތަށް ލިޔެފައިވުން).

7 - 8	- މައްސަލައާ ގުޅޭ ހަރުދަނާ މައުލޫމާތު ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ހުށަހަޅާފައިވާ - މައްސަލައާ ގުޅޭ ހެއްކާއި ނަތީޖާ ފުރިހަމައަށް ހުށަހަޅާފައިވާ - ރެފަރެންސް ވަރަށްބޮޑަށް ގުޅޭ
5 - 6	- މައްސަލައާ ގުޅޭ ހަރުދަނާ މައުލޫމާތު ރަނގަޅަށް ހުށަހަޅާފައިވާ - މައްސަލައާ ގުޅޭ ހެއްކާއި ނަތީޖާ ރަނގަޅަށް ހުށަހަޅާފައިވާ - ރެފަރެންސް ގުޅޭ
3 - 4	- މައްސަލައާ ގުޅޭ ހަރުދަނާ މައުލޫމާތު މެދުމިންވަރަކަށް ހުށަހަޅާފައިވާ - މައްސަލައާ ގުޅޭ ހެއްކާއި ނަތީޖާ މެދުމިންވަރަކަށް ގެނެސްފައިވާ - ރެފަރެންސް ގުޅޭ
1 - 2	- މައްސަލައާ ގުޅޭ މައުލޫމާތު މަދު - މައްސަލައާ ގުޅޭ ހެއްކާއި ނަތީޖާ މަދު - ރެފަރެންސް ގުޅުން ވަރަށްކުޑަ
0	- ދީފައިވާ މައްސަލައާ އެއްވެސް މިންވަރަކަށް ގުޅުމެއް ނެތް

2. ހުށަހެޅުން (07 މާކްސް)

- ތަޢާރަފެއް އޮތުން.
- ޑެމޮންސްޓްރޭޝަން / ނިންމުން ގެނެސްފައިވުން.
- ޕެރެގުރާފުތަކަކަށް ބަހައިލުން.
- ޖުމުލަތައް ތަރުތީބުން ހުށަހަޅައިވުން.

7	- ވަރަށް ފުރިހަމަ ތަޢާރަފެއް - ވަރަށް ފުރިހަމަ ޑެމޮންސްޓްރޭޝަން/ ނިންމުމެއް - ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ޕެރެގްރާފު ވަކިވަކިކޮށްފައިވާ - ޕެރެގްރާފުތަކުގެ ޖުމުލަތައް ހަމަޖެހޭ ތަރުތީބުން ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ހުށަހަޅާފައިވާ
5 - 6	- ރަނގަޅު ތަޢާރަފެއް - ރަނގަޅު ޑެމޮންސްޓްރޭޝަން/ ނިންމުމެއް - ލިޔުމުގެ ބޮޑުބައިގައި ޕެރެގްރާފުވަކިކޮށްފައިވާ - ޕެރެގްރާފުތަކުގެ ޖުމުލަތައް ހަމަޖެހޭ ތަރުތީބުން ހުށަހަޅާފައިވާ
3 - 4	- އާދައިގެ ތަޢާރަފެއް - އާދައިގެ ޑެމޮންސްޓްރޭޝަނެއް/ ނިންމުމެއް - ޕެރެގްރާފު ވަކިކޮށްފާފައި މަދު - ބައެއް ޕެރެގްރާފުތަކުގެ ޖުމުލަތައް ހަމަޖެހޭ ތަރުތީބުން ހުށަހަޅާފައިވާ
1 - 2	- ދެރަ ތަޢާރަފެއް - ދެރަ ޑެމޮންސްޓްރޭޝަނެއް/ ނިންމުމެއް - ޕެރެގްރާފު ވަކިކޮށްފާފައި ވަރަށް މަދު - ގިނަ ޕެރެގްރާފުތަކުގައިވާ ޖުމުލަތަކުގެ ގުޅުންކަނޑާ
0	- މުޅި ރިޕޯޓް ލިޔެފައިވަނީ އެއްޕެރެގްރާފަކަށް - ޕެރެގްރާފުތަކުގެ މެދުގައި އެއްވެސް ގުޅުމެއްނެތް

3. އިބާރާތްކިޔުމާއި ބަހުގެ ޤަވާއިދާއި ހަމަ (10 މާކްސް)

- އިބާރާތްކިޔުމުގެ ސާފުކަމާއި ސާދާކަން.
- އެކަށޭނަ ބަސްތަކާއި ބޭނުންކުރުން.
- ޖުމްލަތައް ބަހުގެ ޤަވާއިދަށް ފެތިފައިވުން.
- އިމްލާ ކުށް ނެތުން

- އިބާރާތްތައް ސާފުކޮށް ޖުމްލަތަކާއި ބަސްތަކާއި އެއްގޮތަށް ވަރަށް ފުރިހަމަ - ގިނަ ބަސްތަކާއި ބޭނުންކޮށްފައިވޭ - ބަހުގެ ގަވާއިދާ ހަމަޖެހިގެން ފުރިހަމައިން ފެތިފައިވޭ - އިމްލާކުށް ވަރަށް މަދު	9 - 10
- މުޅި އިބާރާތްތައް ސާފުކޮށް ޖުމްލަތަކާއި ބަސްތަކާއި އެއްގޮތަށް މިންވަރަކަށް ރަނގަޅު - މިންވަރަކަށްގައި ގިނަ ބަސްތަކާއި ބޭނުންކޮށްފައިވޭ - ބަހުގެ ގަވާއިދާ ހަމައިގެ ކުށް މަދު މަދުން ފެނު - އިމްލާކުށް މަދު	7 - 8
- އިބާރާތްކިޔުމާއި އަދިބަސްތައް އަމިއްލަގެ ކަނޑައެޅި ޤިޔާސުގެ ގޮތަށްކޮށްފައިވޭ - ހިސާބަކަށް ރަނގަޅު ބަސް ބޭނުންކޮށްފައިވޭ - ބަހުގެ ގަވާއިދާ ހަމައިގެ ކުށް ގެއްލިގެން ވަރަކަށްނުވޭ - އިމްލާކުށް ގިނަ	5 - 6
- އިބާރާތްކިޔުމުގެ ކުށްތައް ގިނަ - ހިސާބަކަށް ރަނގަޅުބަސް ބޭނުންކޮށްފައިވޭ - ބަހުގެ ގަވާއިދާއި ހަމައިގެ ކުށްގިނަ - އިމްލާކުށް ވަރަށްގިނަ	3 - 4
- އިބާރާތްކިޔުމުގެ ކުށްތައް ވަރަށްގިނަ - ގިނަ ބަސްތަކާއި ބޭނުންނުކޮށްފައިވޭ - ބަހުގެ ގަވާއިދާއި ހަމައިގެ ކުށް ވަރަށްގިނަ - އިމްލާކުށް ވަރަށްގިނަ	1 - 2

ދަތުރުމަތި

- **ދަތުރުމަތިއަކީ ކޮބާ ؟**

ދަތުރުމަތިއެއްގައި އޮންނަނީ އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް ކުރާ ދަތުރު ދަތުރުގެ ދަތުރުމަތީގައި ހިނގާ ހާދިސާތަކާއި ކަންކަމެވެ. ގިނަފަހަރަށް ސްކޫލުގައި ވަކި ކަހަލަ ހާދިސާއެއް ހިނގިކަމުން ބަލައިގެން ދަތުރުމަތި ލިޔުމަކުން އިޝާރާތު ދެވެއެވެ.

- **ދަތުރުމަތިއެއްގައި ހިމެނޭ ބައިތައް :**

1- ދަތުރުގެ ތައްޔާރީ:

މިބައިގައި ހިމެނޭ ދަތުރުގައި ބައިވެރިވާނީ ކޮންބައެއްކަމާއި، ދަތުރުކުރަނީ ކޮންތާކުން ކޮންތާކަށްކަމާއި، ފުރި ދުވަހާއި ގަޑިއާއި ދަތުރުގައި ހޭދަވާނެ ވަގުތެވެ. މީގެ އިތުރުން އުޅަނދުގެ ނަން ހިމެނުން މުހިންމެވެ.

2- ދަތުރުގެ އުސްއަލިތައް

މިބައިގައި ހިމަނާނީ ދުވަހުގެ މުހިންމު ދަތުރުކުރިއަށް ދިޔަ ގޮތާއި ދަތުރުކުރި މިސްރާބާއި، ހައިރާންވުމުގެ ކަންކަމާއި ދިމާވި މައިގަނޑު ހާދިސާތަކެވެ.

3- ނިންމުން

ނިންމުމުގައި ދެންނެވި މަންޒަރު ގެނެވެއެވެ. މީގެ އިތުރުން ބަސްދަތުރުމަތި އޮތްގޮތް ސިފަކޮށްދެވޭނެއެވެ.

- **ބަސްތަކުގެ މުރާޖަޢާ ދަސްކުރަމާ!**

ބަސް/އިބާރާތް	މާނަ
ދިރުނަބާކޮޅު	ފުރަތަމައާއި އެއްކޮށްގެ ކުރިކޮޅު
ކޮޅުފަސްކޮޅު	ފުރަތަމަ އެއްކޮށްގެ ފަހަތުކޮޅު
އިންޒިނުގެ	ތޮށިގެ އިންޒިން ހުންނަ ތަން

ޢާޒިރުވެރިކަމުގެ ޢާޒިރުކަން ކިޔާ ހިސާބުގައި، ވަރަ ކުއްޔަށް އެންމެ މަޢުލޫމާތު އިސްލާމީ ހުނަރު މަދޫ.	މަލީކަން
ތާރީޚުވެރިކަމުގެ މިސްރާބު ބަޔަކުދުކުރުން ބޭނުންކުރާ އާދަތް	ހުނަރު
ކަނޑުގައި ދުއްވާ އުފެދުއްވާ ފޯނުގެ އަޑުގައި ހުނަރުބައިގެ ތަރިކަން ލިބޭ ގެއްލުމެއްގެ ސަރަޙައްދު އާޚިރައް ދިޔައުން.	ދިޔަވުން
ޢާޒިރުވެރިކަމުގެ، ވެރިވަޑައިގަތުމުގެ ތަންތަނުން ފެންގަނޑު ހުސްކޮށްލުމަށް ނުވަތަ މަޤުބޫލުކުރަން ފެންނަގަން.	ދިރިހުރުން
ރާއްޖެއަށް ތާރީ ދެކެވިއަން "ރާލު" ކަރުން.	ތާރިހުލުވުން
ރަށުމަތިކަން އުފާވެރިވުމަށް ކުރިއަރާ ފިޔަވަން.	ރަށޮޅުހުން
ޢާޒިރުވެރިކަމުގައި އަތަށް ބޯހިނގާ ފިނޮޅިގޮޅި.	މަތު
ފުރާޔުއްވާ ޢާޒިރުވެރިކަމުގެ ވަތަނުގެ މަގުމަތި އަތަކުގައި ޢާއިލާ ފަށާގެ ފިރާވަނި.	ތައުޖުމަނި
ޢާޒިރުވެރިކަމުގެ އަރާބައި.	ވަތަ
ޢާޒިރުވެރިކަން ބަނދަރުގައި ފަހަރުން ފެހިވުން އިއްސާ ހަމައަށް ހުނަރު ވަކަރު	މަޤު

- **ދަތުރުމަތީގެ ނަމޫނާއެއް**

ސުވާލު: މަސްވެރިންގެ ދުވަސް ފާހަގަކުރުމަށް ލ. ހިތަދޫގައި ބޭއްވި ޖަލްސާއިއްތިޙާދުގައި މާލޭ، ސ.ހިތަދޫ، ސާއިދު ޝަރީފުދަންނަވާ އެންމެ ޖުވާން ކުއްޖާގެ އިސްމު ވިސްނާލައިގެން. ވީމާ މިއިސްމު ވިސްނަވާފައި އަދި ކުރި ދަތުރު ނިންމާލާފައި ވަގުތު މަތިން ބައި އެއްގައި ހިނދީ ހަނދާނުން ނުފެނާފައި ކަމެއް ހިސްނުކޮށްދީފައި އެދަތުރުގެ ދަތުރުމަތީ ލިޔާށެވެ!

ވިލާ އެއަރ 370

ލިޔުނީ: މުޙައްމަދު ޝަމާމް 12 އެސް4

މިއީ 10 ޑިސެމްބަރު 2007 ވީ ހޯމަ ދުވަހު، މަސްވެރިންގެ ދުވަސް ފާހަގަކުރުމަށް ލ. ހިތަދޫގައި ބޭއްވި ޖަލްސާގައި އެންމެ ޖުވާން ކުއްޖާގެ އިނާމު ލިބުމުން ހިތަދޫނބަން ކުރި ދަތުރު ނިންމާލުމަށްފަހު އަނބުރާ މާލެ އެއަރޕޯޓަށް ކުރި ދަތުރުގެ ދަތުރުމަތިއެކެވެ. މިދަތުރުގައި އަހުރެންނާ (ސ.ހިތަދޫ ސާއިދު ޝަރީފް)އާއެކު ބައިވެރިވި އެރަސްމިއްޔާތަކަށް ވަޑައިގެން 7 އިއްޒަތްތެރިއަކާއި 3 ކުއްޖަކާއި ފުރައިގެ ކުޑަކުދިން 4 ފަސިންޖަރުންނާއި 2 ގައިޑެންސްއެވެ. 30 މިނިޓުގެ މިދަތުރަށް އަހުރެން ފުރީ އަށް 19:00ގައި ވިލާ އެއަރ 370ގައެވެ. ބޯޓު ނައްޓާލުމުގެ ކުރިން ބޯޓުގެ ސަލާމަތާ ބެހޭ ވީޑިއޯ ދެއްކިއެވެ.

ދަރުބާރަށް ނުހަނު ކުރު ދަރުބާރުއޮންކަމުން އަޅުގަނޑު ހިނި ކުރާނެ މާ ބޮޑު ކަމެއް ނެތިފައެވެ.
އަޅުގަނޑުއިނީ ބޭބެގެ ފިޔަގަނޑާވި ފަހަތުގައި އެކަނި މާއެކަނިވެރިވެ. ބޭބެގެ ޖާގައަށް ބަލާއިރު ފަސޭހަކަމުގެ އަދަދު ވަރަށް މަދެވެ. 7 ޖިއްޔަތުބޮޑުތަނުގައި ތިއްބާވި ބިލިނަހަ ހަޔާތުގެ ސީޒަންތަކެވެ. އެބޭފުޅުން ވާހަކަދައްކާލި ހިނގުމުގެ ޖާގައެއްގައި ހުރިހާ ޕަރުތަކުގެ ވެރިފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައެވެ. ހުރިހާ ހަފުތާގެ 130 ޖަގަހަގައި އެއްގެ 4 ދުވަސް ތިބެވުން ބޭބެގައި އަންނާނެ ފަރުވާން އިބްރާހީމް ކޮންމެވެ. އަހަރެ ތިން ކުދިންގެ ދަރުބާރުމަށްއޮތް ނިދައިފައެވެ.

ޓޯޗިގެ އަސްދުރިކަމައި ބޭބެގެ ފިޔަގަނޑުން ދިއްލުމުން ދިޔަ ހިތްވަގުމު ބޮކިތަކުގެ އަލިކަމުން މެދު ޗޭބިލުކަން އިންޓަ އަޅުގަނޑު ސިއްސުވައިލީ "ކޮބާ އަ ތި؟" އޭ ބުނެލި ނަލަ ވާގު އަޑުކަވެ. އަޅުގަނޑު ސައިބާސްކޮށްމުން ބޮޑުގެ އިސްތާރުތަށް ނޭނގުނު ބުނެލީމެވެ. ކުއްލިއަކަށް ބާރުގަދަ ގޮތުގެއްގެ އަޑު އިވުނެވެ. އެއާއެކު ބޮޑު ވަރަށް ބާރަށް ހޮޑުން ފެށިއްޖެ. ނިދާފައި ތިބި ތިން މީހުން ހޭލިއްޖެ. އަޑިން އެކަކަށް ވާހަކަ ދައްކާލުން ބުނެއްޖެ. އަސްކަނާ ކަރުތަލަފަތުން ފެށިއްޖެ. އަދި މަތިވާން ބާރުން ނުވާ ވާހަކަ ބުނިން ފެށިއްޖެ. މުޅި ބޭބެގައި އޮތް ބިރުވެރިކަމާއި ސާމަނަކަށް ދެކެތިކަމެވެ. ތިން އިތުރު ފީޒާތީގެ އެންމެދަކެވެ. އާދެ އެހެން ކުދިކުދި ފަސޭހަތަކުން ދާންދެވޭ ކަމަށް ޑަކަލައިގެން އެހެރީ ބޭބެގެ ޙަޔާތުގެ ދުވަސްކަމަށް ދިރިދިޔައެވެ.
އެއާއެކު ބޭބިލާނީމާގައި އަޅުގަނޑުތަކުން ރާވިއްޖެއެވެ. އަދި ބޭބެގެ ފިޔަގަނޑުތާއަށް ބަހައްދުދުން އެތިލާނޑުގަނޑު ފެށިއްޖެ. އަޅުގަނޑުގެ މާ އަނގަތަށް އަރި ފަދައެވެ. އެކަމެ ބޮޑުކޮށް މަސައްކަތް އަޅުގަނޑު ދުވަހަކުވެސް ނުދެކޭ. އެވަގުތުތަކުގައި ފެނިގެން ކުރާގެ ދެނބޮޑުކަން އެއަދިކިގަނޑެއް ފެނޭ ބާރެއް ނުދެކޭ. މަސައްކަތްތަކުން ދިޔައީ. އެހެނަސް ބޭބެގެ ތެދުވެގެން ހޯދިބޮޑު ސަބަބުން ބާރައަށް ސާފު ފެނުނެވެ. ބޮޑުގެ ތާރީޚުއްޗެއް ނުލިޔެވޭ.

އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑު ދުވަހެއްގެ ދިޔައީ "ފުރާޅެއް ފޮތް ފާހެގެނު. ބޮޑުސް ހާދަހާވެ.
ދިމާ އިއާ އެނގޭ އޮތް ބައިގެ ފާސްތުމަގެ ފަހާނާތް އިނާ" އޭ ބުނެލި އެއްކޮޅުބަލާ އެހެއްނުވެ. އެއަކުރާނދެތަނު ސުހިއްފުވަތް މާތް އެހަރު ފޮތެއް ސަރުކާރުން ޖެހިއްޖެ ކަހަސާފަށް ނަގާ އެއްކަލަ ކަމުގެ ގޮތުއިހިއެވެ. ކަންތައް ވެދުން ދިޔައީތު ހަމައެކަހަމަވެ. 19:31 ގައި ބޭބެ ސަރުކާރުބޭރިކޮޅުގެ މާފު އެހަރު ފެބޭގެ ރަސްމީ ގައި ޖެއްސިއެވެ. ބޭބެ ޖެއްސުމާއެކު އޮޕް.އެސް.ޖީ.އެފް ފަހަރު އެންމެ ރަސްކާރު ސާކިސަމްގެ ދުނިޔޭގެ އަލިވާރުގެ ހިއްސާވާ ފަސީޙަރުން ބޭބެގެ ނަރުދާ މަސައްކަތް ފެށިއެވެ. މައި އަޅުގަނޑުގެ ހަސަދަވެސް ދުވަހުކުއްވާ ނުކުރެވޭ ދަރުބާރުއެވެ.

ތަރުޖުމާނާ

- **ތަރުޖުމާނާއަކީ ކާކު ؟**

ތަރުޖުމާނާއަކީ ތަރުޖަމާއެއްގައި ކަންހިނގާގޮތް ތަރުޖަމާކޮށް ބާރުގަދަ އަދަބީގޮތުން އަދި ކުރުކޮށް ދެންނެވުން ލިޔާ ތަރުޖަމާގެ ވާހަކަ އެވެ. މިފަދަ ލިޔުމެއްގައި ހިމެނޭ މުހިންމު ބަޔާނެއް ، ދެނެން ބަޔާނެއް، ހުރިހާ ބަޔާނެއް، ތަރުޖުމާ ކުރާއިރު އިހުސާސް ބަޔާނެވެ.

- **ތަރުޖުމާނާގައި ހިމެނޭ ބައިތައް :**

1- ތަރުޖުމާގެ ވާޖިބު:

މިބައިގައި ހިމެނޭ ތަރުޖުމާގައި ބައިވެރިވާ ކޮންބައެއްކަމާއި، ތަރުޖުމާކުރާ ކޮންމާކަންކަމާއި، ތަރުޖުމާކުރާ ބޭނުމަކީ ކޮބައިކަމެވެ. އަދި ތަރުޖަމާ ފުރި ގެއްލައި ލޯބީގެ މައުލޫމާތު އަދި މަސްއޫލިއްޔަތު ދެވޭނެ ގޮތެވެ. މިކަންތައްތައް ހިމަނާފައި ވާނީ ފާޅުކޮށް ކުރުކޮށެވެ.

2- ތަރުޖުމާގެ އުސޫލުތައް:

މައިގަނޑުގައި ބޭނުގަދަވާގޮތުން ގެންނަ ބަދަލު މިއީއެވެ. ދިފާއީ ސިފަވަރުން ބިނާކުރު މިބައި ގެންނަނީ ދިމާވާ ހާދިސާއަށް ބޭނުން ބޭނުއަށް ގޮސްއެވެ. ތަރުޖުމާގައި ފުރިހަމަ މަޢުލޫމާތު ސިފަކުރެވޭނެ ސިފަތަކެއް ބޭނުންކުރާ ސިފަފަރާތް، ފުރިހަމަ ކަންތައްތައް ގުޅިފަރާތް ވެސްއެވެ. އިތުރު އެއްފަހަރު ހިމަނާފައި ހުންނަނީ މިބައިގައެވެ. މިބައިގައި ގުޅިދިޔުމާ ކަންތައްތަކާ ނުވަތަ ދިމާވާ ކަންތައްތަކާ މިތަރުޖުމާގެ ގުޅުން ހުރިގޮތް މަޢުލޫމާތެއް ހިމެނޭ ބައިކަމުގެ މިބައި ހުރަހަށް ގެންނާނީ ބޭނުމަ ގަދަވާ ގޮތަށެވެ.

3- ނިންމުން:

ތަރުޖުމާ ނިންމަންވާނީ ސިފަފުރި ކަނޑައެޅިފައިވާ ހިސާބަށް ދެވުނުގޮތް ނުވަތަ އެތަނުގައި ކަނޑައެޅޭ ނިންމުމަށް ބަދަލު ހުށައެވެ. މިއީ ދުރު ލިޔުމުގެ ނިންމުން ކަމަށްވާނީ މިބައިގައި ހާލަތުގެ މަޢުލޫމާތު ބަލައިގެން ދެކި އަދިވެސް ފާހަގަކުރެވޭ ހުރިހާ ކަމެއް ހިމަނާ ކަމެވެ.

- ދަތުރުނާމާ ލިޔާއިރު ވިސްނަންޖެހޭ ކަމަކީ އެ ދަތުރުގައި ބައިވެރި ނުވާ މީހަކަށްވެސް އެ ދަތުރުގެ ކޮންމެބައެއް ސިފަކުރެވޭނެ ގޮތަށް ލިޔުމެވެ. ދަތުރުގެ ކަންކަން ސިފަކުރުމާއި ތަފްސީލުކުރުމަކީ ކިޔުންތެރިން ޝައުޤުވެރިވާނެ ކަމެއްކަން ހަނދާން ބަހައްޓާށެވެ.

- **ދަތުރުނާމާގެ ނަމޫނާ:**

ހަދާން ނައްޓާ ނުލެވުން ދަތުރު

ބޮޑު އީދު ބަންދުގައި މަނަދޫގައި ބޭއްވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ މަންމަގެ ދޮނި ދަރިފުޅުގެ ކައިވެނިކަން ދިޔުމަށް އަހަރެމެން ދޯނި ހެއްދުރުވުނުގެ ފަތިހު 4 ޖަހައިރުއެވެ. މިދަތުރުގެ މާލިމީއަކީ މަންމަގެ ބޭބެ އަހުމަދުއެވެ. ދަތުރުގައި ހިމެނުނީ މަންމައާއި، އަހަރެންނާއި (ނާނާ)، ބައްޕައާއި، އަންހެން ކޮއްކޮއާއި، އަދި ބޭބެއެވެ. ދެންތިބީ އަވަށްޓެރި ދެތިން ގެއެއްގެ ފަހަރަވަރަކަށް އަންހެނުންނެވެ. އެއީ އުޅެމަކީ ރާޅި ވިއްސާރައިގެ އަސަރެއް ވެސް ނެތް ދުވަހަކެވެ.

ދޯނި މާލޭ ފަޅުން ނުކުތީއްސުރެ އެކަކު އަނެކަކާ ދައްކަނީ ކައިވެނީގެ ވާހަކައެވެ. މަންމަވެސް ޓީވީގައި އިނީ އެހެންކަމުގެ މަތިން ހަނދާންވެސް ނުވާކަހަލަ ގޮތަކަށެވެ. ބޭބޭގެ ކައިވެނީގެ ކާކަކީ ވަރަށް މަޝްހޫރު މީހަކު ދެއްވާ އެޅުވާފައިވާ އަޅުބޮޑު ކާކުކެވެ. ހިނގާދާން ޖެހޭ ތަރުތީބުގައި އެ ކާކު ވިދާވަނީ ހުއްޓެވެ. އަހަރެންގެ ނަޒަރު ކާކުން ނައްޓަނީ މަދު ފަހަރަކުއެވެ. ކާކަށް ގޮތްއެވެދެންތި އެކަމާ ވަރަށް ވިސްނައެވެ.

ހެދުން 7 ޖަހާ އެހާކަންހާއިރު އުނދެމަތި ބަނަކާއްކަޑައިފިއެވެ. ނަމި ރޮދީގެ ވައިގަދަކަމުން ތޮށްއް ދޮރުއްވެސް ނޫނުގެއެވެ. އެކަކު އަނެކަކަށް ކަންބޮޑުވެގެން އެމީހަކަށް ކިޔުނާ ހުތުރުއްޖެއް ކިޔަންފެށައިފިއެވެ. އެވަގުތު ފެސްއަހަރުގެ ކޮއްކޮ، ރޯއި ގެންގުޅުން ބޮޑަށް ކަސޭހަށް ވެއްޖިގެން ރޯއި ބޮޑާ ދިމާއަށް ގޮދުވެ ބޮނޑީގައި ކޮއްކޮ ކަސޭހަށް ވެއްޖިއްޖެއެވެ. މަންމަގެ ހަޔާކާގެ އަޑަށް އެންމެން އެދިމާއަށް ބަލައިލިއިރު ކަމަކާ ދާންކަހަރުގެވެ. ބައްޕަހޭ ހަމަޔަށް އުދަރެސް ފުނޑުޖެހިފައި ކަހަލަ ގޮތަކަށެވެ. ރާޅި މަޑުމަޑުން އަޅާއަށް ދަނީއެވެ. ހިތަވަރުގަދަ ކާޑުބަން ވަޔާއް ހިފައިގެން ފުންމާލިކަމުން ރާޅި ސަލާމަތުކޮށްކުރެވުނީ މަޑަށް ފުރާނައަށް މަސައްކަތް ކޮށްގެންނެވެ.

ކޮއްކޮއަށް ޖީންބުމުންފުރެއް ފިޔަވުން ހާވެސް ނެތެވެ. މަންމަވެސް އެގޮތް މިގޮތް ހަދައިގެން ފަރުނީ ނަރުނީވެސް ވަރަށް މަސައްކަތްކޮށްގެންނެވެ. އެހާލުއްގައި އުޅެނިކޮށް ނުވަހެއް ޖަހައިކަންހައި އިރު ވަރަށް ބޮކޮށް

ބޮނބަހަސް މުޖިންބަދުވާ އެދަރިސްޓޮކީ ހަމަކު ހާލުންނުވެ. ވަރަށް ތަށްއެޅުނުނިލާފަށް އޯއްސާލައިދިނެވެ. ވާތީ ދޮގުކަރާ ނުވާނެއެވެ. ބޭބޭމެންނިޔޭ ދުވާ ކޮންތަ ކޮންތާކަށެވެ. ކާކުވެސް ހެޔޮ ދުރުންޖަރު އަރަމުންދިޔަ ޗޯޅުމުގެ އަސަރު ކޮންގެން ބައިބައި ވަޅިވެއްޖެއެވެ. އެންމެފަހުން ތިނެއް ނުފެނިގެން ކަސްބޮއްގާލެ ގުޅައިގެން އެމީހުންނަށް އާދޮއްވާލިމު ދުނިޔަ މަޑު އަލިފާންކަނޑައިލިއެވެ. ވައިރޮޅިވެސް މަޑުވެ ކަނޑުގެ ބިއަ ރާޅުތަކު މައިދިރިވެގެންގޮސްއެވެ.

އަރަހުމެންނަށް މަނެތުގައި ފުރުބީ އެކީ 7 ދުވަސްހާރީގެ. އެންމެފަހު ފުނާރަފެސް ސަފާރަތްތެރިކަން ނަސީބުގެ ހިތަށް އެރިއެވެ. ތަރަށް ގެފުޅާއެއް ބޭބޭގެ ވާންޏާ އަންހެނުންގެ އާއިލާއިން ފުރުމި އެހެރިބަރަކުން ލިބުން ހިތްހަމަޖެހުންތެރިކަން ކަނޑުމަތީގެ އެމަންޖެހުމަށް ހިތާހިތުން ނުލިބެއެވެ. އެއީވާ ތާރީޚު ދަތުރުކުރެވ. އަދިވެސް އެ ހަނދާންތަކުގެ ހިތާހިތުން ނުލިބެއެވެ.

ދަތުރުވަތި އަދި ދަތުރުނާމާ މާކު ކުރުމުގެ މިންގަނޑު (15 މާކްސް)

1. ހުށަހެޅުން (05 މާކްސް)

- ތަޢާރަފު
- ހިންގުން
- ދަތުރުގެ ހާދިސާތައް ހަމަޖެހޭ ތަރުތީބުން ގެނައުން

- ވަރަށް ފުރިހަމަ ތަޢާރަފެއް - ވަރަށް ފުރިހަމަ ހިންގުމެއް - ދަތުރުގެ ހާދިސާތައް ހަމަޖެހޭ ތަރުތީބުން ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ހުށަހަޅާފައިވޭ	5
- ރަނގަޅު ތަޢާރަފެއް - ރަނގަޅު ހިންގުމެއް - ދަތުރުގެ ހާދިސާތައް ހަމަޖެހޭ ތަރުތީބުން ހުށަހަޅާފައިވޭ	4
- ތަޢާރަފުގައި ހިމެނޭ ބައެއް ބައިތައް މަދު - އާދައިގެ ހިންގުމެއް - ދަތުރުގެ ހާދިސާތަކުގެ ބޮޑުބައެއް ހަމަޖެހޭގޮތަށް ތަރުތީބުން ހުށަހަޅާފައިވޭ	3
- ތަޢާރަފުގައި ހިމެނޭ ގިނަ ބައިތައް މަދު - ދެރަ ހިންގުމެއް - ދަތުރުގެހާދިސާތަކުގެބޮޑު ބައެއްގެ ތަރުތީބުވެސް ގެއްލިފައި	2
- ތަޢާރަފުގައި ހިމެނެންޖެހޭ ވަރަށް ގިނަބައިތައް މަދު - ވަރަށް ދެރަ ހިންގުމެއް - ދަތުރުގެ ހާދިސާތަކުގެ ތަރުތީބު ވަރަށް ބޮޑަށް ގެއްލިފައި	1
- ތަޢާރަފެއް ނެތް / ހިންގުމެއް ނެތް / ތަރުތީބެއް ނެތް	0

2. ދަތުރުގެ އުސްއަލިތައް (05 މާކުސް)

- ދިމާވި ހާދިސާތައް
- ފެނުނު މަންޒަރުތައް
- އިވުނު އަޑުތައް / ކެކުޅުނު އިޙްސާސްތައް

ކިޔާހިތްވާ ކަހަލަ ގޮތަކަށް ސިފަކޮށްދީފައިވުން

5	- ދަތުރުގެ ހުރިހާ އުސްއަލިތައް ވަރަށްފުރިހަމައަށް ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ
4	- ދަތުރުގެ މުހިއްމު ގިނަ އުސްއަލިތައް ފުރިހަމައަށް ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ
3	- ދަތުރުގެއުސް އަލިތައް ފުދޭވަރަކަށް ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ
2	- ދަތުރުގެ އުސް އަލިތައް ކޮންމެވެސް މިންވަރަކަށް ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ
1	- ދަތުރުގެ އުސް އަލިތައް ބަޔާންކޮށްދީފައިވަނީ ވަރަށް މަދުން
0	- ދަތުރުގެ އުސްއަލިތައް ބަޔާންކޮށްދީފައެއްނުވާ

3. އިބާރާތްކުރުމާއި ބަހުގެ ގަވާއިދު (05 މާކުސް)

5	- އިބާރާތްކުރުމާއި ޖުމުލަތަކާއިބަސްތަކުގެ ބޭނުން ވަރަށް ފުރިހަމަ - ބަހުގެ ގަވާއިދު ހަމަތަކަށް ފުރިހަމައަށް ފެތިފައި - މަޢުލޫމާތު ވަރަށް ފުރިހަމަ ބަސްކޮޅުތަކުން ބޭނުންކޮށްފައިވާ
4	- ޖުމުލަތަކާއިބަސްތަކުގެ ބޭނުންކުރުމުގައި ކުޑަ ކުޑަ މައްސަލަތައް ހުރިކަމުގައިވިޔަސް ދުރުކޮށްލެވޭ ފަދަ - ބަހުގެ ގަވާއިދު ހަމަތަކަށް ފެތޭ - މަޢުލޫމާތު ފުރިހަމަ ބަސްކޮޅުތަކުން ބޭނުންކޮށްފައިވާ
3	- ލިޔުމުގައިބޭނުންކުރާ ޖުމުލަތަކާއި ބަސްތަކުގެ ބޭނުން ރަނގަޅު - ބަހުގެ ގަވާއިދު ހަމަތަކަށް ފެތުމުގައި ކޮންމެވެސް މިންވަރަކަށް މައްސަލަތައް އެބަހުރި - މަޢުލޫމާތު ރަނގަޅު ބަސްކޮޅުތަކުން ބޭނުންކޮށްފައިވާ
2	- ލިޔުމުގައިބޭނުންކުރާ ޖުމުލަތަކާއިބަސްތަކުގެ ބޭނުންކުރުމުގައި މައްސަލަ އެބަހުރި - ބަހުގެ ގަވާއިދު ހަމަތަކަށް ފެތުމުގައި ގިނަ މައްސަލަތައް އެބަހުރި - މަޢުލޫމާތު އާދައިގެ ބަސްކޮޅުތަކުން ބޭނުންކޮށްފައިވާ
1	- ލިޔުމުގައިބޭނުންކުރާ ޖުމުލަތަކާއިބަސްތަކުގެ ބޭނުންރަނގަޅެއްނޫން - ބަހުގެ ގަވާއިދު ހަމަތަކަށް ފެތުމުގައި ވަރަށްގިނަ މައްސަލަތައް އެބަހުރި - ބޭނުންކޮށްފައިވަނީ މަޢުލޫމާތު ވަރަށް އާދައިގެ ބަސްކޮޅުތަކުން
0	- އިބާރާތް ކުރާކަން ނޭނގޭ

ބަޔޮލޮޖީ

- **ބަޔޮލޮޖީ އަކީ ކޮބާ؟**

މިއީ އެހެން މިހުންގެ ޒާތްތަކާބެހޭގޮތުން ބަލާ ސައިންސްގެ ދާއިރާއެކެވެ. މިސާލަކަށް، މާކްރޯއުސޫލުން ބަޔޮލޮޖީ ދިރުމައި ހުރިއެވެ. މި ދިރުން ދިރުމައި ހުންނަނީ 3 ވަނަ މިއާގެ ނަޒަރިއްޔާތެވެ.

- ބަޔޮލޮޖީގައި ހިމެނޭ ބައިތައް

- ބޮޓޭނީ (ގަސް، އުފެންތަން، އުފެން ބޮޑިއާ ގަސް، މައިންބަފައިން، ކިބާވެސް ދަރިފުޅުކަން)
- ޒޫއޮލޮޖީގެ އެސެއާލިޓީ (ބޮޑުދިރޭ، މަސައްކަތްކުރާ ވަރުވެރިން ގޮތް، ހާމިލާވާ)
- ނިންމުން (ކައިވެނި، ހުވަފެން) (ނޯޓް: މަރުވެފައިވާ މީހުންނަށް ހޭނެ މަރުވި ބޮޑިގެއި ސަޤާފަތުން ދުނިޔެއެވެ. އަދި އާންމުކޮށް ސުވާލުގެ ދާއިމީ ނިޔުމަތްތަކުން އެދި ދުއާކުރުން ބަޔޮލޮޖީ ނިންމާލެވިދާނެއެވެ.

- ނަމޫނާ ބަޔޮލޮޖިސްޓް

ޚިދުމަތްތެރި ދިވެހި ދަރިއެއް

އަލްމަރްހޫމް ޑރ. މުހައްމަދު އާދަމް ރަޝީދަކީ، ރާއްޖޭގެ ދުނިޔޭ ކަނޑުގެ ބަޔޮލޮޖިކަލް ހާއްސަ އެންމެ ފުރަތަމަ ޑޮކްޓަރޭޓެވެ. އޭނާއަކީ ކ. މަލެސިއާގެ ޔުނިވަރސިޓީ ރަޝީދުއާއި ދުނިޔޭގެ ކާމިޔާބު ރަސްމީގޮތުގެ 5 ކިލޯގެ ބޮޑުއިން އެންމެ ދުރު ދަރިފުޅެވެ. އޭނާ އުފަންވެފައިވަނީ 19 ޖުލައިބަރ 1982 ގައެވެ.

އުމުރުން އެންމެ 7 އަހަރުގައި އޭނާވަނީ، މަދަރުސާއިން ސަނަވީއާގެ ފިރިހެން ކުދިންގެ ޓީމުގައި ބައިވެރިވެ ހާސިލްކުރުމަށް ހަމަ އަދިއެވެ. އޭނާ ކުޅިވަރުތަކުގައި އޭނާ ފުރަގެ ކުރިއަށް ވެދާނެ އެކު ހިތްވަރު ސަލާމަތީ، ތާރީހީ ކުރިޔާގެ ހާލަތާވެއެވެ. އުމުރުން 18 އަހަރުގައި، އަދިއެކަ ފުރާބޮއްގެ އެހީއާއެކު މަސައްކަތް ހާސިލް ކުރިއަށް އިންޖީނުއަރަ ދިޔައެވެ. އޭނާ ހުއްޓަލު ބާސްކެޓްބޯލްގެ ބޮޑުއިން ރާއްޖޭ ބަލިބަކުގެ ދާއިރާއަކެވެ.

އިންޖީނުގައި 8 އަހަރު ހިތްވުމުގައި ހޯދަކުރުމަށް އެހެބުރި މާލެ އަދިސް ވަޒީފާ އަދާކުރަންފެށި ސްކޮލަރޝިޕް ހާސިލްކުރެއްވެއެވެ. އޭނާއަކީ، އެދާއިރާގައި ޚަރަދުބޮޑު ފުރަތަމަ ދިވެހިސަރުކާރުން، ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް މިހުންގެ ފާޚިރުންތައް އޭނާއަށް ރައްދުވިއެވެ. އަދި އޭނާ ކުރީގެ މިހުންގެ އިލްބާރު ހެދުމުގައި

ދަތިތަކާވެސް ކުރިމަތިވިއެވެ. ނަމަވެސް އޭނާގެ ހިތްހަރު މިޒާޖާއި ހިފާފި މަސައްކަތުން، މިހުނަރު ދިރާސާކޮށް ޚާއްޞަ ފެދަރު ވަރަށް އަވަހަށް ހޯދިއެވެ.

ޑރ. މުހައްމަދު އާދަމް ރަޝީދުގެ ޚާއްޞަ ޚިދުމަތްތަކަށް ބަލާއިރު، ކަރީގެ ބަލިތަކަށް ފަރުވާދޭ އަމިއްލަ ކުލިނިކެއް އޭނާ ހިންގަމުންދާކަން ފާހަގަ ކޮށްލެވިދާނެއެވެ. މީގެ އިތުރުން ރާއްޖޭތެރޭ ރަށްތަކުގައި، އަދި ރާއްޖެބޭރަށް އޭނާގެ އެހީތެރިކަން ބޭނުންވާ ކުދިކުދި ރަށްރަށަށް ވ.ޑޮކްޓަރުންގެ ގޮތުގައި ދަތުރުކުރައްވައި ކަރީގެ ބަލިތަކާއި ބެހޭ ފަރުވާ ދެއްވުމުގެ މަސައްކަތް ކުރައްވާ ދެއްވައެވެ. މީގެ އިތުރުން ކަރީގެ ބަލިތަކާއި އެބަލިތަކުގެ ފަރުވާއާ ބެހޭގޮތުން ބާއްވާފައިވާ ސެމިނަރުތަކާއި ވޯކްޝޮޕްތަކުގައިވެސް ބައިވެރިވެ ވަޑައިގެންފައިވެއެވެ.

ޑރ. މުހައްމަދު އާދަމް ރަޝީދު ނިކާހުވެވަޑައިގެންނެވީ 3 މަސްދުވަސް ކުރީގެ ދެންހުރި ބައްޕަގައި އަޒުމަތުވަނަ، 28 ސެޕްޓެމްބަރ 1989 ގައެވެ. ނިކާހުވިއިރު އުމުރަކީ 61 އަހަރެވެ. ނިކާހުވިއިރު 2 އަނބިކަނބަލުން، 3 ފިރިހެން ކުދިންނާއި 2 އަންހެން ކުދިން އުޅުއްވިއެވެ. އޭނާ ނިކާހުވީ 18 އަހަރު ވެފައިވާއިރުވެސް، އޭނާގެ އަގުހުރި ޚިދުމަތްތަކުގެ މަތިން ދިވެހިން ހަނދާން ކުރަމުން ދެއެވެ. މިކަމުގެ ދަލީލަކީ، އޭނާގެ ޚިދުމަތުގައި 1996 ވަނަ އަހަރު ބޭސްފަރުވާގެ ދާއިރާއިން ދައުލަތުގެ އިނާމު ސަރުކާރުން ދެއްވިއެވެ. މާތް الله، އޭނާއަށް އާޚިރަތުގައި ހެޔޮ ނިޢުމަތް ދެއްވާށިއެވެ.

އޮޓޯބަޔޮގްރަފީ

- **އޮޓޯބަޔޮގްރަފީ އަކީ ކޮބާ؟**

މިއީ މީހަކު އެމީހާގެ އަމިއްލަ ހަޔާތާއި ބެހޭގޮތުން ލިޔެފައިވާ ލިޔުމެކެވެ. އޮޓޯބަޔޮގްރަފީ ލިޔާނީ ފުރަތަމަ މީހާގެ ނަޒަރުންނެވެ.

- އޮޓޯބަޔޮގްރަފީގައި ހިމެނޭ ބައިތައް

1. ތަޢާރަފު (ނަން، އުފަންދުވަސް، އުފަން ތާރީޚާއި ތަން، މައިންބަފައިން، ކިޔެވި ދިރިއުޅުން)
2. ހަޔާތުގެ އުސްއަލިތައް (ތަޢުލީމް، މަސައްކަތާއި ވަޒީފާ ގޮތް، ކާމިޔާބީ)
3. ނިންމުން (ކައިވެނި، ހުވަފެން)

- **ދަރިވަރެއްގެ އޮޓޯބަޔޮގްރަފީއެއް**

ސުވާލު: ޑރ.ހުސެއިނީ ވަޙީދު އައިޝަތު ބަހީމްގެ ފުރުޞަތު ލިބުނު މަސައްކަތް ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ކުރަމުން އަންނަ ހިނގާފައި މަސައްކަތްތެރިއެކެވެ. މިއީ އައިޝަތު ބަހީމްކަމަށް ބަލައިގެން އޭނާގެ ބަހުން އޮޓޯބަޔޮގްރަފީއެއް ލިޔުއްވާ.

އަޅުގަނޑުގެ ހަޔާތް

ލިޔުނީ: ޢަބްދުﷲ ޝަމްޢޫން 12 އެސް8

އަޅުގަނޑު (ޑރ.ހުސެއިނީ ވަޙީދު އައިޝަތު ބަހީމް) އަކީ ޑރ.ހުސެއިނީ ޤާރިއާނާގެ މަރިޔަމް ޝަރީފާއާއި ހަމައެކަނި ގޮތުގެ އިބްރާހީމް ސަލީމްގެ ހަމައެކަނި ދަރިފުޅެވެ. 1987 ވަނަ އަހަރު ޖުލައިމަހުގެ 3 ވަނަ ދުވަހު ހުޅުމާލެއިން އުފަން އަޅުގަނޑަކީ މިހާރު ވަރަށް ފުރިހަމަ ޒުވާނެއް ކަމުގައި މާލޭގެ މަސައްކަތް ކުރަމުން އަންނަ މީހެކެވެ.

ފުރަތަމަ ބައްޕަގެ ތަޢުލީމީ އަޅުގަނޑުގެ ސްކޫލް އެންމެ ފަހަރަ އުސްތާޒުންނާ ބިންގަނޑުގެ ދިރިއުޅުމުގައި އަޅުގަނޑުގެ މަދަރުސާގެ އުނދަގޫ. ކުރެއްވުމުން ސްކޫލްގައި ކިޔަވަން އެހާ ޝައުޤުވެރިކަން ހުރިހާ ކަމަކަށް ނުވުމުން ބަރުމަދުރުސާގެ ގްރޭޑް 7 ހިސާބުން ބަސްކި ތަޢުލީމުގެ ބައްޕަ ނިންމާލީމެވެ. ކިޔަވަން އުޅުން ދުވަސްވަރު ލީބާ ހުސްވަގުތުތަކުގައި ކުޅިވަރުތަކަށް ޒުވާނުން ކިޔަވަން ދަސްކޮށްދިނުމުގައި ފުރުމުގެ މަސައްކަތް ކޮށްލުމަށް ވަރަކަށް ކޮންމެވެސް ގޮތަކުން ގަދަޖެހީމެވެ. މަންމައަކީ އާއިލާގެ ހޯދުމަށްޓަކައި ފުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުން

އަދި މިހާރެވެ. މިގޭ މަންމައަށް އެކިބުރު އަސްލުގައިވެސް ހުރި އެންމެ ބޮޑު ފުރުޞަތެއްކަމާ ބެންޗަސް ތަރުގަރިން ނުވާނެއެވެ. އެހެންކަމުން ގޮތުގެ ހަމަކަ ހިސާބަށް ކިޔަވާފައިވާ މަންމައާއެކު ދަތުރުގެ މަސައްކަތް ކުރަންފެށީމެވެ.

އަޅުގަނޑުގެ ޒިންމާއެއްކަމުގައި ދެކެނީ ކިޔަވައިދޭ ދަރިވަރުން މާލޭގެ ހޮސްޕިޓަލް ނަރުހުންގެ ފަރާތުން

މަންމަގެ އެހީތެރިކަމާއެކު ފުރުޞަތު މާލޭގެ ދަރިވަރުން ދިރާސާކުރުމުގެ ކުލަސްތަކުން ނިމުމަށްފަހު. ހަމައެކަނި

އަޅުގަނޑު އަޅުގަނޑު ދިރާސާ ކުރި އެކީ ހަވާލުކުރި އަޅުގަނޑުގެ ފަރާތުން މިފެށުމުގެ ދަރިވަރުން

ފައިދާކުރާނެ ގޮތަކީ ދަރުސްތަކުގެ ނިޒާމު ފާސްކުރުމެވެ. މިގޮތުން ފަރާތް މާލޭގެ މަސައްކަތް ދަރުސްތަކުގެ ގޮތުން ކުލަސް

އެކިއެކި ފޮތްފޮތުގެ ކުލާސްތަކުން ހިންގުމެވެ. ފަރާތް މާލޭގެ ގޮތުން މުޤައްރަރު އަޅުގަނޑުގެ ތަޖުރިބާ

އެހެންނަމަވެސް ތަޖުރިބާގައި ކުރިއަށް ގެންދިޔައީމެވެ. ކުރިންގެ ފަރާތުން ދިރާ އެއްޗެހިތަކުގެ މިކަމުގައި

ކިޔަވާދިނުމުގެ ދިރާ އެއްގޮތަކީ ހިތްވަރެވެ. އަޅުގަނޑަކީ އެއްކަމަކީ މައްސަލައިގެ މިކަމުގައިވެސް

ކުރިންގެ ގޮތުން މަސައްކަތް ކުރަން ފަރާތް ފަސޭހަވެއެވެ. 2009 ވަނައަހަރު ދިރާސާ ނަތީޖާކަމަށް

އެކެސްޓެންޝަނެއްގައި މަސްމަހާ ބައްޔަކީ ނިޔާމުގެ މުދާ އުޅުމުގައި ފިޔަޖެހުމާ ހުރި އަޅުގަނޑުގެ ބައްޔެއް ނަސޭހާ

ދެއްވައިފާ ތަކު ވިސްނުމުގެ ނަތީޖާ ދަރުސްތަކުގެ ކަމަކަށްވުރެ ގަބޫލުކުރަމެވެ.

2010 ވަނައަހަރު އަޅުގަނޑުގެ ބައްޔަކީ ބަދަލު ފާސްވުމާއި ގެންދި އަހަރުކަނޑެވެ. މަންމަގާ

ބައްޔަށް ނިޔާވުމާ ފިޔަވަން އެކަހަލަކަން ފުރުޞަތުތަކުގެ ޒިންމާތަކީ އަޅުގަނޑު ކުރިއެރުމުގެ އެކިހަކަން އެއްވަރަކަށް

ދ.ކުޑަހުވަދޫ ޕްރޮސެސިނގ އަޅުގަނޑު ސްކޫލުގައި ކަނޑައެޅުނު ގޮތުން ގުޅޭ ޖަވާބު ބަދަލެއް ފެނިގެނެވެ. ފަހުން ފެންވަރުގައި

މުޙާރަބާކޮށް ހުރިހާކަމެއްގެ ޝަރުޠު ފުރާ މާކުރުގެ މުދަލާއިމެއްގައި ބައިވެރިވެ މުދަލާއިމެއްގައި އެއްފަހަރު

ބިދޭސީ ހަމައެކަނިވެ. މިހެން އަޅުގަނޑަކީ ކުރިއަށް ފުރުޞަތު އިތުރުން 3 ކުދިންގެ މަސައްކަތުގެ

މުއްދަތު. އަޅުގަނޑަކީ މިފަދަ ކުރިއަށް ސިފައިގެ ހިތްވަރާއި މަސައްކަތްތަކުން ކުރެވުނެވެ. އަޅުގަނޑުގެ އުއްމީދަކީ

އަޅުގަނޑުގެ ދަރިންނަށްވެސް ޤައުމުގެ ޚިދުމަތުގައި ކާމިޔާބު ހުރިހާ ކަމަކީ ދަރިންތަކުގެ ކާމިޔާބީ ދަރިންތަކަށް

ވުމެވެ.

ބައޮގްރަފީ / އޮޓޮބައޮގްރަފީ މާކު ކުރާނެ މިންގަނޑު (15 މާކްސް)

1. ހުށަހެޅުން (05 މާކްސް)

- ތަޢާރަފު
- ނިންމުން
- ބައޮގްރަފީ / އޮޓޮބައޮގްރަފީގައި ހިމެނޭ ކަންކަމާއި ޙާދިޘާތަށް ހަމަޖެހޭ ތަރުތީބަކުން ގެނައުން

5	- ވަރަށް ފުރިހަމަ ތަޢާރަފެއް - ވަރަށް ފުރިހަމަ ނިންމުމެއް - ޙާދިޘާތު ހަމަޖެހޭ ތަރުތީބަކުން ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ހުށަހަޅާފައިވޭ
4	- ރަނގަޅު ތަޢާރަފެއް - ރަނގަޅު ނިންމުމެއް - ޙާދިޘާތު ހަމަޖެހޭ ތަރުތީބަކުން ހުށަހަޅާފައިވޭ
3	- ތަޢާރަފެއްގައި ހިމެނޭ ބައެއް ބައިތައް އުނިވޭ - އާދައިގެ ނިންމުމެއް - ޙާދިޘާތުގެ ތަރުތީބުގެ ބޮޑުބައެއް ހަމަޖެހޭގޮތަށް ހުށަހަޅާފައިވޭ
2	- ތަޢާރަފެއްގައި ހިމެނޭ ގިނަބައިތައް މަދު - ދެރަ ނިންމުމެއް - ޙާދިޘާތު ތަރުތީބު ބޮޑުބައެއް ގޯސްވެފައިވޭ
1	- ތަޢާރަފެއްގައި ހިމެނެންޖެހޭ ވަރަށް ގިނަބައިތައް މަދު - ދެރަ ނިންމުމެއް - ބައޮގްރަފީ ގައި ހުށަހެޅި ޙާދިޘާތު ތަރުތީބު ވަރަށް ބޮޑަށް ގޯސްވެފައި
0	- ތަޢާރަފެއް ނެތް - ނިންމުމެއް ނެތް - ބައޮގްރަފީ ގައި ހުށަހެޅި ޙާދިޘާތު ތަރުތީބެއް ނެތް

2. ބަޔާނުގެ އުސްލޫބު (05 މާކްސް)

- ލިޔުން ދިރުވައިދޭ ޝަޚުޞިއްޔަތުގެ ބަޔާނުގެ މުހިންމު މައުލޫމާތު ހިމެނުމާއި ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތަކަށް ބާރުއަޅާފައި ކާމިޔާބީ ސިފަކޮށްދީފައިވުން.

5	- ބަޔާނުގެ މުހިންމު ހުރިހައި މައުލޫމާތު ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ބޭނުންކޮށްފައިވޭ
4	- ބަޔާނުގެ މުހިންމު ގިނަ މައުލޫމާތު ބޭނުންކޮށްފައިވޭ
3	- ބަޔާނުގެ މުހިންމު ބައެއް މައުލޫމާތު ބޭނުންކޮށްފައިވޭ
2	- ބަޔާނުގެ މައުލޫމާތު ބޭނުންކޮށްފައިވަނީ މަދުން
1	- ބަޔާނުގެ މައުލޫމާތު ބޭނުންކޮށްފައިވަނީ ވަރަށް މަދުން
0	- ބަޔާނުގެ މައުލޫމާތު އެއްވެސް ވަރަކަށް ބޭނުންކޮށްފައެއް ނެތް

3. އިބާރާތްކުރުމާއި ބަހުގެ ޤަވާޢިދު (05 މާކްސް)

5	- އިބާރާތްކުރުމާއި ޖުމުލަތަކާއިބަސްތަކުގެ އެތުރުން ވަރަށް ފުރިހަމަ - ބަހުގެ ޤަވާޢިދު ހަމަތަކަށް ފުރިހަމަކަން ފެނޭ
4	- އިބާރާތްކުރުމާއި ޖުމުލަތަކާއިބަސްތަކުގެ އެތުރުމުގައި ކުދިކުދި މައްސަލަތައް ހުރިކަމުގައިވިޔަސް ގަބޫލުކުރަންފަސޭހަ - ބަހުގެ ޤަވާޢިދު ހަމަތަކަށް ފުދޭ
3	- ލިޔުމުގެ ބޮޑުބައެއްގެ ޖުމުލަތަކާއި ބަސްތަކުގެ އެތުރުން ރަނގަޅު - ބަހުގެ ޤަވާޢިދު ހަމަތަކަށް ފުރިހަމަކަމުގައި [illegible] މައްސަލަތަކެއް އެބަހުރި
2	- ލިޔުމުގެ ބޮޑުބައެއްގެ ޖުމުލަތަކާއި ބަސްތަކުގެ އެތުރުމުގައި މައްސަލަ އެބަހުރި - ބަހުގެ ޤަވާޢިދު ހަމަތަކަށް ފުރިހަމަކަމުގައި ގިނަ މައްސަލަތަކެއް އެބަހުރި
1	- ލިޔުމުގެ ބޮޑުބައެއްގެ ޖުމުލަތަކާއިބަސްތަކުގެ އެތުރުން ނުރަނގަޅު - ބަހުގެ ޤަވާޢިދު ހަމަތަކަށް ފުރިހަމަކަމުގައި ވަރަށްގިނަ މައްސަލަތަކެއް އެބަހުރި
0	- އިބާރާތް ކުރާކަން ނޭނގޭ

ޑްރާމާ

ޑްރާމާގެ ތަޢުރީފު މާނައަކީ ކަތައްކޮށްދޭން އެކަން މިހުނަރަށް ދެއްކުމެވެ. އަދަބުގެ އެކިއެކި ބާވަތްތަކާ ހިލާފަށް ޑްރާމާއަކީ މީހުންގެ ކުރިމަތީގައި ކުޅޭ ދައްކާ ފަންނެކެވެ. އެއީ ބަހަކާރުން ކަމެއް ހުށަހަޅުމެވެ. ޑްރާމާއަކީވެސް ވާހަކައެކެވެ. ނަމަވެސް ކަންތައް ވާހަކައަކީ ޑްރާމާއެއް ނޫނެވެ. ޑްރާމާ ލިޔުންތެރިޔާ ހިތުގައިވާ މަޢުލޫމާތު ނުވަތަ އިންސާނާ ހިތުގައިވާ ބައިވަރު ކަންތައް (ކެރެކްޓަރުން) ހުރަހަރުގައި އެކަށީގެންވާ ތަރުތީބަކުން ދައްކާ ފަރާތަކީ ހިއްވަރާއެކު ނުކުމެވެ. ނަމަވެސް ޑްރާމާއަކީ ކެރެކްޓަރުންގެ ހާސިލުކުރަންޖެހޭ ބޭނުމެވެ. ރަނގަޅު ޑްރާމާއަކީ ވަރަށް ފަސޭހަކަމެއް ނޫނެވެ. ޑްރާމާގެ ކެރެކްޓަރުން އަނބުރާ ދައްކާ ހުރިހާ ކަމެއް ކުރިއަށް ގެންދާ ޢަމަލުތަކެވެ.

ޑްރާމާ ލިޔުން :

ޑައިލޮގަކީ ޑްރާމާގައި ވަރަށް މުހިއްމު ބައެކެވެ. ކެރެކްޓަރުން ދައްކާ ވާހަކައާއި ވާހަކައިގެ ބުރަކަމާ ކުރިޔަށް ގެންދެވެނީ ކެރެކްޓަރުންގެ މާބަޔަކާއި، އެމީހުންގެ ސުލޫކީ ސިފަތައް ދައްކާދޭނީ ޑައިލޮގުތަކުންނެވެ. ޑައިލޮގުތަށް ބަދަލުކޮށް ހުރިހާ އެއްޗެއް މަސައްކަތް ކުރަނީ ވަރަށް ފަސޭހަކަމުން ސަކަރާތްތެރިކަމާއި ކުރުކޮށް ލިޔުމަކީ ޑްރާމާ ލިޔުންތެރިއާއަށް އިޙްސާސް ނުވާ އިންސާނުންނަކީ ކެރެކްޓަރުން ހުރުމަށް މާކަންނުވާ ކެރެކްޓަރުންގެ ސަމާލުކަންނާ ބޭނުމާނިސްބަތުން ފެންނަ މިންވަރުގެ ސަބަބުންނެވެ. ޑްރާމާގެ ބޭނުންތަކާއި ޒަމާނާ ބަދަލާ ހިތްވަރު ދެއްވާ ވާހަކަތަކުގެ ތެރެއިންނެވެ. ޑްރާމާގެ ފަންނުގައި މިހާރު ދުނިޔެ މިދިޔަ އެވެ.

ޑްރާމާއަކީ ކުރުމަތިބަލައި ލިޔުންތެރިއާއާއި ކުރިޔަށް ދިޔަ ވާހަކަތަކެކެވެ. ވީމާ ޑްރާމާއަށް ހަމައެކަނި ލިޔުންތެރިޔާ ނޫނީ މަދު ބާސްބަދު ފިޔަވަޅުތަކުން ނުވެވެ. ޑްރާމާގެ ސަޤާފީ ބައިގައި ހަމަޖެހޭ ކުޑަމިންވަރު ކުރުގައިނުވާނެއެވެ. އެކަމަކަށް ހަމަޖެހޭ ޑްރާމާ ކުރުކުރެވޭނެއެވެ. ނަމަވެސް ބޭރުފުށް ގޮތްތަކަކީ ޑްރާމާއިވެސް އެކުލެވޭ ވައްދައިގެންވެސް އަހުރަވަށް ބައިވެރިވެއެވެ. ވަކިކަމެއް ޑްރާމާ ބައިތަކާއި (ކޮމެޑީސް ޓްރެޖެޑީސް) ޑްރާމާގެ ބޭނުން ސަމާލުކަމަކީ ކަމެއް ބޭނުމާއި ވަކިކަމާއި ޑައިލޮގުތަކުން ހަމަޖެހިފައިވާ އުސޫލުތަކާ ކޮމަޑީ ބަދަލު، ވަކިކަމަކިން ހަމަޖެހޭ ފުރިހަމަ މަސައްކަތް ސަމާލުކަމެވެ. އަދި އާދަޔާ ހިލާފަށް ފުރިހަމަކުރެއްވުން ނުވާނެއެވެ. ނަމަވެސް ޑްރާމާގައި މިއަށްވުރެ އަދިވެސް ހުރިހާ ގޮތަކުން ރޭވުންތަކަކީ ރާއްޖޭގައި ބޭނުންކުރެވޭ ޑްރާމާ ލިޔުމުގެ ޑްރާމާ ފިލްމުތަކާއި ވީޑިއޯތައް، ޑްރާމާ ކުޅެން ބޭނުންވާ ރޭވުންތަކާއި ފުރިހަމަ ސަމާލުކަމެވެ. އެއީ މާބަޔަކާއި، އެއީ މަސްއޫލިއްޔަތު ހިފެހެއްޓުމުގެ ތަސައްވުރު ހާސިލުކުރާ، ދެން ޑްރާމާ ލިޔުމެވެ.

ޑްރާމާގެ ޑައިލޮގު (ދެކެވޭ ވާހަކަ) :

ވާހަކަދެއްކުމުގައި ޑައިލޮގު (އެއްބަސްވުމާއިބެހޭ) އަންނަ ނަމަ އެކަން ބަޔާންކުރެވޭނީ ތަރުތީބުގައެވެ. ޑައިލޮގު ހުރެގެން ނުވާނެއެވެ. ޑައިލޮގު އިބާރާތް ކުރެވޭ ވާހަކަތަކަށް ގެނެވޭ. ޑައިލޮގުތަކަށް ވީހާވެސް ކުރުކުރުމަށް ފަދަ ކުރުކޮށް ކަމެއް ކުރުމަށް ހަމަޖެހޭ ސިފަތަކެވެ. ސަބަބަކީ ފިލްމުގެ އަސްލު ގޮތްތަކާ ބަދަލުވެފައިވާ، ބަޔަކާއި ގުޅުވާލެވޭ ގޮތުން ހަމަޖެހިފައިވާ އެކަށީގެންވެއެވެ. ދެކެވޭ ވާހަކައިގެ ބަޔަކާއި ދުވަސްދުވަހު ބަދަލު ގެނުވުމަށް ހުރިހާ ވާހަކަ ނިމިގެންވެއެވެ. ހަމަ އެހެންމެ ޑްރާމާގެ މަހުގައިގެ ހިތްވަރާ މުހިއްމު ގޮތްތަކުން ޢަސްރީ، ދެކެވޭ ވާހަކައިގެ އިސްކަމުގައި ހުރިހާ ކަމެއްވެއެވެ.

ޓެލިޑްރާމާ ސީންއެއްގެ ނަމޫނާ:

ޑްރާމާގެ ނަން: މާލޫ ހަރާމް

ސީން: 3

ކެރެކްޓަރުން: ޒަހުރާ (ދަރުކުދު، ޖިހާނުއް)، ބައްޕަ، ނާޒިމް (އޮފީހުގައި މަސައްކަތް ކުރާއެކުވެރިއެއް)

ތަން: އޮފީސް

1. އިން. އެކްސް: (ފޯނެއް ރިންގުވަމުންދޭ)
2. ޒަހުރާ: (މޭޒުމައްޗަށް، އަތްބުރިކަން އެކުލެވިފައިވާ އަޑަކުން) ހެލޯ... ބައްޕާ މިހާރު ކިހިނެއްތޯ.. ބޭބޭގެ ހާލު؟
3. ބައްޕަ: ކަލޭކޮން ކަންތައް...... ނަސީބެއް ގެނެސްދޭނީ ލިބުނުކަން. މާދަމާ އިންޓަވިއު ހުރަސް މިއުޅެނީ.
4. ޒަހުރާ: ވަރަށް ހެއްޔޮވަރިކަން އަހަރެންނަށް ދޭނަން ހަމަ ކަމުގައި...... (ވަރަށް ހަސްރަތުގައި، ރިހުން އެކުލެވިފައިވާ އަޑަކުން) ކޮބައިތަ ލިބުނީތޯ؟
5. ބައްޕަ: ނަސީބަކުން ކޮބައިތަ ލިބުނީ...... ދަރިފުޅު ގެއަށް ގޮސް ނިދާލާފައި މިރޭ ހޮސްޕިޓަލަށް އައިމަ ކަންކަން ވާނީ.
6. ޒަހުރާ: (ވަރަށް ދެރަވެފައި، ހިތާމަވެރި އަޑަކުން) އާނ ބައްޕާ. ދެން ބާއްވަނީ. މިއަދު އަހަރެން ހޮސްޕިޓަލަށް ދާނަން.
7. އިން. އެކްސް: (ފޯނުބައްލަވާ އަދި. އޮފީހުގެ ބޮޑެތި ވާހަ ދާހަ އަޑުއިވޭ، ކެއިރިކޮޅުގެ ހަމަހިމޭން ކަމަކަށްވުރެ)
8. ނާޒިމް: ޒަހުރާ؟..... ކޮއްޗެއް ވީބަޔަކީ.
9. ޒަހުރާ: ބައްޕަ އެއްކޮށް މަގުމަތީ. ކާރުގަ...... އުމަގަކު ނިކުންނާނެ މީހަކު ނުކުމެ.
10. ނާޒިމް: ވަރަށް ދެރަ ކަމެއް އެކަކުވެސް ނުނިކުންނަނީ އެއްޗެއް.
11. ޒަހުރާ: ހިމެނުމުގައި ކޮންމެ ކަމަކަށްވެސް ހެދި ބަލާނެ އިންސާނުން ކުރާނީ ނޫ ..... ވަރަށް ހުއްޓާނެ ދިރޭތަ ވެސް ކަލާ ބަލާނެ އިންސާނުން ކުރާނެ!
12. ނާޒިމް: އެހީއްޔާ ބަލާނީ އެއްކަލް. އެކަމަކު ޒަހުރާ ދެވަނަ ބައިވެސް އަހަރެންނަކަށް ގެވެއް ނުދާ.
13. ޒަހުރާ: (ކޮށުމަކަށް ހަމަހިމޭން ކަމަކަށްވުރެ، ވަރަށް އާދައިގެ ރޮގަކަށް) އަހަރެން ކަހަލަ މީހާފުޅުގެ ޖިހާނަކީ ނުރުހުމެއްގެ ނާޒިމް ކަހަލަ ރީތި ކުރިން ހާސްވާކަށް ނުޖެހޭނެ...... ތިޔަ ކޮންމެވެސް ކަމެއް ޖެހިގެން މިއުޅެނީ. ތިޔަ ކަންތައް ޖައްސާލަ ދޭންވީތަ؟
14. ނާޒިމް: އަހެން. އެއްވެސް ކަމަކު ކިޔާކަށް ނުޖެހޭ...... ޒަހުރާ ހެދި ހާސްވެގެން އުޅޭނެ ހިތާ.
15. ޒަހުރާ: (ވަރަށް ދެރަވެފައިވާކަން ދޭހަވާ ރޮގަކުން) އާނ. ބޭބޭ ވަރަށް ބަލިވެގެން މިއުޅެނީ ..... ޑޮކްޓަރުވެސް ނުކިޔާ. މިއަދުވެސް ގެއަށް ގޮސް ހާލުގައި، ދެން ދާނީ ހޮސްޕިޓަލަށް. (ވަކިގެ ހިނގާލަމުން އާރާކުން އަދި)
16. ނާޒިމް: އެހެންތަ؟..... ޒަހުރާ އަންގާވެސް ނުވާ.
17. ޒަހުރާ: އަންގަދީނަމަ ދާނަންތަ؟
18. ނާޒިމް: ހިވަނީތަ ނުދާނެހެން.
19. ޒަހުރާ: ކޮބައިތޯއިން ޝުކުރިއްޔާ...... ތަކުރާ ހިތާނީ...... އަންނަން. އަހަރެންވެސް ހުރެވިދާނެ...... ނާޒިމް އަޅުވެތިވާ އަހަރެން ވަރަށް އުފާވާނެ.
20. އިން. އެކްސް: (މޭޒުމަތީން އަދި ކަނޑުފެން ގޮސް ވާރޭވާ އެގައި އެހެން މިހުންގެ ކުރި އަޑުތައް ވެސް ކަނޑުން)

ޖުމްލަ މާކު ކުރާ މިންގަނޑު (15 މާކުސް)

1. ހުރަހަރުގެން (05 މާކުސް)

- ޢިބާރާތް ލިޔުމުގެ އުސޫލަށް ތަބާވެފައި ހުރި މިންވަރު.
- ބަސް ގެނެސްދީފައިވާ ގޮތް.

5	- ޢިބާރާތް ލިޔުމުގެ އުސޫލަށް ތަބާވެފައިވޭ ވަރަށް ފުރިހަމައަށް - ބަސް ގެނެސްދީފައިވޭ ވަރަށް ފުރިހަމައަށް
4	- ޢިބާރާތް ލިޔުމުގެ އުސޫލަށް ތަބާވެފައިވޭ ފުރިހަމައަށް - ބަސް ގެނެސްދީފައިވޭ ފުރިހަމައަށް
3	- ޢިބާރާތް ލިޔުމުގެ އުސޫލަށް ތަބާވެފައިވޭ ރަނގަޅަށް - ބަސް ގެނެސްދީފައިވޭ ރަނގަޅަށް
2	- ޢިބާރާތް ލިޔުމުގެ އުސޫލު ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ހިފެހެއްޓިފައިވޭ - ބަސް ގެނެސްދީފައިވޭ އެތައް ގޮތަކަށް
1	- ޢިބާރާތް ލިޔުމުގެ އުސޫލު ވަރަށް ކުޑަކޮށް ހިފެހެއްޓިފައިވޭ - ބަސްގެ ގެނެސްދީފައެއް ނުވޭ
0	- ޢިބާރާތެއް ނުވޭ

2. ބާރިޔަމަތް (ޓޯނުއިޖު) (05 މާކުސް)

- ސިނގަމި ދައްކާ ވާހަކަތަކުގެ ހަރުދަނާކަން.
- ސުވާލުގެ މަޤްޞަދު ޙާޞިލްކޮށްދީފައިވާ މިންވަރު.

5	- ސިނގަމި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތައް ވަރަށް ފުރިހަމަ - ބާރުވެރި ގޮތުގެ ވަރަށް ބާރު ގޮތް
4	- ސިނގަމި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތައް ފުރިހަމަ - ބާރުވެރި ގޮތުގެ ގޮތް
3	- ސިނގަމި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތައް ރަނގަޅު - ބާރުވެރި ގޮތުގެ ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ގޮތް
2	- ސިނގަމި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތައް އެތައް ގޮތެއް - ބާރުވެރި ގޮތުގެ ގޮތުން ކުޑަ
1	- ސިނގަމި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތައް ގޮތުން ކުޑަ - ބާރުވެރި ގޮތުގެ ގޮތުން ވަރަށް ކުޑަ
0	- ބާރުވެރި ގޮތުގެ އެއްވެސް ވަރަކަށް ނުވޭ

3. އިބާރާތްކުރުމާއި ބަހުގެ ޤަވާއިދު ހަމަ (05 މާކްސް)

5	- އިބާރާތްކުރުމާއި ޖުމުލަތަކާއިބަސްތަކުގެ އެތުރުން ވަރަށް ފުރިހަމަ - ބަހުގެ ގަވާއިދު ހަމަތަކަށް ފުރިހަމައަށް ފެތިފައި - މުސްތައުމަލު ވަރަށް ފުރިހަމަ ބަސްތަކެއް ބޭނުންކޮށްފައިވޭ
4	- ޖުމުލަތަކާއިބަސްތަކުގެ އެތުރުމުގައި ކުޑަ ކުޑަ މައްސަލަތަކެއް ހުރިކަމުގައިވިޔަސް ބޮޑަށް ފާހަގަ - ބަހުގެ ގަވާއިދު ހަމަތަކަށް ފެތޭ - މުސްތައުމަލު ފުރިހަމަ ބަސްތަކެއް ބޭނުންކޮށްފައިވޭ
3	- ލިޔުމުގެޒީނަތްތަކާއި ޖުމުލަތަކާއި ބަސްތަކުގެ އެތުރުން ރަނގަޅު - ބަހުގެ ގަވާއިދު ހަމަތަކަށް ފެތުމުގައި ތަންކޮޅުފަހަރަކު މައްސަލަތަކެއް އެބަހުރި - މުސްތައުމަލު ރަނގަޅު ބަސްތަކެއް ބޭނުންކޮށްފައިވޭ
2	- ލިޔުމުގެޒީނަތްތަކާއި ޖުމުލަތަކާއިބަސްތަކުގެ އެތުރުމުގައި މައްސަލަ އެބަހުރި - ބަހުގެ ގަވާއިދު ހަމަތަކަށް ފެތުމުގައި ގިނަ މައްސަލަތަކެއް އެބަހުރި - މުސްތައުމަލު އާދައިގެ ބަސްތަކެއް ބޭނުންކޮށްފައިވޭ
1	- ލިޔުމުގެޒީނަތްތަކާއި ޖުމުލަތަކާއިބަސްތަކުގެ އެތުރުން ނުރަނގަޅުކަމަށް - ބަހުގެ ގަވާއިދު ހަމަތަކަށް ފެތުމުގައި ވަރަށްގިނަ މައްސަލަތަކެއް އެބަހުރި - ބޭނުންކުރެވިފައިވަނީ މުސްތައުމަލު ވަރަށް އާދައިގެ ބަސްތަކެއް
0	- އިބާރާތް ކުރާކަށް ނޭނގޭ

ސަފާސާ އަދަބު

ސަފާސާ އަދަބަކީ ދީނީ އަދަބުގެ ބާވަތެކެވެ. މިއީ ހަމައެކަނި ހަމަޖެހުމެއް ނޫނެވެ. މަޤާމުތަކަށް ވަޒީފާ އަދި ޗާޓު ކިޔުމުގައި ވަނީ ނޫނެވެ. ސަފާސާ އަދަބުގައި ސަފާސާގެ ކުރަމަށް ނުވަތަ ސަފާސާގޮތް ހުރުން މިއީ މުހިއްމު ކަމެކެވެ.

- **ސަފާސާ އަދަބުގެ އުފެއްދާއިރު ވިސްނަންޖެހޭ ކަންތައްތައް :**

1- ތަންގެ މާހައުލު / ވެށި :

އެބައިރެކަށް ވިސްނަންފުރަތަމަ "ރިސްޕޮންސިބަލް" ފުރާރަފަތްތަކަށް ވާނީ އެބައެއްގެ ތަރުތީބުގައި ހުރިކަންތައްތަކާއެއްގެ ވާހަކައެއް ގެނައުމުން ކަމަށްވާތީ، ސަފާސާ އަދަބު އުފެއްދުމުގައި އެބައެއްގެ މާހައުލާއި އަޅާ ވެރިޔާ ގޮތް ބޭނުން ވާހަކައެއް ގެނައުމަކީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެކެވެ.

2- އެތަނެއްގެ އާދަކާދަ :

އެބައެއްގެ ތަރުތީބުގައި ހުރި އާދަކާދަ ތަކަށް ބަރޯސާވުން ލިޔުމަކީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެކެވެ. މިސާލަކަށް ބޭނުމަ ބ. އަތޮޅު ތޮއްޑޫގެ ވަރަކަ ދައްކަމުންދާއިރު "ލިޔެވޭ ރުމުގެ" ވަރަކަ ސަފާސާ ގޮތަކަށް ހުރަހަގާލިވިދާނެއެވެ.

3- އެތަނެއްގެ މީހުން ދިރިއުޅޭގޮތް :

މިބައިގައި ބޭނުން ބޭރު އަޅާ މީހުންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ވައްތަރާއި ބަދަލުވުމާ ގުޅޭގޮތުން ވަރަށްބޮޑެވެ. އެމީހުން ދިރިއުޅުމަށް ކުރާނެ މަސައްކަތްތައް، އިޤްތިޞާދީ ގުޅުންތަކާއި، މިކަންކަމަށް އަލިއަޅުވާލުމަކީ ސަފާސާ އަދަބު ފުރިހަމަ ވާނެކަމެކެވެ.

- **ސަފާސާ އަދަބު އުފެއްދާ މީހާގެ ކިބައިގައި ހުންނަންވީ ސިފަތައް :**
  - ތުންފުސްކުރުމުގައި ދިގުފައިވުން.
  - މުޖުތަމަޢުގައި ހިނގާކަންތައްތަކަށް ލޯހުޅުވުން.
  - ކަންކަމުގެ ތަޖުރިބާ ވިސްނުން.
  - ހެއްވާ މަޤާމުތަކަށް މިޖާޒުގައި ހުރުން.

- **ސަފާސާ އަދަބު އުފެއްދުން :**

ހިނގާފައިވާ ކަމަކާގުޅޭ ޙާދިސާއަކާ ބެހޭގޮތުން ނުވަތަ އަމިއްލަ ހިޔާލަކުން ހެއްވާ މަޤާ ހާދިސާއެއް ގެންގުޅެން ސަފާސާ އަދަބު އުފެއްދެވެ.

- **ސަމާސާ އަދަބުގެ މައުޟޫޢު :**

ސަމާސާއަދަބު އުފެއްދިދާނެކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ބައެއް ބައިތަކީ، އިޖްތިމާއީ ކަންކަމާ ބެހޭގޮތުންނާއި، ދީނާއި ސަޤާފަތާއި ބެހޭގޮތުންނާއި، ސިޔާސީ ކަންކަމާ ބެހޭގޮތުންނެވެ.

- **އިޖްތިމާއީ ސަމާސާ އަދަބު :**

މިއީ ޖަމާޢަތުގެ ބޭފުޅުންގެ ނުވަތަ މުޖުތަމަޢުގެ ހިނގާފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށްފައި ހުންނަ ސަމާސާއަދަބެވެ. އަލްއުސްތާޛު މުޙައްމަދު ޖަމީލް ދީދީ ލިޔުއްވާފައިވާ "ޖަޒީރާއި ބުސްބުލި" މިއީ މިބާވަތުގެ ސަމާސާ އަދަބެކެވެ.

- **ދީނާ ބެހޭގޮތުން ލިޔެފައިވާ ސަމާސާ އަދަބު :**

ދީނާއި ސަޤާފަތާއި ބެހޭގޮތުން ލިޔާއިރު އަދީބުގެ ކިބައިގައި ހުންނަ ސިފައަކީ ބެހޭގޮތުންނާއި އެދީނަށް ސިފަކޮށްދީފައިވާ ލިޔުންތަކެވެ.

- **ސިޔާސީ ސަމާސާ އަދަބު :**

މިއީ ސިޔާސީގޮތުން ދިމާވާ ކަންކަމާބެހޭގޮތުން ލިޔެވިފައިހުންނަ ސަމާސާ އަދަބެވެ.

- **ސަމާސާ އަދަބު ފުރިހަމަވާނީ ކިހިނެއް؟**

ސަމާސާ އަދަބެއް ފުރިހަމަވާނީ ލިޔުންތެރިޔާ އެލިޔުމުގައި ގެންގުޅޭ އުސްލޫބު ނުވަތަ ސްޓައިލްގެ ސަބަބުންނެވެ. މީގެ އިތުރުން އެ ސަމާސާ އަދަބެއްގައި ލިޔާކަމާ ބެހޭގޮތުން ފުރިހަމަކަން ސިފަކޮށްދިނުމުގައި ހުރުމާއި، އެ ލިޔާ ސަމާސާ އަދަބަކީ ކަންބޮޑުވުމެއްގައި ހިނގާފައިވާ ކަމެއް ޕޮއިންޓްކޮށްދީ ސަމާލުކަން ދިނުމާއި، ކިޔުންތެރިޔާގެ ސިކުނޑި ފިކުރުވެރިކޮށް ފަރުދުގެ ކުރިމަގަށް ލިޔުން ހުރަހެއްވެގެން ސަމާލުކަން ދިނުމަކީ މުހިއްމު ކަމެކެވެ.

ސަމާސާ އަދަބަކީ ފުރިހަމަވާ ކަމެކެވެ. އަދި ލިޔުން އެކުލަވައިލުމުގައި ދަރުބާ ވާހަކަތަކުގެ ޝުއޫރުގައި ގޮތުން ހުންނަން ވާނެއެވެ. ޢިބާރާތުން ބަލާނަމަ ދިވެހި ބަހުގެ ސަޤާފަތުގައި ފާހަގަކުރެވޭ މުހިއްމު ބައި ފެންނަކަން، އެބައި ހުރަހަށް ހަރަކާތްތެރިވާ ކަންތައްތައް ހުރުމަކީ ދުރުވެއްޖެއެވެ. ސަމާސާ އަދަބު އުފެއްދުމުގައި މިފަދަ ކުރެވުނު ކަންތައްތަކަށް ވިސްނައިގެން ތަރުތީބުން އިބާރާތްކުރެވުން މިއީ ހަމަ އެހާ މުހިއްމު ކަމެކެވެ.

- **ސަމާސާ އަދަބުގެ ނަމޫނާ :**

މޫނު ފެހިކޮކު

ސަލީނާގެ އުފަންދުވަހުގެ ހަފްލާގައި ބައިވެރިވުމަށްޓަކައި އަހަރެން ރ. ސަލްބަނަމީގެއަށް ދިޔައީ އަވަހަށެވެ. ދޮރާއިން ވަދެގެން ތަންކޮޅަކަށް ހިނގައިދެވުނުތަނާ ދުރުފާރުގެއި ހުރިމީހުން ގޮވާ އާލީ 3ވަނަ ފަންގިފިލާގައި ބޭންޖެވެ.

މިހިރާ ދުވަހު ސަލީނާ އެއްކަލަ އުޅުން އިރުވެސް ސަލީނާގެ މުއްސަނދިކަން މިހާ ބޮޑުކަމެއް ނޭގެއެވެ. މައްސަލަ އަހަރެން ހުރިވެސް ދުވަހަކުވެސް ދުންވަރުމަތީގެ ސިޓީއެއް ނުދެކެވެ. އާދޭސްކުރީމާ ވަސްވަސްކުރީން އެހެން މިހަކުވެސް ފެންނަކަން ނުއެވެ. ސިޓީ ދޮރާށި ބިރުން ހުރި ސިޓީދޮރާށިކުން ހުއްޓާލެވުނީމެވެ. އެކަމު އަނގަނި ތިރީއަށެވެ. އަނގަނި ދޮރު މައްސަލައެވެ. ބޮޑުކަން ނުހުރެ މައްސަލަ ދޮށުގެ ކޮށްކޮށް ހުރި ސިޓީމައްސަލަ ފެނުނީއެވެ. ކުއްޖިއަކަށް ފެއިއަކަށް ބިރުން ނުވެ. ބިސްމިﷲ އެވެ. ސިޓީގައި ފައިޖެހުމާއެކު އެކަޑު ކަފުން އެފުއްޓެވި ކޮޅުން ހުރި ތަނަށެވެ. ބަލުން ތަންގަނޑުއަށް ދުރަފުއްޖެއެވެ. ވީތަދުން އަތިކާއްތާފައި ލާފިލީ ބަލާފައިވީމެވެ. ނަސީބުކޮޅެވެ. ފަރައިގެނެއް ނުދެއެވެ.

ފުރަތަމަ ތަޖުރިބާއިން ލިބުނު އިތުރު ހިތްވަރުކޮޅެވެ. މިފަހަރު ކޮށިއަކަށް ސިޓީގައި ދުވައި އަރައިފީމެވެ. އިސާރަތުކޮށް މައްސަލަ ދުވައްޖެއެވެ. އަވަސްކޮށްލައިގެން ތަޅުމުން ފަހަރުން ފަހަރުން ބުނީއެވެ މާލަމަށް ވަދެއްޖެއްޖެއެވެ. އާރާމީ ނިޔަލަން ކޮޅަކޮޅު ވެއްޖެއެވެ. ކޮށިގައި ވެއްޖެއެވެ. ސަލީނާއި ހަދިޔާ ހަވާލުކުރި އިރުވެސް ލޮބުވެތި ކުރުކުރު ހުރި ކުޅިއަދަނަ ހުރި ދޭއިވަރަކާއި އަކުތޯއެވެ. އެހެންވާތީ ނުސީދާ ބޮޑުއެވެ. ބުނީ އަދި ގަނޑުއްސަލަ ހުރީ ރަހަބަނދާއެވެ.

އެހެން ކަމަކަށް ފިލުވާލައިދޭނީ ކުޑަކުޑަ ގިނަތަކެއް ހަދާ ދުޅޫ ދިއުމަށް މުސްކުޅި ބޮޑު ހަޑަގާ އެއްސޮއްތައް އަވައިގެންފައި ވެއްޖެއެވެ. މޫނުފަންސިފަ ހަމަޖެހި އެއްސޮއްތަގޭ ޕްރެޝަރުބޮޑުއެވެ. ބަލާ ހުރި ކޮތަރު ނުކުރުމެއް ޖެހުމާއެކު އަހަރެން ހަޔަކަނޑަ ކުރަކޮޅެއް ޕްރެޝަރު ކޮށްބުރަކާލަވެއްޖެއެވެ. ބޮޑު ތުރުކުރުވެގެން ހުރިބުރި ސަލާމެއް ނެތިން ގެނެސް ގޮސްވެއްޖެއެވެ. ސަރަހައްދުގެ ބިމުގެ ލޮބުވެތި ފިލުވެއްޖެއެވެ. ވަރަށްހާ ވަރަށްހާ ވަރަށް ބޮޑު ފުރުޞަތު ކުރެވުނު ކަމަށް އަހަރެން ހީކުރީ އެވެ. މިތަނުން ދުރުން ކިޔާ ލިބުނީ ކަމަށް ސަލީނާ ވިދާޅުވެދިނީ ހަމަ "ސަލީނާ! ކިހާ ފަހަރެއް!" މިހެން ބުނުމުންނެވެ.

ކުއްލިއަކަށް ތަދުވެރިކަން އިހުސާސްކުރެވިއްޖެއެވެ. އަތަކަށް ފޯނާ ދައްކައި ދިނުމަކަށް އުތާރި ކުއްޖެއެގެ ގާތު ބުނެވިދިޔައެވެ. އޭނާ އަހަރެން ގޮވައިގެން ގޮސް ފާހާނާއަށް ވައްދައިދިނީއެވެ. ދޮރު ތަޅުލުމަށްފަހު އެނދުގެ ދެފަރަތު ޖެހުނު އިސްކުރުދޮރުކޮށްލީވެއެވެ. ވީދުލުން މުހުން ހަޔާތުގަޔާ ގެންދާ ނުޑާ ނިކަމެއް ނެވެ. ހުސްގައިމު އެހެރީ ތަނެއް ހުރި ތަން ވަރަށް ވެއްޖެއެވެ. ހިތްވަރުކޮށްފައިވާ ދަރުމަގުން ނުވާ ދިރުމަށް ކަމާ ނުކުރެވިގެންނެވެ.

އެދުވަސް މާދު ކުރިމަތިވުނު ޒުވާނާގޮތް ޗިޓް ނަގަނީއެވެ. ވަރުގަދަގޮ ބަޔާ ނުޑާލާއާ ހިތަރި ފާހަގަކުރިގެ އަދާހާވެ ގެކުރުކުރަނީ ގެންދިޔައެވެ. އިރުކޮޅެއް ނުވާއިރު ކޮށިގައި ބޭނުންވެއްޖެއެވެ. ގޭތެރިން ވެގެން އަހަރެންގެ އާދައިގެތެރޭގައި ހަދާގަނީ ބުނުން ކަންކަމުގައި ބޭނުމެއްގައި އަހަރެންގެ މޫނާ ގައި ސާފުކުރިއެވެ. މިހެރީ ކަމެއް ހިތްހުރިހާ ބޮޑު ހިތި އޭދުނިޔޭގައި ފަރާތުން ކަންތަކާ ނިމިއްޖެއެވެ. ނަމަވެސް އަދިވެސް އަހަރެން މިހިރީ ހައިރާންވެއެވެ.

ސަވާސާއަދަދު މާކު ދުލާ މިންގަނޑު

1. ހުށަހެޅުން (05 މާކްސް)

- ފެށުން / ތަޢާރަފު
- ސަވާސާ އެސްޓްރަކްޗަރުން ހިމާސާ ތަރުތީބު ދުރުން
- ނިންމުން

0 - 1	2	3	4	5	
- ފެށުމަކާއި ތަޢާރަފު ފެށުމާއި/ ތަޢާރަފާއި ތަޢާރަފު ތަޢާރަފެއް ނެތް	- މުޤައްދިމާގެ ފުރި މިންވަރަކަށް ފެށުމާއި/ ތަޢާރަފެއް	- މުޤައްދިމާގެ ރަގަޅު ފެށުމާއި/ ތަޢާރަފެއް	- މުޤައްދިމާގެ މޮޅު، ފެށުމާއި/ ތަޢާރަފެއް	- މުޤައްދިމާގެ ވަރަށް ފުރިހަމަ ފެށުމާއި/ ތަޢާރަފެއް	
- ސަވާސާގެ ތަރުތީބު ހިމާސާތަކާގެ ތަރުތީބު ގެއްލިފައިވާ	- ސަވާސާކަން ކުޑަ ގޮތަކަށް ހިމާސާތައް ކަނޑައެޅުމަށް ވަރަކަށް ތަރުތީބުން ދުރުކޮށްފައިވާ	- ކަނޑައެޅުމަށް ވަރަކަށް ސަވާސާ ގޮތަކަށް ހިމާސާތައް ރަގަޅު މިންވަރަކަށް ތަރުތީބުން ދުރުކޮށްފައިވާ	- ސަވާސާ އެސްޓްރަކްޗަރުން ހިމާސާތައް ފުރިހަމައަށް، ތަރުތީބުން ދުރުކޮށްފައިވާ	- ސަވާސާ އެސްޓްރަކްޗަރުން ހިމާސާތައް ވަރަށް ފުރިހަމައަށް، ތަރުތީބުން ދުރުކޮށްފައިވާ	ހުށަހެޅުން
- ނިންމުމެއް ގެންގުޅެއްނުވާ	- ނިންމުމަކަށް ފެށުމަކަށް ނިންމުމެއް ގެންގުޅެއްނުވާ	- ނިންމުމެއް ގެންގުޅޭ	- މޮޅު ނިންމުމެއް ގެންގުޅޭ	- ވަރަށް މޮޅު ނިންމުމެއް ގެންގުޅޭ	

2. ހާދިސާތައް (އޯއްޗަރު) (05 މާކްސް)

- ދިމާވި ހާދިސާތައް
- ފެނުނު މަންޒަރުތައް
- އިވުނު އަޑުތައް

(all three items:) ކިޔުންތެރިޔާ ކަހަލަ ގޮތަކަށް ސިފަކޮށްދީފައިވުން

	5	4	3	2	0 - 1
ހާދިސާތައް (އޯއްޗަރު)	- މައުޟޫއާގެ ހާދިސާތައް ވަރަށް މަޖާގޮތަކަށް ފުރިހަމަ ގެނެސްދީފައިވުން - މައުޟޫއާގެ ހާދިސާތައް ކުރުކޮށް ސާފުކޮށް/ފުރިހަމަކޮށް ގެނެސްދީފައިވުން - ވަރަށް އުފެއްދުންތެރި/ވަރަށް ހުނަރު ބޭނުން ކުރުން	- މައުޟޫއާގެ ހާދިސާތައް މަޖާގޮތަކަށް ގެނެސްދީފައިވުން - މައުޟޫއާގެ ހާދިސާތައް ކުރުކޮށް ސާފުކޮށް ގެނެސްދީފައިވުން - އުފެއްދުންތެރި/ހުނަރު ބޭނުން ކުރުން	- މައުޟޫއާގެ ހާދިސާތައް އެކަށީގެންވާ މަޖާގޮތަކަށް ގެނެސްދީފައިވުން - މައުޟޫއާގެ ހާދިސާތައް އެކަށީގެންވާ ބަޔާނެއް ކުރުކޮށް ގެނެސްދީފައިވުން - ފުރިހަމަކަން އުފެއްދުންތެރި/ހުނަރު ބޭނުންކޮށްފައި	- ހާދިސާތައް ކުރުކޮށް ވަރަކަށް މަޖާގޮތަކަށް ގެނެސްދީފައިވުން - ހާދިސާތައް ކުރުކޮށް ވަރަކަށް ގެނެސްދީފައިވުން - އުފެއްދުންތެރިކަން ކުޑަކޮށް ފާޅުކުރުން ބޭނުންކޮށް	- ހާދިސާތައް މަޖާގޮތަކަށް ގެނެސްދީފައިނުވުން - ހާދިސާތައް ގެނެސްދީފައިނުވުން - އުފެއްދުންތެރިކަމުގެ، ހިއްސާކޮށްފައިނުވުން

3. އިބާރާތްކުރުމާއި ބަހުގެ ލަފާޒު (05 މާކްސް)

0 - 1	2	3	4	5	
- ލިޔުމުގެ ބޮޑު ބައެއްގެ ޖުމުލަތަކާއި ބަސްތަކުގެ އަތުރުން ރަނގަޅެއްނޫން	- ލިޔުމުގެ ބޮޑު ބައެއްގެ ޖުމުލަތަކާއި ބަސްތަކުގެ އަތުރުމުގައި މައްސަލަ އެބަހުރި	ލިޔުމުގެ ބޮޑު ބައެއްގެ ޖުމުލަތަކާއި ބަސްތަކުގެ އަތުރުން ރަނގަޅު	- އިބާރާތްކުރުމާއި ޖުމުލަތަކާއި ބަސްތަކުގެ އަތުރުމުގައި ކުޑަ ކުޑަ މައްސަލަތައް ހުރިކަމުގައިވިޔަސް ދޭހަކުރަން ފަސޭހަ	- އިބާރާތްކުރުމާއި ޖުމުލަތަކާއި ބަސްތަކުގެ އަތުރުން ވަރަށް ފުރިހަމަ	އިބާރާތްކުރުމާއި ބަހުގެ ލަފާޒު
- ބަހުގެ ގަވާއިދު ހަމަތަކަށް ފެތުމުގައި ވަރަށް ގިނަ މައްސަލަތައް އެބަހުރި/އިބާރާތް ކުރުން ކަމަކުނުދޭ	- ބަހުގެ ގަވާއިދު ހަމަތަކަށް ފެތުމުގައި ގިނަ މައްސަލަތައް އެބަހުރި	- ބަހުގެ ގަވާއިދު ހަމަތަކަށް ފެތުމުގައި ކޮންމެވެސްވަރަކަށް މައްސަލަތައް އެބަހުރި	- ބަހުގެ ގަވާއިދު ހަމަތަކަށް ފެތޭ	- ބަހުގެ ގަވާއިދު ހަމަތަކަށް ފުރިހަމައަށް ފެތިފައި	
- ގުޅޭ ބަސްކޮޅާރެއްނެތް	- ގުޅޭ ބަސްކޮޅާރެއް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ބޭނުންކޮށްފައިވޭ	- ގުޅޭ ބަސްކޮޅާރެއް ފުދޭދިން ވަރަށް ބޭނުންކޮށްފައިވޭ	- މަޖާ ބަސްކޮޅާރެއް ބޭނުންކޮށްފައިވޭ	- މައުޟޫއާ ގުޅޭ ވަރަށް މަޖާ ބަސްކޮޅާރެއް ބޭނުންކޮށްފައިވޭ	

ޕޭޕަރު 2

ދޭހަ

ދޭހައަކީ ތިމާއަށް އެނގޭ އެނގުމެވެ. ނުވަތަ ދަސްވާ ދަސްވުމެވެ. ކިޔުމުގެ ދޭހައަކީ ލިޔެފައިވާ ލިޔުމެއް ކިޔައިގެން ތިމާއަށް އެނގޭ އެނގުމެވެ. ނުވަތަ ވިސްނޭ ވިސްނުމެވެ.

- **ދޭހައިގެ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބު ދިނުމުގައި ވިސްނަންޖެހޭ ނުކުތާތައް:**

1 . ޖަވާބުދޭން ފެށުމުގެ ކުރިން ދޭހައަށް ދީފައިވާ ލިޔުން ކިޔުން.

2 . ދޭހައަށް ދީފައިވާ ލިޔުމުގައި ބަޔާންކުރާ ވާހަކަތަކާއިމެދު ފުންކޮށް ވިސްނަމުން ކިޔުން.

3 . ދީފައިވާ ސުވާލަށް އަމާޒުވާގޮތަށް ޖަވާބުދިނުން.

4 . ޖަވާބަށް ބޭނުންވާ މިންވަރަށްވުރެ އިތުރު ވާހަކަތައް ނުލިޔުން.

5 . ސުވާލު ހިމެނޭ ޕެރެގްރާފް، އަކުރުން އަކުރަށް ނަކަލު ނުކުރުން.

6 . އަމިއްލަ އިބާރާތުން ޖަވާބު ދޭންޖެހޭ ސުވާލުތަކަށް އަމިއްލަ އިބާރާތުން ޖަވާބު ދިނުން.

7 . ސުވާލުގައި ބުނާ ވާހަކައަށް ރަނގަޅަށް ވިސްނުމަށްފަހު ޖަވާބު ހޯދައި ލިޔުން.

ބަޓީޓީ ޑާން ވާން

1- އޭނާ ވަނީ 9 ހާސް ފޫޓު ހިމެނަސްކޮށްފައެވެ. މޫސުމް ކުރިއަށް ރަޖާކޮށް ބެހެއްޓިއެވެ. އޭނާގެ މަސައްކަތް ހުރަސްމެދުވަނީ ޖިލްމެއް ވެއްޓިރުކޮށްފައެވެ.

2- އޭނާއަކީ ބަލާބެލުމަށް ދެކޭ މީހެއް ހިތްޕަރިއާ ކަރަތު މީހެކެވެ. އޭނާ މަޖުމަޖުން އެއްޗެއް ކިޔައިދަ ކިޔައިދައި ހުރެއެވެ. އަދިއެދައަން
ދެއްކޭ ވާހަކައަކީ އެއަރޕޯޓްބޮޑާ ބޭނު ވާހަކައެވެ. ސޮންފޯއާ ބޭނު ވާހަކައެވެ.

3- " މާދަމާއިން ފެށިގެން ފަހު މޫސުމް ފުރާނު" އޭނާ ބާރަށް ބުނުއްވިއެވެ. ބޭ ހުރައިދިއެވެ. " ކަލާގެ ފުރިހަމަމަޝްހޫރު ބޭނު އިތުރު
މައްޗަމްފި ހުރަސްތަ 3 ވަނަ ބައިބަލު ދާރުވެ." އޭނާ އެކަށީގެން އެތެރެ ފަހަރުކަ ބޮކާރުތު ކުރެއްވެ. ހަޖޫގެ ޓީބީގައި މޮނީ
މީހުން ހައިރާންވެގެން އޭނާއާ ދިމާއަށް ބަލަހައްޓައިގެން ތިއްބެވެ. އެބައިމީހުން އެބަވަނީ ބޯ ބިއްދޫރީގެ އަރިހުއް އަޅައިގެންނުހި ހިމޭ
ފީކައަށެވެ. އޭނާއަކީ ސްކޮލަޖް ދުވާ ސިޓީގައި ދިރިއުޅޭ މީހެކެވެ. 35 އަހަރުވީ ހިމޭ އަހަރި އޭނާގެ ރަށުގައި މަސްދޫރު މީހެކެވެ.

4- ޓެލަވިޝަން އޮފީ މަން އުޅުނު "ޑާން ވާން" ހިއާ ފިލާމް ބޮޑިން ހެއްދެވެ؟ ބަޓީޓީ ޑާން ވާނަކީ ހިމޭ ފީނާ އޮވެ. ހިމޭ އަހަރު ސިޔާސީ
ބަރައްޓޭނުވާ ބޭޒުވެފައި ހުރި މީހެކެވެ. ނުކުޅެދޭ މީހެކެވެ. މިފަދަ މީހުންގެއި ކޮންމެވެސް ކުލަވަރު ކަމެއް ހުރެއެވެ. ހިމޭ އަހަރު
މިފަދަ މީހުންގެ ބައިވެރިވެސް ފާހަގަކޮށްލާ މީހެކެވެ. ބަލާއޮ ފަހަރު މައްސަލާގައި އޭނާއަކީ ކުލަވަރު މީހެކެވެ.

5- އޭނާގެ ސިޔާސީ ކަހަލަ އާދަޔާއީލާފު ސިޔާސީއެއް ލިބިފައިވާ މީހަކު ދުނި ދުނިޔޭގައިވެސް އުޅޭނެ ބާވައެވެ؟ އެމެރިކާގެ ޖަލްސާ
އިދާރާ (ނާސާ) އިން ހިމޭގެ ސިޔާސީ ބައިލޫދު ކުރަންވަނީ ބޭނުންވެފައެވެ.

6- ހިމޭ އާ ވާހަކަ ދެއްކުމަކީ އުނަދި ފަސޭހަ ކަމެއްނޫނެވެ. ސަބަބަކީ އެއް ވާހަކައަކުން އަނެއް ވާހަކައަކަށް ބަދަލުވާލެއް އަވަސްކަމެވެ.

7- 1951 ގައި އޭނާ އުފަންވިއިރު އޭނާގެ ބޭ އާދައިގެ ކުދިންނަށްވުރެ މާބޮޑެވެ. ފުއްޓަބައިން ބޮޑުއް ދުވަފުޅުގައި ހުއްޓެވެ. ދުވަފުޅުގައި
ހުރިބަން އުޅުނުން ތިން އަހަރުގައި އޮޅުނެވެ. 1983 ވަނަ އަހަރު އެކްސިޑެންޓެއް ނުވުމުން އެނގުނީ ސިޔާސީގެ ދުފުލީގެ ބަދަލުގައި
ހިމޭގެ ސިޔާސީގައި ވަނީ އެއްފަދަކަމެވެ. އޭނާގެ ބަރުވާބޮޑަށް ކޮންޓްރޯލް ނުކުރެވުނެވެ. އެހެންވީމާ ފެންވަރުމާއި ހުދަންދުން ފުދަ
ކަންތައްތަކުގައި މީހުންގެ އެހީ ބޭނުންވެއެވެ.

8- ކުރީޒަމާނުގައި ޖަހާބަރުން ބޮނީ ހިމޭ އަހަރު މާދައެއް ކަމަށެވެ. އެފަދަ ކުދިން ބަލަހައްޓާ ބަނަކަން ތަރިގެން ބަލަހައްޓަންޖެހި ކަމަށެވެ.
އޭނާގެ މައިން ބަފައިން އެހެންޏެ ނަހަދައެވެ. ހިމޭ ގޮވައިގެން ދިޔައީ ގެއަށެވެ. ގޭގައި ފޮތްފޮތް ދައްކަން ފެށީއެވެ. އުފުރުން ބިން
އަހަރުގައި ބަސްފޮތްގެ ބޯޓި ބަސްބަސް ބުނި މާނަ އަހަން ފެށީއެވެ. އުފުރުން ހަތަރު އަހަރާ ބައި ވީއިރު އެންސައިކްލޮޕީޑިއާ
ފޮތް ބަލާގެ ފުރަތަމަ 8 ފޮތް ހިފެހަސް ކުރިއެވެ. މިފަހަރު އެނގޭނީ އޭނާގެ ކޮންމެ ޙަލަކުން ވަގު ފޮތެއް ހިޔާ ކަމެވެ. ކޮންމެ
ސަފްހާއެއްގައިވާ ކޮންމެ ލަފްޒެއް އެއް ސިޔާސީ ބައިގައި ދަސްކުރާކަމެވެ.

9- މިހާރު އޮންނާ ސަރުކިއުލޭޝަން ފެނީ މިއުޒިކަށެވެ. އިތާ ކޮންމެ މިއުޒިކެއް ހިތްވަރުސްކުރެވެއެވެ. ކުޅަކުއްޗާއްގެ ގޮތުގައި ހުރިއިރު އިތުރުއިވާ

ރޭގައި މިހާރު އަހާ އިރު ބަދަލުވެ އައިސްފައިވާނަމަ އެކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ޢަރައިގެ 1 ވަނަ ބައިގެ ސުވާލުތައް:

1- ހޮބަލުގެ ރޮބީގައި ތިބި މީހުން ހައިރާންވެގެން ކިޔާ ދިމާއަށް ބަލަހައްޓައިގެން ތިބީ ކީއްވެ؟
(1މާކުސް)

2- ކިލާ ޖީހުގެ ސިޔާސީގެ އެއްވެލި ނަތީ އިރުވެސް، ނާސާއިން އޮނާގެ ސިޔާސީ ބަހުލިލުމުކަން ނިންމީ އޮގައިވާ ހުއްބަ ކޮންކަމެއްގެ ސަބަބުންހެއްޔޭ؟
(2މާކުސް)

3- ޢަރައިގެ އެއްވަނަބައިގެ ލިޔުމުން، ލިޔުންތެރިޔާ ކިޔުންތެރިންނަށް އަންގައިދޭން ބޭނުންވަނީ ކޮންކަމެއް ހެއްޔެވެ؟

(3 މާކުސް)

ޢަރައިގެ 2 ވަނަބައި:

ތިރީގައިވާ ލިޔުން ކިޔުމަށްފަހު އެ ލިޔުމާ ގުޅޭގޮތުން ދީފައިވާ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދޭށެވެ.

ރާއްޖޭގައި ތިބި ހުއްބަ އެރިއަށް ބޯދުނާ މީހުން

1- ނުކުތުގުންބޮރިކަނި، ހައްދުރުގައި އިންމުގެ ބޮޑުގައި ނުވަތަ އުފެއްވުމުގައި ދިމާވެފައިވާ ކަމުކުން ނުވަތަ ބައްޓެއް ޖެހިގެން ނުވަތަ އެކްސިޑެންޓުން ގުޅިވަރާ ހާލަތުގެ ބާރުވެފައިވެއެވެ. އޭގެ ބޮޑުގައި ޗާލަން ފެނުމުން މަޖުރޫރުވުމާއި، ވާހަކަ ދައްކައިން ދަތިވުމާއި، އަޅައިވުމުން މަޖުރޫރުވުމާއި، ހިނާ ބަނޑުވުމާ އުޅުމަން ދަތިވުމާއި، ހައްސާސްކަން ގެއްލުމާއި، ސިޔާސީގެ ނުކުތުގުންބޮރިކަމާއި، ފެއްޓޭ ބަލިފަދަ ބަލިބަލި ހިފެއެވެ.

2- ދުވަހުރާއްޖޭގެ އާބާދީކުރުގައިވާ ދުވަހުކަ ހަމްދުހަ ހާހެއްފަރާ ގިނަ މީހުންގެ 3.41 އިންސައްތަ އަކީ ނުކުތުގު މީހުންނެވެ. އެހެންމީހުންނާ ބޮޑުނަކަ، އިޖްތިމާޢީ ގޮތުންނާއި އިޤްތިސާދީގޮތުން ކުންކުރުގައި ބައިވެރިވެ އުޅުމަށް ހުރަސް އަޅާ ހާލަތެއްގައިވާ މީހުންނެވެ.

3- ބައިނަލް އަޤްވާމީ ގޮތުން، ނުކުތުގު މީހުންނަކީވެސް އެހެން އިންސާނުން ފަދަ މީހުންނެވެ. އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ލިބިދިނުމުގެ ނަޒަރުން ބަލާއިރު، ހަމަ މިހަކަށްވުރެ ނުކުތުގު ހާލަތެއްގައިވާ މީހަކު ދުނިޔޭގޭ ޙައްޤުތައް ގެއްލެއެވެ. އަދި އެފަދަ ހާލަތެއްގައިވާ މީހާ، ބާކީނަ ދުނިޔެއަށް، މުޖުތަމަޢުގެ އެހެން މީހުން ފަދައިން އުފާވެރި ގޮތުގައި ތަނަވަސްކޮށްދިނުމަކީ، ބައިނަލް އަޤްވާމީ ނިންމުންތައް

ބޮޑާމީހުން ކުރަންޖެހޭނެ ކަމެކެވެ.

4- ދިވެހިރާއްޖޭގައި ނުކުޅެދޭ ބާވަތްތަކުގައި އެންމެ ގިނަމީހުންނަށް ޖެހޭނީ ފެނުމުން މަދުވެފައިވާ ބައިގައެވެ. އެބައިމީހުންނަށް ސަރުކާރުން ދެއްވާ ހާއްސަ އިނާޔަތުގެ ގޮތުގައި ކޮންމެ މީހަކަށް މަހަކު 300 ރުފިޔާ ދެއްވައެވެ. އަދި ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންނަށް މަރުކަޒެއް ހެއްދެވި، އެ ތަންތަނުގައި ސިކުނޑި ހަމަނުޖެހޭ މީހުން ބަލަހައްޓަމުން ގެންދަވައެވެ.

5- ނުކުޅެދޭ ބާވަތުގައިވާ މިހާރުން ބޭނުންތަކަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ނުރުހުމެއް ނޫނެވެ. އެއީ އަމިއްލަ ދިރިއުޅުމުގެ ގޮތެކެވެ. ބޭރު ނުކުޅެދުމެވެ. އެހާމެ އެ ބާވަތުގެ ނުކުޅެދުމެއް އެހާއަށް އިސްނަގާތީ ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

6- ދިރިއުޅުމަށް މަދު ފުރުސަތުލިބޭ ބަޔަކަށް، ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހާއްސަކޮށް ދެވޭ ޚިދުމަތްތަކުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުންދެއެވެ. ސަރުކާރުން މާލޭގައި ހިންގާ ބިން އިސްކޫލުގައި ހޯއްބަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ ކުދިންނަށް އިލްމީ ހުނަރު ދަސްކޮށްދިނުމަށް މަސައްކަތްކޮށްދެއެވެ. އެ އިސްކޫލުތަކަކީ، ޖަސަދުއްގެން އިސްކޫލާއި، އިސްތިމާއްގެން އިސްކޫލާއި، އިލްމުއްގެން އިސްކޫލެވެ. މި އިސްކޫލުތަކުގައި ހިނގާ ހޯއްބަ ކިޔަވާދޭތަކުގައި އުޅޭ އަދަދަކީ މާބޮޑު އަދަދެއް ނޫނެވެ. އެހެންނަމަވެސް މި ޚިދުމަތްތަކުގެ ކުރިއެރުމަށް ފުރުސަތުތަކެއް ހުޅުވައިދިނުމަކީ މުހިއްމު ކަމެކެވެ.

7- އަދުގަނޑުމެން ދިވެހިންނަކީ، މުސްލިމުންނަކަށް ވުރެބޮޑު ނުކުޅެދޭ ބާވަތްގައި މިހެ ކުދިންނަށް މީހުންނަށް މުޖުތަމަޢުގެ އަޚްލާގީ އެހީތެރިކަން ބޭނުންނުވާ ފަރާތެއް ނޫންކަން ޖަހައިދޭ ފަރާތެކެވެ. ނުކުޅެދުމަކީ ދިފާއުކުރާ ބާރެއްކަމެވެ. އެފަދަ މީހުން ކުރީ ކިޔަވާދިނުމުގައި، މަސައްކަތް ތަޖުރިބާކުރުވާ މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރި ކުރުމަށް އެކުވެރިވާ ހުރަހެއް ނެތެވެ.

ޕާރާގެ 2 ވަނަ ބައިގެ ސުވާލުތައް :

4- "ރާއްޖޭގައި މިހެ ހޯއްބަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުން" މި ޖުމްލައިގެ ޚިޔާލާއި ދީ ފެނުމުގެ ދުސްޑިރިބިއުޝަން ދެއްވާ ބަދަލު ނުކުޅެދޭ މީހުންނަށް ކޮބައިހެއްދެވެ ؟ (2 މާކްސް)

5- ނުކުޅެދޭ މީހުނަށް ކޮންމެހެން ހާއްސަ ދަރުމަވެރިކަމެއް ކަމަށް، މިޖުމްލައިގައި ޖެހިލުންބިއްވާ އިޝާރާތް ކުރަނީ ކޮންކަމަކަށް ހެއްޔެވެ؟ (2 މާކްސް)

6- އަދުގަނޑުމެން ދިވެހިންނަކީ މުސްލިމުން ކަމަށް ވިސްނުމުގެ ނުކުޅެދޭ ބާވަތްގައި މިހެ ކުދިންނަށް މީހުންނަށް މުޖުތަމަޢުގެ އަޚްލާގީ އެހީތެރިކަން ބޭނުންނުވާ ފަރާތެއް ކަމަށް މިޖުމްލައިގައި އޮތެވެ. މި ޖުމްލައިގައި އޮތް "ފަރާތެއް ހޯއްބަ" ގޮތް ކޮބައިހެއްދެވެ؟ (2މާކްސް)

ދީ ޖުމްލަތަށް ބިނާކޮށްގެން ޖަވާބުދޭންޖެހޭ ސުވާލު :-

7- ޕާރާގެ ދެޖުމްލަތަށް ބަލައިގެ ނުކުޅެދޭ މީހުނާ ބެހޭގޮތުން އެންމެ ރަނގަޅު ވިސްނުމެއް ޖެހުނީ މިލަތުން ކޮން ޖުމްލަކުންކަން ހުއްޓާލަ ކަނޑައެޅުމަށް ބަޔާންކުރައްވާ. (3 މާކްސް)

ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބު ދިނުމުގައި ދިމާވެފައި ހުރި މައްސަލަތަކާއި ހައްލު ކުރާނެގޮތް :

❖ ސުވާލުގެ މަޤްޞަދާ ގުޅޭގޮތަށް ޖަވާބު އިބާރާތް ކުރުން:

❖ ސުވާލު: ހޯޓަލުގެ ކޮޓަރިގައި ތިބި މީހުން ބައިރާން ވެގެން ހިމާއާ ދިމާއަށް ބަލަހައްޓައިގެން ތިބި ކިހާވަރެއް ހެއްދެވި؟

❖ ޖަވާބު: - އާދޭ އެކަށީގެން އެހެން ފަދަހަރު ބަސްތަކުގެ ކުރެއްވި. (ނުބައި ޖަވާބެއް)

- ހިތްއަދި އެކަށީގެން އެހެން ފަދަހަރު ބަސްތަކުގެ ކުރާ މީހުންނެވި. (ނުބައި ޖަވާބެއް)

- އެއީ ބަސްތަކުގެތަން އެއްވަރަކަށް ދައްކާލީއެވެ. (ރަނގަޅު ޖަވާބު)

❖ އަމިއްލަ އިބާރާތުން ޖަވާބު ދިނުން :

❖ ސުވާލު: ނުކުތާތަށް މީހުންނަށް ކަންތައްތައް ގެންގުޅޭނެ ހައްދުއް ކަމަށް މިޒާތުގައި ލިޔުންތެރިޔާ އިސްލާމް ކުރަނީ ކަންކަމަކަށް ހެއްދެވި؟

❖ ޖަވާބު: - "އިންސާނީ ހައްޤުތައް ލިބިދިނުމުގެ ނަޒަރުން ބަލާއިރު ހަމަހަމަކަމުގެ ނުކުތާ ހާލަތުގައްސާއިވާ މީހަކަށް ދެންނެވޭ ހައްޤުތައް ޖެހޭނެ. އަދި އެފަދަ ހާލަތުގައްސާއިވާ މީހަކު ބޮޑުކަން ދޭހަކުރަން އުޅުއްވަވަން އަންގަހުގެ ފަރާތުން އެކުވެރި މަދު ތަނަވަސް ކަންދިނުމުގެ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ނިޒާމުތަކުގެ ބާރުގެއްޤުން ކުރަނީޖެހޭ ކަމެކެވެ." (ނުބައި ޖަވާބު)

- މުޖުތަމަޢުގެ އެހެންމީހުން ފަދައިން ދިރިއުޅުން މަގުތަނަވަސް ކަން ދިނުމަކެވެ. (ރަނގަޅު ޖަވާބު)

❖ ޖަވާބަށް ބޭނުންވާ މިންވަރަށްވުރެ އިތުރަށް ނުލިޔުން :

❖ ސުވާލު: މިލިޔުމުގެ ފުރަތަމަ ދެޕެރެގްރާފުން ދޭހަވާގޮތުގައި ނުކުތާ މީހުންނަކީ ކޮންބައެއް ހެއްދެވި؟

❖ ޖަވާބު:- "އެއީ ހައްޤުތަކުގައި އިންސާނުގެ ތެރޭގައި ނުވަތަ އުފަންވުމުގައި ދިމާވެފައިވާ ކަމަކުން ނުވަތަ ބައްޔެއް ޖެހިގެން ނުވަތަ އެކްސިޑެންޓެއް ކަމަކުގައި ބައިވެރިވެ އުޅުމަށް ހުރަސްއެޅޭ ހާލަތުގައިވާ މީހުންނެވެ. އެގޮތުން ބަޔަކީ ނުފެނުނު މީހުންނާއި ވާހަކަ ނުދެއްކޭ މީހުންނާއި ހިއްސުވައި ކަންފަދައިވާ މީހުންނާއި ސިކުނޑީގެ ނުކުތާތަކުގެ ޚާއްސަ މީހުން ހިމެނެއެވެ." (ނުބައި ޖަވާބު)

❖ - އިޖުތިމާޢީގޮތުންނާއި ޖިސްމާނީ ގޮތުން ކަންކަމުގައި ބައިވެރިވެ އުޅުމަށް ހުރަސްއެޅޭ ހާލަތުގައިވާ މީހުންނެވެ.
(ރަނގަޅު ޖަވާބު)

ޚުލާސާ

ޚުލާސާ ކުރުމަކީ ލިޔުމެއް އޭގެ އަސްލު ނުގެއްލޭ ގޮތަށް ކުރުކޮށްލުމެވެ.

- ޚުލާސާކުރުމުގައި ސަމާލުކަން ދޭންޖެހޭ ކަންތައްތައް :
  - މުހިއްމު ނުކުތާތައް ފުރިހަމައަށް ގެނައުން
  - ނުކުތާތައް ގުޅުވައިލައިގެން އަމިއްލަ އިބާރާތުން ކުރުކޮށް ގެނައުން

- ޚުލާސާގެ ނަމޫނާއެއް :

އުފެއްދުންތެރި ލިޔުންތެރިކަން

ކްރިއޭޓިވް ރައިޓިންގަކީ ނުވަތަ އުފެއްދުންތެރި ލިޔުންތެރިކަމަކީ ކޮބައިތޯއެވެ؟ ކްރިއޭޓިވް ރައިޓިންގެ މާނައަކީ ނޮވެލުގެތެރެއިން ވުޖޫދަށް ގެނެސްދީފައި ވެއެވެ. ކްރިއޭޓިވް ރައިޓިންގ އެހެންވީމާ މާނަކުރަނީ އުފެއްދުންތެރި ލިޔުންތެރި ކަމަށެވެ.

އުފެއްދުންތެރި ލިޔުންތެރިކަމުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ލިޔުންތެރިޔާގެ އަމިއްލަ ޚިޔާލާއި ވިސްނުމަށް ގެނެސްދޭން އަމިއްލައަށް އުފެއްދެވިފައިވާ އަދަބީ ލިޔުންތަކެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ އެއްޗިއްސަކީ ޅެމާއި ލަވައެވެ. ޚިޔާލީ ވާހަކަތައް ތަޝްބީހެވެ. ތަޝްބީހުގެ ތެރޭގައި އިސްތިޢާރީ ތަޝްބީހާއި، ތަމްސީލީ ތަޝްބީހާއި، ބާރު ތަޝްބީހުފަދަ ހިމެނެއެވެ.

ޖެނެރަލީ ސްކޫލްތަކުގައި މަޖުމޫޢު ލިޔުމާ ޒިޔާރަތް އުފެއްދުންތެރިލިޔުމުގެ މުބާރާތް ގެނެސްދެވެއެވެ. އަސާސީ ޢިލްމުގެ ދިރާސާކުރާ ކެޓަގަރީގެ ތަފާތު މަޤްޞަދާ ހިނގާ ދިރާސާތަކެވެ. ދިރާސާގެ އަސާސްތަކެއް ދިރާސާކޮށް ޙާލަތު ދިރާސާކުރާ ޤަވާޢިދުގެ އަދަބީ ރިޕޯޓުގެ ތަފާސީލް ލިޔުމަށް ބޭނުން ކުރެވިފައިވާ ޤަވާޢިދުގެ ތެރޭގައި ހިމެނިފައިވާ އުފެއްދުންތެރި ލިޔުންތެރިކަމުގެ ވާދަވެރިކަމެވެ. އެކަމަކު މިކަން އެހެން ލިޔުންތެރިކަމަށް އެކުލެވިގެނެވެ. އެހެންވީމާ އުފެއްދުންތެރި ލިޔުންތެރިކަމަކީ ދަސްކޮށްދޭ ހުނަރެއްކަމުންނެވެ. އަމިއްލައަށް ދަސްކޮށްފަހަރުކަމެވެ.

މީގެ ފާހަގައަށްލަވަން ފެންނަނީ އަލިލިޔުންތެރިންގެ އުފެއްދުންތެރިންގެ ފިކުރު އަލިއަޅުވަން ހުރުމުން އުފެއްދި އެއްޗެއް އެއްގޮތަށް ނުވާނޭތީ ބަލައިނުލެވޭ. ކިޔުންތެރިއެއްގެ ކިޔުމުގައި ހުންނަ ސިފައާއި، ހިތްވަރާއި، ކިޔެވުމަށް ހަމަ އަކުރުތަކުން ކުރަނީ އެހެން ކިޔުންތެރިޔާގެ ބޮޑުވެ ވާނެއެވެ.

އުފެއްދުންތެރި ލިޔުންތެރިކަމުގައި ތަފާތު އަދަބީގޮތް ބޭނުންކުރެވިދާނެ ކުރެވޭނެއެވެ. މިއަދުގެ ލިޔުންތެރިންގެ ސިފައިދެކޭ ކިޔުންތެރިޔާ ބޭނުންވެއެވެ.

އުފެއްދުންތެރި ލިޔުންތެރިކަމުގައި ބޭނުންވާ ސާމާނުން އަދިއެކު ގޮތަކުން ލިޔުމެވެ. އެއްވެސް މިހާރު ލިޔުމެއް ޑިޒައިނުކުރެވޭ. ބަހަނަބޭސްކުރާ އެއްޗެއް ސަރަހައްދު ބަލަހައްޓާ ސިޔާސަތު ބޭނުމެވެ. ދިގުމުއްދަތުގައި ބޭނުން ނުކުރެވޭ ގަވާއިދުތަކެވެ. އަދި ފަސޭހަ މިފަދަ އެއްވެސް އުސޫލު، ބޭރު ގޮތުގައި ބޭނުން ކުރަނީ ގަވާއިދުތަކެވެ. ނަން އިޝާރާތްކުރުމާއި، ކަން އިޝާރާތްކުރުމާއި، މުޢާމަލާތާއި، ސިފަ ދިނުން ބޭނުން ކުރެވޭ ގަވާއިދު ތަކެވެ.

ޚުލާޞާ

ކުރީގެ ބައިތަކުގައި އުފެއްދުންތެރި ލިޔުންތެރިކަމެވެ. އުފެއްދުންތެރި ލިޔުންތެރިކަމުގެ ތަރުތީބު ހިމެނޭ ލިޔުންތެރިންގެ އަދިއެކު ހާލަތު، ވިސްނުމަށް ގެނެސްގެން އަދިއެކަން އުފެއްދުމުގައި އަދަބީ ލިޔުންތަކެވެ. ޤަވާޢިދާ، ސޯސިއޯލޮޖީއާއި، މަޢުލޫމާތުދޭ ހިތްވަރު އުފެއްދުންތެރި ލިޔުމުގެ ފުރަތަމަ ގޮތުގައިވެސް އިބާރާތްތަކެވެ. ދިރިއުޅުމުގައި ކުރިއަރާފައިވާ ދިރުން އަދަބިއްޔާތުގެ ތަރައްޤީ ނަމުގެ ދުވަސްވަރު އުފެއްދުންތެރި ލިޔުންތެރިކަމުގެ ވާހަކަތަކެވެ. އެހެންވީމާ އުފެއްދުންތެރި ލިޔުންތެރިކަމަކީ އަދިއެކަން ދަސްކުރަނީ ކުރެވޭނެއެވެ. މިގޮތަށް އެކި ލިޔުންތެރިންގެ އުފެއްދުންތެރި ފިކުރު އަލިއަޅުވަން ހުރުމުން އުފެއްދި އެއްޗެއް އެއްގޮތަށް ނުވާނޭތީއެވެ. އުފެއްދުންތެރި ލިޔުންތެރިކަމުގައި ތަފާތު އަދި ގޮތްގޮތް ބޭނުންކުރެވިދާނެ ކުރެވޭނެއެވެ. މި އަދުގެ ލިޔުންތެރިންގެ ސިފައިދެކޭ ކިޔުންތެރިޔާ ބޭނުންވެއެވެ. އުފެއްދުންތެރި ލިޔުންތެރިކަމުގައި ބޭނުންވާ ސާމާނުން އަދިއެކު ގޮތަކުން ލިޔުމެވެ.

ގެން ޝަޖަރަކުރުން

ގެން ޝަޖަރަކުރުމަކީ ގެފުޅުގައި ބޭނުންވާހާކަތައް ފާހަގަކުރުން، މިސާލަކަށް ތަފްޞީލުކޮށް ބަޔާންކޮށްދިނުމެވެ.

ގެން ޝަޖަރަކުރުމުގައި ސަމާލުކަން ދޭންޖެހޭ ކަންތައްތައް:

- ގޮތުގެ މައުޟޫޢު ގެނެގަތުން / މަޒުމޫނު ދެނެގަތުން.
- ފަޅިފަޅި ގެންބައިތުތަކުގައި ބޭނުފުޅާ ވާހަކަތައް، މިސާލު ދައްކައިގެން ތަފްޞީލުކޮށް ލިޔުން.
- ބައިތުތަކުގެ މާނައިގެ މުރާދުގައި ފުރިހަމަ ގުޅުމުގެ ހެންނަމަކޮށް ގުޅުވާލައިގެން އިބާރާތްކުރުން.
- މާނަފުން ތަފްޞީލުތައް ލިޔަކޮށް ގެނައުން.

- **ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވި ގެން ޝަޖަރައެއް**

ހިތާމަ ކުރެއްޖޭތޯ! ނަމަވެސް...!

މުސްލިމުންނަށް ކޮންކަމެއް މިއަދުގައި ވެފާ ކުރެވެސީ
ދުޝްމިނުންނާ ދެކޮޅުވާން އެއްވެސް ބަޔަކު ނުލާ ބޭނުވެސް
މުސްލިމުންނަށް ހައްޤުވާ އެތަކެއް މުގައްދަސް ބިންތަކަށް
ދުޝްމިނުން ބާރުއެޅިގައި ވަދެން އަރާ ގަދަ ދަތުރުކަސީ
ބާރުގަދަވި ޤައުމުތައް އިސްތިޢުމާރު ދުވަހުކުރެއް ދެއްކަމަކަށް
އާރުމަނީ އޭ "ޑިޒްނީ"ގެ ބަސްތަކަށް ހަރުޖޮއްހޮވިގައި އަތުވެސް
ކޮންވައި އޮތް ކިޔާބާ ފޮރިޔާއި މަލިޒުކު ޝަޖަރަފުރަތައް
ތެރިފުންވެސް ނޭތް ގެތައްގައި ބެލެގެންގެންސް ގެއްޓޯސް
ހަމަވެމުން މުސްލިމުންނަށް އެކިދުއަރު ލިސާނުފުޅުން
މާޒުރުވެސް ކުރެއްވޭނީ މަގު ނުވާހުން ހިފެސް

ޝާޢިރުގެ ޝިޢުރު ސ69

ގެން ޝަޖަރަ

ލިޔުނީ: އަޙްމަދު ޝަޢްރާން މުޙައްމަދު، 12 އެސް6

"ހިތާމަ ކުރެއްޖޭތޯ! ނަމަވެސް...!" މިޝިޢުރުގައި ޝާޢިރު ހާމަކޮށްދެއްވާފައިވަނީ އަދުގެ މުސްލިމުންގެ ނިކަމެތި ޙާލުގެ ވާހަކައެވެ. މިއަދު މުސްލިމުންގެ ހަރަކާތް ބާރުއެޅުމަށް ކޮށްޖެހިއްޖާ ވާހަކައެވެ. މުސްލިމުންގެ ޢަޤީދާތައް ބޭނުމާ ފަރާތަށް ދަބު އަރައި، ބޭނުމާ ގޮތަށް ހަދަންޖެހޭ ވާހަކައެވެ. އެއީ މުސްލިމުން ޤަބޫލުކުރާ އުސޫލުތަކާ

ޚިޔާލުކުރެއްވުމަށްވެސް އެދިގެންނާ ދެކޮޅުވެރިވުމުގެ ގޮތުން އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރެވޭ ތަންތަނުގައި އެއްވެސް ބަޔަކުވެސް ނުދޭނޭ ވާހަކައެވެ. އެދިގެންދެކޭ ބެލުމަކީ ޖިހާދުގެ ވާހަކައެވެ.

އަދިގެ ދުނިޔެއަށް ބަލައިލަފާނެތޯއެވެ؟ ފަލަސްތީނުގެ ހާލަތާމެދު ފިކުރުކުރަފާނެތޯއެވެ؟ ދާރުއްސަލާމުގައި ހުރި މުސްލިމުންގެ މިސްކިތްތައް މުސްލިމުންގެ އެހެނިހެން ބިންތަކަށްވުރުނުގޮތާމެދު ވިސްނާލާށެވެ. އިޢުތިރާފުވެވޭނެ ކާފަރު ޤައުމުތައް މުސްލިމުންގެ ބިމަށްގައި ފޮނުވާލާ ޢަސްކަރިއްޔާތަކުން ޢަމަލުކުރާ ގޮތާމެދު ވިސްނާލާ ކަމެއް ކުރަނީއެވެ. ފަލަސްތީނުގެ މުސްލިމުން މަރާލުން ކުރިމަތިވެނީއެވެ. ޢިރާޤުގެ ބޮންބުތަކުން އެމެރިކާގެ އާބާދީ ބޮޑުކަން ހަލާކުވެއެވެ. އިރާޤު ފަރާތު ޤައުމުތަކުގެ ސިޔާސީ ބޭރުގެ ނުފޫޒު އެއްވެސް ބައެއްގެ ނިޒާމު ޤާއިމުކުރަނީ މުސްލިމުންނަށް މަރާލުމަށް އިރު، މުސްލިމުންގެ ބާރުވެރިކަން ކޮބައިތޯއެވެ؟ ނެތެވެ. މިއަދު މުސްލިމުންގެ އެއްވެސް ބާރެއް ނެތެވެ. ގަދައީ ހުރަސްތަކުގެ މުސްކިލާތެވެ.

އިހުގެ ދުވަސްވަރު ދުނިޔޭގެ އެންމެ ބާރުގަދަ ޤައުމުތަކަކީ އިސްލާމީ ޤައުމުތަކެވެ. އަންދަލުސް، ކޫފާ، ބަޣުދާދު، ބުޚާރާ، ދިމިޝްޤު، ޚުރާސާނުފަދަ ތަންތަނަކީ ޤައުމުތަކެއް އިލްމުވެރިކަމުގައި ބިލްމުވެރިކަމުގައި އެފަދަ ދުވަސްވަރެއް ނެތްތަފަދަ ތަންތަނެވެ. ނަމަވެސް، މިތަންތަން މިއަދު ނެތެވެ. މުސްލިމުން އާއި ނެތިގެންދިޔައެވެ. މިއަދު ޖެހެނީ ހުވަނދުން ދިއްލާ "ބައްޓަން"ގެ ތަކެތި ތަބާވާނެވެ. އަދި ޤަދަރު ޖަމިއްޔާތަކުން ބޮޑުކަންކަމަކީ އިސްލާމީ ސަޤާފަތް ޚިޔާލު ކަންކަމަށް އެދިގެންނެވެ ބަޔަކު ސިޔާސީކަމުގައި މަޖުބޫރުވާ ހާލަތަކަށް މިއަދު ދުނިޔެ ހިނގައިދެއެވެ.

މުސްލިމުންނަކީ ޢިލްމީ ޤައުމަކަށް ސަލަފުން ހުރިބައެކެވެ. އެތައްކަމެއް ޢިލްމު ކުރުމުގެ އަސްލު ސަރަފުވެރިންނެވެ. ހިސާބު ނުވަތަ ފެލަކުތަކަސްގައި ކެމިސްޓްރީ "އަލްޖަބްރާ" އަކީ މުސްލިމުން ބޭނުން މީހާ އަޅު ހުވާރިޒްމީގެ އިޖާދުކަމެކެވެ. ކެމިސްޓްރީގެ މައުޟޫޢުތައް ފަށައިގަތްތަކީ ޖާބިރު ބިން ޙައްޔާން ތަރާމީކުރާމީހެއް ގޮތުގައެވެ. އިންސާނީ ޙަޔާތުގެ ކުރިއެރުމުގައި 1400 އަހަރުގައި އަހަރު ކުރިން މާތް ރަސޫލާ މުޙައްމަދުގެ ޚިލާފަތް ބާވައިލެއްވި މާތްވެގެންވާ ކީރިތި ޤުރުއާނުގައި އެކަށީގެންވާ ސިޔާސަތުގެ އުސޫލު ހަމަވެސް ހުރި ކަންކަމެވެ. އެހެންނަމަވެސް މިއަދު އެހުރިހާ ސަރަފުވެރި ނިސްބަތްކުރެވޭ ހުރިހާ ކަންތައް ބަދަލުވަމުން ދާކަމަކީ ބޮޑު ސަރުކާރު އަސަރުކޮށް ދެކެވިދާނެއެވެ. މިއީ ނުހަނު ހިތާމަހުރި ކަމެކެވެ.

މިކަންކަމަކީ ކިތަންމެ ހިތާމަހުރި ކަންކަމަކީ ހިސާބުވެސް މިއީ ބަދަލުވެރިކަމެކެވެ. އިސްލާމީ ދީނަށް ޤައުމުތައް ހުރި މީހުން އާރާސްތުކުރަންޖެހިފައެވެ. ދީނަ މުސްލިމުން މިޙާ އާޒާދުކަން ގަބޫލުއެވެ. މިހާރު މާ ރަސްމީސްފުށްފެށެއެވެ. ތަރައްޤީގެ ރޫހުގައި ހުރިގޮތްތައް ޤާނޫނީއާއި ޚިލާފު ވެއްޖެއެވެ. އާދައި ބާރުގެ ގޮތުންވެސް ވެއެވެ. އެއީ ދީނަ ޤައުމުތަކާ ނިޒާމުތަކަށް ބާރުގަދަކަމެވެ. އެހެންކަމުން، މިހާރު ފަރަގެތިން އެދިގެންނާ އެއްޓެންފަރަހެ ނުވަތަ އެތަން ވެރި މަސްލަހަތު ވާސިލުވެވޭ ނުވަތަ ފަސާދަ ކުރުމެކެވެ.

ލެން ސަވަރަ މާކު ކުރާ މިންގަނޑު (10 މާކްސް)

- ލިޔުމުގައި ތަފްޞީލުތަކެއް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތުން ވަރަށް ރަނގަޅަށް ވިސްނުމާއި ފުރިހަމައަށް ދެވިފައިވާ ޖަވާބުތަކެއް - ފުރަތަމަ ފެނުނު ވިސްނުން ބޭނުންކޮށް ލިޔެފައިވާ	9 - 10
- ލިޔުމުގައި ތަފްޞީލުތަކެއް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތުން ރަނގަޅަށް ވިސްނާފައިވާ ފުރިހަމަ ޖަވާބުތަކެއް - މުޅިއެއްކޮށް ރަނގަޅު ވިސްނުން ބޭނުންކޮށް ލިޔެފައިވާ	7 - 8
- ލިޔުމުގައި ތަފްޞީލުތަކެއް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތުން މެދުމިނުގެ ޖަވާބުތަކެއް - ފުރަތަމަ ބައެއް ބޭނުންކޮށް ލިޔެފައިވާ	5 - 6
- ލިޔުމުގައި ތަފްޞީލުތަކެއް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތުން ދަށް މިންވަރެއް ނެތި ޖަވާބުތަކެއް - ކުޑަކޮށް ފެނުނު ބައެއް ބޭނުންކޮށް ލިޔެފައިވާ	3 - 4
- ލިޔުމުގައި ތަފްޞީލު ނުވަތަ ވިސްނުމެއް ނެތް ޖަވާބުތަކެއް ދީފައި - ބޭނުންކޮށް ލިޔުމެއް ނެތް	1 - 2
- ލިޔުމުގައި ބޭނުން ނުކުރެވޭ ޖަވާބުތަކެއް ދީފައި / ސުވާލާ ގުޅުމެއް ނެތް - ފުރަތަމަ ބައެއް ބޭނުން ނުކޮށް ލިޔުން	0

ވަޒަން ޤާފިޔާކުރުން

❖ **ވަޒަން ޤާފިޔާކުރުމަކީ:**

- ޝިޢުރު ހަރުފުތަކުގެ ވަޒަންކުރުމާއި ދީމާއަށް ގެންނަހަރުފުތައް ބެހެއްޓުން ހަމަހަމަ ކުރުމެވެ.
- އެވަޒަނަކުން ގޮތް ކުރުމެވެ.
- އެވަޒުނުގެ ރަނގަޅާއި ހުރިބައި ފާހަގަކުރުމެވެ.

❖ **ވަޒަން ޤާފިޔާކުރުމުގައި އަޅާލަންޖެހޭ ބައިތައް:**

○ ވަޒުނު ޢަރޫޟު (މީޓަރ) އިނގިރޭސިބަހުގެ މުރާދު

މިބައިގައި ބަލައިލާނީ ވަޒުނުގެ ގޮތުގަނޑު ޒާތުތަކާއި، ވަޒުނުގައި ދަތުރުކުރާ ހުރި ފާރަކަތާބަލާގޮތާއި، ޒާތުތެރި ކޮށްކުރަބާ ޒާތުތެރިވެއްޓާއި، ވަން ހުރަހަލާތަކުވަސް އެކިތަންތަނުގައި އިސްތިޢުމާލުކުރެވޭތަނާއި، ވަޒުނު ބަސްކޮޅާތަކަށް ވަޒުނުގައި ތަކުރާރާވާތަކަށް ބަލާއި ހުރިބާއެވެ.

އެކިތަންތަނުގައި އިސްތިޢުމާލު + މުނާސަބު ޒާތުތް/ސިފައިތައް ބަސްކޮޅާތަކު = ތަކުރާރާތަކު ވަޒުނުތަކު ވަޒުނު

○ ގެނބިރަކަން (ބަހުރުވަރުގެ މުރާދު)

މިބައިގައި ބަލާނީ ވަޒުނު ގަޑިތަކާއި، ބަސްތެރޭން އަކުރާއި، ޤާފިޔާއާއި ރަދީފާއި ބަސްކޮޅާތަކެވެ.

"ދެ މު ން ތުންގާ ބަހުން ހިތުގައި އެމެރިކާން ޖަލްސާތަކުން ފާރު

އަ ގު ން އެއަލަން ފަސްތަކުގައި ނުކުތު ޒާތުބާކަމުން ކަންޏު ފާރު!

ނޯޓް: ދެދި ގޮތްތެރު ތަތްދިރިއްޔާގެ ފަހަތަން އަރުރަ ސުރުކުން ނުހުގޮތަތަށެވެ. އަދި ކޮށްފި ތަތްދިރިއްޔާ ދެރިޔާގެ ގޮތުގައި ގޮތަތަށެވެ. މިސާލު:

ހަރުފުތަ = 3 ދިރި

○ އެދުނުއަކުރުތަކުން

މިބައިގައި ބަލާނީ ތަރުތީބުވެރިކަމާއި ގެދުލަރާއި ހިފެހެއްޓުމުގައި އަދަބިގަނޑަކަރުތަތު ގޮތެއް ހުރިވަގޮތް ހުރިތަވައެވެ.

މިސާލު :

ދުނިޔާގެ ނަސީބެއްކަމަން ވެދާން.

ދުނިޔޭގައި އަހަރެން ގޭގުރި ނަސީބެއް ކަނޑަ ފުރުސަތުތަކާ

ޒަސީލަތް ތަނަވަސްކުރަން ހުރިހާ ލިބޭ އަދުހަރި ދަތުރެއް ތެކެކާ

ކިޔެއްސުރު ކުރެވިފައިވާ ހާލަތާ ނުރަނަގަދު އަޑަދުތަކާ

ހިޔެއްޔާ ހުރި ނުބައިކަމުކަން ސަލާމަތްވާން ދަނޑިވަޅުކާ

ތިމާއަށް ނާޖައިޒާ ވެފައިވާ ގިނަ ގުނާ ތަށްވެސް

ދިމާއަށް ހުރި ނުބައި ކަންކަން ހަދާން ކޮށްލާން ތަންވަޅުކާ

އެޅޭ ތުނުމުތަ ތަކަން ފިސްނުން ހަދާ ނުހަދާ ގޮތެއް ހުރުން

ވެދާ ހުވަކަން ތަނަވަސް ގޮތުކަން ދުވާނަމަ ތަށްދު ގުޅުއަތުކާ

ލިބޭ ކަކުލުން ތަކަން ކަތްކަން ޒަސާވަދަރަން ސުވާލުތަތް ކަން

ތިބޭނަމަ ވާނަގުތު ހިކަން އަދާނަމަ ތަނަވަސް ނިޔުމަތުކާ

1- **ޢާއްޓަރު / އެތެރު ފުރުގެ މިއުޒިކު :**

މިއީ އާންމު ޒާތެއްގެ މަސްއަލަ ބޭނުންކަން ހަދާފައިވާ ގޮތެކެވެ. ގެންވިދާ ފުލުކަންފައިވަނީ ދުނިޔޭގައި ކިޔަމުގެ ވާހަކަ، ފަހުން ނަސީބަކަންވެސް ވާނަކަލެއްކަން ހަމަވާފަދަ ގޮތްކަން ފުލުކަންފައިވާ ޒާތެއްތަކެވެ. ދުނިޔޭގައި ކިޔަމުގެވާހަކަ، ނަސީބެއްކަމަކަ ކަލައްކަމަނެވެ. މިކަންސާބިތުވަނީ ތިމާއަށް ކުރެވިފައިވާ ހާލަތާ، ނުބައިކަންތައްތައް، ނުވަތަ ނުރަނަގަދު އަޑަދުތައް ނުލިބި މިހެންދާ ދަނޑިވަޅާއި މިންވަރަކަށް އިމާންވެމަކިޔެވެސް ދުނިޔޭގެ ސަލާމަތް ދަސްކޮށްދާ ކަލައްކަމަނެވެ. އެފިޔާވަޅު އެއީ ނަސީބަކަންވެގެންދެއެވެ. ތިމާއަށް އެނގިގެންނާއި، ނާޖައިޒަލުވާ ކަންތައްތަކާއި ދިމާއަށް ފެންނަންހުރި ނުބައިކަންތައްތައް ހަދާންކޮށްލާނެ ވެގެއި މިފަދަ ދަނޑިވަޅުކަން ވެގެންދެއެވެ. ކަންކަމާގެ ތުނުމުތަކުގެ ހިނދު އެކަންކަމާގެ ފިސްނުއިހުދާނަމަ ލިބޭ ހުވަން ވެގެންދާނީ އެކަމުގެ ތަނަވަސް ގޮތުގެ ދުވަސްތަކުން ގެނެސްދެއެވެ. އަދި ތިމާއަށް ކިޔަމުވާ ކަންކަމާތަކަން ކަކުލުކަމުގެ ޒަސާ ޑަރަން (ހެއްދެވި ފަރާތުން މުދުވިރުކުރައްވާ ކަންކަމާތަކަން) ތުހި، ސުވާލުތަކުވާނަމަ އެއީ ތަނަވަސް ނިޔުމަތެކެވެ. މިލުމުގެ ބަސްކޮށްރަން ބަޔާއިރު ދައްކާފައި ހިރާވާހަކައް ތަނަވަސްގޮން ބާރުކަށްދުވަފަދަ ގޮތަކަން

ދުނިސަރުބަ ބަސްކޮޓަރުތައް ބޭނުންކޮށްފައިވާނެއެވެ. މިސާލަކަށް ބަލާނަމަ " ސާއިޓާ އެނިމާ، ރަށްދު ގުރުއަތުކާ، ޑިސްޓްރިބިއުޝަން ބިޓުތަކުގެ ދެކުނު " ޑިފަރަންޓް ބޭނުންކުރެވޭ ފޮނުން ގެދުގައި ދައުލާ ވަރަށް ގިނަ ފަސޭހައިން ގުޅުވައިދީފައި އޮންނަނީ. މިދެ ސަރަޙައްދު ގެދުގެ ޚަރަޖެއް އަސަރު ހާމަވި ދިނުމަށް ކުރެވުނީ ދައުލަތް. މުއްސަސާތަކާއި، ޔުނިވާސިޓީތަކުގެ ނަތީޖާ ކޮޅަށް ދެވިފައި އަހަރުމެން އުސްތާދުތަކުގެ ސަރަޙައްދު ބަސްކޮޓަރުގެ ސަރަޙައްދު ޚަރަޖެއް ކުރެވޭ ދިނުމަށް ދެކޭއެވެ.

2- ގެއިމިންގް / ބްރައުޒަރގެ މީޑިއާ :

ގެއިމިންގް ދޭތެރެ ބަލާއިރު މިގޮތުގެ ބަސްދެވޭ އަކުރު ހުރި " ސު، ސު- ރ، ރ- މ، މ- ގ، ދ- ބ، ބ" މިގޮތަށެވެ. 4 ވަނަ ބައިތު ފިޔަވައި ހުރިހާ ބައިތުތަކުގެ ބަސްދެވޭ އަކުރު އެއްގޮތެވެ. މިގޮތުގެ ފިޔަވަ ބައިތު ފިޔަވައި ހުރިހާ ބައިތުތަކުގެ ފިލާވަ އެއްގޮތެވެ. "މުސި، ހަސީ- ކަރ، ހުރި-ޔާ، ދާ-ޢާ، ވޯދ -ފިބާ.ޔިބާ" މިގޮތުގެ ގޮތުގެ ހުރިހާ ބައިތުތަކުގެ ހާފިޔާ " ކާ " މިގޮތުގެ ވަސީ އެއްގޮތުން ހުރެއެވެ. މިގޮތުގެ ވަޒަން ހަމަކުރަނީ 28 ފިޔަ ވަޒަނެވެ. ހުރިހާ ބައިތުތަކުގެ ވަނީ މިވަޒަނަށް ފެތިގެންނެވެ.

3- އުރުދުބަސްފޮން

މިގޮތުގެ އުރުދުބަސްފޮނެއް ބަލާއިރު ބަސްތައް އުޅޭ އުރުދުބަސްފޮނުގައި ވަނީ އާދައިގެ ކަމަށްބުނެވެ. އަދި ގެން ސިޔާސަތުން އަރާއިދާނަކާ ގޮތް ހުރެއެވެ. މިގޮތުން ގެން އަނެއްކާވެސް ސަރަޙައްދު ގޮތުގެ އުރުދުބަސްފޮތާއި ބެހޭގޮތުން، ކުރެވެން ފަހަރަކު ކުރެވެއެވެ.

އުރުދުބަސްފޮތާއި، ހިޔާލު މުއްސަސާތަކާއި، ގެއިމިންގާގެ އުސްތާދުން ބަލާއިރު މީ އެއްމާފަށް ގޮތުގައި ފަހަރަކު ނުކުރެވެއެވެ.

ޅެމަށް ފާޑުކިޔުން މާކު ކުރާ މިންގަނޑު (10 މާކުސް)

- ބައިތުތަކުގެ އެތެރެއިން ފެންނަ ޚިޔާލު/އިޙްސާސް، ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ތަފްސީލުކޮށްދީފައިވުން - ބައިތުތަކުގެ ބޫނުންތަކާއި ޚިޔާލު/އިޙްސާސް، ހިތްގައިމުކަމާއި މިސާލުތައް ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ތަފްސީލުކޮށްދީފައިވުން - ހުސްނަށް ފާޑުކިޔުން އިބާރާތްތަކުން ދީފައިވުން	9 -10
- ބައިތުތަކުގެ އެތެރެއިން ފެންނަ ޚިޔާލު/އިޙްސާސް، ރަނގަޅަށް ތަފްސީލުކޮށްދީފައިވުން - ބައިތުތަކުގެ ބޫނުންތަކާއި ޚިޔާލު/އިޙްސާސް، ބިނާކުރިގޮތާއި މިސާލުތައް ރަނގަޅަށް ތަފްސީލުކޮށްދީފައިވުން - ޖުމްލަ އުސޫލުތަކާ ނުގުޅި ފާޑުކިޔުން އިބާރާތްތަކުން ދީފައިވުން	7 - 8
- ބައިތުތަކުގެ އެތެރެއިން ފެންނަ ޚިޔާލު/އިޙްސާސް، ބޭނުންވާހާ ތަފްސީލުކޮށްދީފައިވުން - ބައިތުތަކުގެ ބޫނުންތަކާއި ޚިޔާލު/އިޙްސާސް، ބައެއްބައިތަކުގެ މިސާލުތައް ތަފްސީލުކޮށްދީފައިވުން - ފާޑުކިޔުން ކުރުކޮށް އިބާރާތްތައް ކުޑަވުން	5 - 6
- ބައިތުތަކުގެ އެތެރެއިން ފެންނަ ޚިޔާލު/އިޙްސާސް، ކުރުކޮށް ވަރަށް ކުޑަ ތަފްސީލުކޮށްދީފައިވުން - ބައިތުތަކުގެ ބޫނުންތަކާއި ޚިޔާލު/އިޙްސާސް، މަދުބައިތަކުގެ މިސާލުތައް ތަފްސީލުކޮށްދީފައިވުން - ކުރުކޮށް ވަރަށް ފާޑުކިޔުން ކުރިއިބާރާތް ކުރުވުން	3 - 4
- ބައިތުތަކުގެ އެތެރެއިން ފެންނަ ޚިޔާލު/އިޙްސާސް، ވަރަށް ކުޑަ ބަޔަކަށް ބަހުސްކުރުވުން - ބައިތުތަކުގެ ބޫނުންތަކާއި ޚިޔާލު/އިޙްސާސް، ވަރަށް މަދު ބަޔަކަށް ބަހުސްކުރުވުން - އިބާރާތް ވަރަށް ކުރު	1 - 2
- ފޯމުލާކަން ނުވޭ - ފުރަތަ ގޮތަކަށް އިބާރާތް ކުރުވުން ނުވޭ	0

ރައިވަރު

- **ރައިވަރު ޝަރަޙަކުރުން**

ރައިވަރު ޝަރަޙަކުރުމަކީ ރައިވަރުގައި ބުނެފައިވާ ވާހަކަތައް މާނަކޮށް، އެބުނާ ވާހަކަތައް ތަފްސީލުކޮށް ބަޔާން ކުރުމެވެ.

ރައިވަރު ޝަރަޙަކުރުމުގައި ސަމާލުކަން ދޭންޖެހޭ ކަންތައްތައް :

- ރައިވަރު ބިނާކޮށްފައިވަނީ ކޮންކަމެއްގެ މައްޗަށްކަން ދެނެގަތުން.
- ވަކިވަކި ބަސްތަކުގެ މާނަ ދެނެގަތުން.
- ރައިވަރުގައި ޖުމްލަގޮތެއްގައި ބުނެފައިވާ ވާހަކަތައް ދެނެގަތުން.
- ރައިވަރުގައި ބުނާ ވާހަކައެއް ތަފްސީލުކޮށް، ތިލަކޮށް ބަޔާންކުރުން.
- ފުންލަފުޒްތައް ތިލަކޮށް ގެނައުން.

މިސާލު :

ޖުންޖުގައި ތެރޭގާ
ކުންއެބުޖެ ހިނދުރާގުވާ
ނުންހިމޭނައު ނުވާމާ
މުންފުތައް ރޫގައިރިހާ
ގުންއޮތް ބަލައިނުރައްކާމަ
ރުންނުވެވޭ ރައްކާމަ

ޝަރަޙަ :

ޖޫންމަހާއި ޖުލައިމަހުގެ ތެރޭގައި ކުރާ ގަދަ ވިއްސާރަގައި ވައިގަދަވެ، ކަނޑުގަދަވެ، އަދި ކަނޑުގެ ރާޅުތައްވެސް ވަރަށް ބޮޑުވެގެންދެއެވެ. މިފަދަ ކަނޑުގައި ދަތުރުކުރުމަކީ އެއީ ބިރުވެރި ރާޅުތަކަކަށް ގަނޑުވުން، ހަލުވަމުން، ރާޅުކަރުމުންދާ ދިޔުމުގައި ދަތުރު ކުރަން އޮތީ ރައްކާތެރި އަރި، ސާފު މަގުން ބަލައި (ގިރިތަކާއި ފަރުތަކަށް ނާރައި ދަތުރު ކުރުވެން އޮތީ ސާފު މަގު ނުބަލައި) އެމަގުން ދަތުރުނުކޮށް ނަމުގެ ދަރުބަސްދުފައިވާ ރިޔާތަށް ރޫޅައި ރިޔާތައް ނިޔާލާލައިފިނަމަ، ރިޔާތަކުގައި ވައިއަޅައި ނަގާ އެކިގޮތްގޮތަށް ތަޅުވައިގެންނުވާނެއެވެ. އަދި އޭގެ

އަޖުރަށްވެސް ހިނގައިދާނެއެވެ. މިހެންވެއްޖެނަމަ ސަލާމަތެއް ނުވެވޭނެއެވެ. މަރުން ރައްކާތެރިއެއް ނުވެވޭނެއެވެ. އެހެންކަމުން ތިމާގެ ދިރިއުޅުމުގައި ކުރާ ކޮންމެ ކަމެއްގައިވެސް ޢަމަލު އެންމެ ރަނގަޅު ރައްކާތެރިގޮތް ހޯދައި އެންމެ ރައްކާތެރިގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމަކީ މުހިންމުކަމެކެވެ. އެހެންނޫންނަމަ ލިބޭ ފައިދާއަށް ވުރެ ގެއްލުން ބޮޑުވާނެއެވެ. ބައެއްފަހަރު ފުރާނައަށް ނުރައްކާވާ ހާލަތަށްވެސް ގޮސްދާނެއެވެ.

ރައިވަރު ޝަރަހަ ކުރު ކަރާނު މިންގަނޑު

- ރައިވަރުގައި ބުނާ ވާހަކަތަކުގެ މިސާލުތައް ފުރިހަމައަށް ތަފްޞީލުކޮށް ލިޔެދީފައިވޭ - ފަސޭހައިން ދެނެގަނެވޭ އިބާރާތްކޮށްފައިވޭ	5
- ރައިވަރުގައި ބުނާ ވާހަކަތަކުގެ ރަނގަޅަށް ތަފްޞީލުކޮށް ލިޔެދީފައިވޭ - ބަހުގެ އުސޫލުތަކާ ނުލައި ދެނެގަނެވޭ އިބާރާތްކޮށްފައިވޭ	4
- ރައިވަރުގައި ބުނާ ވާހަކަތަކުގެ ކުރުކޮށްވެސް ވަރަކަށް ތަފްޞީލުކޮށް ލިޔެދީފައިވޭ - ދެނެގަނެވޭ ކަހަލަ އިބާރާތްކޮށްފައިވޭ	3
- ރައިވަރުގައި ބުނާ ވާހަކަތަކުގެ ބައެއް ތަފްޞީލުކޮށް ނުވި ބައެއް ތަފްޞީލުކޮށްފައިވޭ - ކުރުކޮށްވެސް ވަރަކަށް ދެނެގަނެވޭ ކަހަލަ އިބާރާތްކޮށްފައިވޭ	2
- ރައިވަރުގައި ބުނާ ވާހަކަތަކުގެ ތަފްޞީލުކޮށްދީފައެއް ނުވޭ - އިބާރާތުން ވަރަށް ކުރު	1
- ރައިވަރުގައި ބުނާ ވާހަކަތަކުގެ އެއްވެސް ވަރަކަށް ގެންގޮސްފައެއް ނުވޭ - ދޭހަވާ ގޮތަށް އިބާރާތްކޮށްފައެއް ނުވޭ	0

- **ރައިވަރުގެ ޤާފިޔާ މާނަ (ފުންމާނަ)**

ރައިވަރުގެ ޤާފިޔާ މާނައަކީ ރައިވަރެއްގައި ހިމެނޭ ބަސްތަކުގެ ޒާހިރު މާނައިގެ އިތުރުން އެރައިވަރަކުން ޤާފިޔާކުރާ ފުންމާނައެވެ.

ރައިވަރުގެ ޤާފިޔާމާނަ ލިޔުމުގައި ސަމާލުކަން ދޭންވީ ނުކުތާތައް:

- ހަމައެކަނި ފެންނަންއޮތް މާނަ (ޒާހިރު މާނަ) ނުލިޔުން.
- ފެންނަންއޮތް މާނައިން ޤާފިޔާކުރާ ފުރިހަމަވާ މާނަ ލިޔުން.
- ފުންމާނައިގެ އިތުރު ތަފްސީލު ނުލިޔުން.

މިސާލު:

ހުރުމަތާ ލިބިފައިން
ބުރުހަލި ނުކުމެދާނެދެން
ކުރުތާފުށަން އެރިލިބޭން
ކުރުގޮތުރު ނުއުކަހިގެ ދޭން
މަރުވެދާން ކަމަށް ހަމަކަ
ވަރުއާލާ ނެތިހަމަކަ

ޒާހިރު މާނަ :

ލިބޭން ކުރުތާފުށަން އެރިލިބޭން ކުރުގޮތުރު ނު އުކާނެވެ. ހުރުމަތާ ލިބިފައިން ހަބަރުވެ ނުކުމެދާނެއެވެ. ކަވަރު އާލާ ނެތިހަމަ އެއީ މަރުވެދާން ވަރުގެ ކަމެކެވެ.

ޤާފިޔާ މާނަ :

މިމާނަ އެބަހެއްގެ ފުރުން ނުރައްކާތެރި ކުރިމަތިވާފަދަ ބައެއް ކުރިމަތި ނުވާނެވެ. ސަލާމަތް ވާންފަދަ ނުވުޖޫދު ބަދަލު ލިބޭގެ ފުރުގައި ނުލަކަމަށް ވަނަވަރު އެއީ ފުރަސަރައަށްވެސް ނުރައްކާވާފަދަ ކަމެކެވެ.

❖ ބޭސްބޮޑުގައި އަންނަނީ ޤާފިޔާ މާނަލިޔާށެވެ. މިބައިގައި ޒާހިރު މާނައެއް ގެންސްފައިވާ މިއީ ޒާހިރުމާނައި، ޤާފިޔާމާނައިގެ ތަފާތު ދެއްކުމަށެވެ.

❖ ފާހަގަ ކޮށްލަންޖެހޭ އަނެއްކަމަކީ ކޮންމެ ކޮންމެ ރައިވަރެއްގައި ޒާހިރުމާނައި ޤާފިޔާ މާނަ ތަފާތު ނުވެދާންކަމެވެ.

ރައިވަރުން ޤާފިޔާ މާނަ ވަޒަންކުރުމުގެ މިންގަނޑު

ރައިވަރުން ޤާފިޔާ މާނަ ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ފަސޭހައިން ޤާފިޔާގޮތުން ޢިބާރާތްކޮށްފައިވާ	5
ރައިވަރުން ޤާފިޔާ މާނައިގެ ވަރަށް ބޮޑުބައެއް ފުރިހަމައަށް ބޭނުންކޮށްފައިވާ މާބޮޑު އުނދަގޫނުވާ ގޮތަށް ޤާފިޔާގޮތުން ޢިބާރާތްކޮށްފައިވާ	4
ރައިވަރުން ޤާފިޔާ މާނައިގެ މައިގަނޑު ފަރާތްތައް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ޤާފިޔާގޮތުން ކުރިކުރިއިބާރާތް ކުރެވިފައިވާ	3
ރައިވަރުން ޤާފިޔާ މާނައިގެ މުހިންމު ބައިތައް ބޭނުންކޮށްފައިވިއަ ނަމަ ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ޤާފިޔާގޮތުން ކުރިކުރިއިބާރާތް ކޮށްފައިވާ	2
ރައިވަރުން ޤާފިޔާ މާނަ ގެނެސްފައިވިޔަސް ވަރަށް ކުޑަކޮށް ޢިބާރާތްކުރެ ވަރަށް ކުޑަ	1
ރައިވަރުން ޤާފިޔާ މާނަ ބޭނުންކޮށްފައި ނުވުން ޤާފިޔާ ގޮތުން ޢިބާރާތް ކޮށްފައި ނުވުން	0

ކުރުވާހަކަ (ބާޑިނުގެ ކުރީގެ ކުރުވާހަކަތައް)

ގޮނޑުދޮށުން ދުވެއް

1. މިވާހަކައިގައި އުޅޭ މުސްތަފާގެ ޝަޚްސިއްޔަތު ވާހަކައިން ހޯދައިގެން ބަޔާންކުރައްވާ!
2. މިވާހަކައިގައި އުޅޭ އިބްރާހީމްގެ ޝަޚްސިއްޔަތު ވާހަކައިން ހޯދައިގެން ބަޔާންކުރައްވާ!
3. އާއްމުކޮށް ކުރުވާހަކައިގެ މައިގަނޑު މައުސޫލު އެއްބަސްވެއް ހުންނަނީ ތިރީގެ ގޮތުގައެވެ.
   - މައިގަނޑު ޝަޚްސިއްޔަތާ އޮޅޭގޮތް އިޙްސާސްކުރެވޭ ދުވަސް
   - މައިގަނޑު ޝަޚްސިއްޔަތާ މުޖުތަމަޢު ދުވަސް
   - މައިގަނޑު ޝަޚްސިއްޔަތާ ގުދުރަތީ ހާދިސާ އަދި ދުވަސް
   - މައިގަނޑު ޝަޚްސިއްޔަތާ އެހެން ޝަޚްސިއްޔަތަކާ ދުވަސް

މިގޮތުގެ ތެރެއިން މިވާހަކަ ހުރަހަކާ ފެއިވެސް މިގޮތުއިން ކޮންގޮތަކަށްކަން ވާހަކައިން ހޯދި ދަލީލާއިގެން ބަޔާންކުރައްވާ.

4. މިވާހަކައާ ވާހަކައިގެ މައިގަނޑު ނަމާ ގުޅޭ ހެއްދެވޭ؟ ވާހަކައިން ހޯދަލީލާއިގެން ބަޔާންކުރައްވާ!
5. މިވާހަކައިން ލިޔުންތެރިޔާ ދެއްކެން ބޭނުންވެގެންވާ މެސެޖަކީ ކޮބައިހެއްދެވޭ؟

އިބާދު

6. މިވާހަކައިގައި އުޅޭ ޝަރީފާގެ ޝަޚްސިއްޔަތު ވާހަކައިން ހޯދައިގެން ބަޔާންކުރައްވާ!
7. މިވާހަކައާ ވާހަކައިގެ ނަމާ ގުޅޭ ހެއްދެވޭ؟ ވާހަކައިން ހޯދަލީލާއިގެން ތަފްސީލުކޮށްދެއްވާ!
8. މިވާހަކައިގައި މާޒީދަން ކުރުވެފި "މާދަ" ކަމަކީ ކޮބައިހެއްދެވޭ؟ ވާހަކައިން ހޯދަލީލާއިގެން ތަފްސީލުކޮށްދެއްވާ!

ދުޅާ

9. މިވާހަކައިގައި އުޅޭ އަނީސާގެ ޝަޚްސިއްޔަތު ވާހަކައިން ހޯދައިގެން ބަޔާންކުރައްވާ!
10. މިވާހަކައިގައި އުޅޭ ނަފީސާގެ ޝަޚްސިއްޔަތު ވާހަކައިން ހޯދައިގެން ބަޔާންކުރައްވާ!
11. މިވާހަކައިގައި އުޅޭ ނާދިރާގެ ޝަޚްސިއްޔަތު ވާހަކައިން ހޯދައިގެން ބަޔާންކުރައްވާ!

12. ކުރުވާހަކައަކީ މައިގަނޑު އެއް ހާދިސާގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ފެށުމަކާއި މައިގަނޑެއް އަދި ނިމުމެއް އެކުލެވޭގޮތަށް ލިޔާލިޔުމެކެވެ. މިބައިޖަރަފުން ބަލާއިރު، މިވާހަކައަކީ ހަޤީޤަތުގައި ކުރުވާހަކައެކޭ ބުނެވިދާނެހެއްޔެވެ؟ ވާހަކައިން ހެކިދައްކައިގެން ބަޙުސްކުރާށެވެ!

އަޑުގަދަކޮށް ކިޔެވުން

13. މިވާހަކައިގައި އުޅޭ ސޯސަން (ޓީވީއިރާ)ގެ ޝަޚްޞިއްޔަތު ލިޔުމުން ހެކިދައްކައިގެން ބަޙުސްކުރާށެވެ!

14. މިވާހަކައާއި ވާހަކައިގެ ނަމާ ގުޅޭ ހެއްޔެވެ؟ ވާހަކައިން ހެކިދައްކައިގެން ބަޙުސްކުރާށެވެ!

ޤުރުބާނީ

15. ލިޔުންތެރިޔާ ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި ދަރިފުޅުގެ ޝަޚްޞިއްޔަތުގައި އެންމެ ފާހަގަކޮށްލެވޭ ސިފައަކީ ޤުރުބާނީގެ އަޚްލާޤެވެ. މިއީ ތެދެއްކަމަށް ފެނުނުކަމަށް ހެއްޔެވެ؟ ވާހަކައިން ހެކި ދައްކައިގެން ސާބިތުކޮށްދޭށެވެ!

16. ބައްޕަ މައިންބަފައިން ދޫކޮށްލުމާ ގޮތުގައި ދަރިފުޅަށް އުފާވެރި ދިރިއުޅުމެއް ލިބޭނީ މުއްސަނދިކަ ގެއްލުނީމައެވެ. މިފަދަ މިހެންނަން ލިޔުންތެރިޔާ މިވާހަކައިން ދެ ފުށުއެރުމެއް ކޮބައިކަން ހޯދައިދީ ބަޙުސް ކުރާށެވެ!

އިސްލާމު

17. "އެދުވަހު ހަވީރު ފެބުރުސްމާނުގައި އެ ވެލެފުރިހަ ހަމައެކަނި އަޅިމަނިކާގެ ފެބުރުއް ނުނެވެ. އެތަކެއް ހަހަރުއްސުރު އާދަކުރެވޭ އަސްރުން ކުއްޖަކު މަސައްކަތްކުރި އުފާވެރި ދިރިއުޅުމެވެ." މިބުނުން މިވާހަކައިގެ އަލީގައި ސާބިތުކޮށްދޭށެވެ!

18. ބޭބެ ފެހަށް ބަލާއިރު އަލި މަނިކާ، ދުވި ބަނދަރުގައިވެސް ހުރި އެންމެ ހިތްވަރުގަދަ މީހާ ހިކުރެވުނަސް އެއީ ބަޔާންކޮށްލީ މިވާހަކައިން އެނގޭ އެވެ. މިކަން ވާހަކައިގެ އަލީގައި ސާބިތުކޮށް ދޭށެވެ!

19. މިވާހަކައާއި ވާހަކައިގެ ނަމާ ގުޅޭ ހެއްޔެވެ؟ ލިޔުމުން ހެކިދައްކައިގެން ބަޙުސްކުރާށެވެ!

މުދައްރިސް ވަޒަނަކުރުގެ ޗާޓް

20. މިވާހަކައިގައި އުޅޭ ނަފުސުގެ ޝަޚްޞިއްޔަތު ވާހަކައިގެ އަލީގައި ބަޙުސް ކުރާށެވެ!

21. މުދައްރިސުންނަކީ ދަރިވަރުންނަށް ހުނަރުތައް ހިތައި ހުރި ގޮތް ހާމައިދިނުމަށް މަސައްކަތްކުރާ،
ދަރިވަރުން ދެކޭ އަބަދުވެސް ރުހިވާ ބަޔަކަށް. މިކަން މިވާހަކައިގެ އަލީގައި ބަޔާންކުރާށެވެ!

ގެއްލުނު އުއްމީދު

22. އިބްރާހީމް ދަރުބާރު ބޮޑު ހުޅުވައިގެން އެއަށް ބަލަހައްޓައިގެން ގޮސް އިރު، ހުއްޓުމެއްނެތި ދެ ދުވަން ތަހުލުންތާ ކުރުނަހައިގެ މިލިޔަތް، އަދި ކަމަށްހިގާ ބޮޑައި އާންމާ އަޑީ ވާއްލަން ހުރިން ކަނޑަލަން ގޮތައް ނައިޓުން ފިޔާޖެހި މާދެހި ބޮލިގަނޑެއް ވަރުނުވުމާ ކަމަށް ވާހަކައިގެ ނިންމުމުގައި ބޭނުވައި ވެއްޖެ. މިފަދަ ބޮޑު ހިތާމައާކި ހިތްދަތިކަމެއް އިބްރާހީމަށް ކުރިމަތިވި ޙާލަތުގެންކަން ވާހަކައިން ހޯދި ދައްކައިގެން ސާބިތުކޮށްދޭށެވެ!

23. ޖުމްލަތަކުގައި ކުރުވާހަކައިގެ މައިގަނޑު މައްސަލަ އުފެއްދާފައި ހުންނަނީ ދެވިން ގޮތަކަށެވެ.

- މައިގަނޑު ޝަޚްޞިއްޔަތާ އާންމާ އިޖްތިމާޢީ ދެމެދު
- މައިގަނޑު ޝަޚްޞިއްޔަތާ މުޖުތަމަޢު ދެމެދު
- މައިގަނޑު ޝަޚްޞިއްޔަތާ ޤުދުރަތީ ހާދިސާ އަކާ ދެމެދު
- މައިގަނޑު ޝަޚްޞިއްޔަތާ އެހެން ޝަޚްޞިއްޔަތަކާ ދެމެދު

މިގޮތުގެ ތެރެއިން މިވާހަކަ ހުރަހަކާއިލައިގެން މިއޮތީ ކޮން ގޮތަކަށްކަން ވާހަކައިން ހޯދި ދައްކައިގެން ބަޔާންކުރާށެވެ.

ދަތުރުގެ މިތުރު

24. މި ވާހަކަ އަކީ 1970 ގެ އަހަރުތަކުގައި ލިޔުނުއިވާ ވާހަކައެއް ނަމަވެސް، މިޒަމާނުގައި ރާއްޖޭގައި ބޭނުންކުރާ ފެހިގެ ނިޒާމު އެދުވަސްވަރުވެސް ބޭނުންކުރިކަން އެނގެއެވެ. މިދުވަސްވަރުގެ ފެހިގެ ނިޒާމަށް ބަލައިލުމާ، ފުރަގަ ކުރުވާ ކަންތައްތައް ވާހަކައިގެ އަލީގައި ބަޔާންކުރާށެވެ.

25. މިވާހަކައަކީ ލިޔުންތެރިޔާ ދިރިއުޅުނު ނަމަވީ (ދަތުރުގެ މިތުރު، މިއީ) މިވާހަކައަށް އެކަށީގެންވާ ނަމެއް ހެއްދެވެ؟ ވާހަކައިގެ އަލީގައި މިކަން ބަޔާންކޮށްދޭށެވެ!

<u>އާދައާ ހިލާފު ހުވަފެނެއް</u>

26. މިވާހަކައިގެ މައިގަނޑު ޝަޚްޞިއްޔަތަށް ފެނުނު ހުވަފެން އާދައާ ހިލާފު ހުވަފެނަކަށް ވީ ކީއްވެގެންކަން ހެއްކާއެކު ބަޔާންކުރާށެވެ!

27. އިރުގައި ދިވެހިންގެ ގެދޮރުގައި ދަތުރުފަތުރުގެ ދަތިކަން އޮތް މިންވަރު މި ވާހަކައިން އެނގެއެވެ. މިވާހަކައިގެ އަލީގައި އޭރާއި މިހާރުގެ ކަނޑު ދަތުރުފަތުރުކުރުމުގައި ހުރި ދަތިތަކާއި ފަސޭހަތައް ބަޔާންކުރާށެވެ!

28. މިވާހަކައިގެ ނަން ވާހަކައާ ގުޅޭ ހެއްޔެވެ؟ ވާހަކައިން ހެކިދައްކައިގެން ބަޔާންކުރާށެވެ!

ދިރާސާކުރަމާ (ރިވާޔަތު މޫސާ ވަ ޖުމާނާ)

- **އުފެއްދިދާން ބައެއް ސުވާލުތައް**

1. މިވާހަކައިގައި އުޅޭ މޫސާދީގެ ޝަޚްސިއްޔަތު ވާހަކައިން ހޯދައިލައިގެން ބަޔާންކޮށްދޭށެވެ.
2. މިވާހަކައިގައި އުޅޭ ހަމީމާދީގެ ޝަޚްސިއްޔަތު ވާހަކައިން ހޯދައިލައިގެން ބަޔާންކޮށްދޭށެވެ.
3. މިވާހަކައިގައި އުޅޭ މުޙައްމަދުދީދީގެ ޝަޚްސިއްޔަތު ވާހަކައިން ހޯދައިލައިގެން ބަޔާންކޮށްދޭށެވެ!
4. މިވާހަކައިގައި އުޅޭ ޖުމާނާދީދީގެ ޝަޚްސިއްޔަތު ވާހަކައިން ހޯދައިލައިގެން ބަޔާންކޮށްދޭށެވެ!
5. ކައިވެނިޖެހުއް ދުވަހުއްޓިސް ދުވަހިރިނިކަލިވެސް އުޅުމާއި އަހުރާފޫ ރަނގަޅު ދުލިހުނުކަމުގައި ފެނުނެވެ. މިވާހަކައިން ހޯދައިލައިގެން މިކަން ސާބިތުކޮށްދޭށެވެ!
6. ހަމީމާދީގެ އުޅުން ހުންނަ ގޮތާމެދު ނުރުހިގެން މޫސާދީ އެއްދަފަހަރަކު ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ. "އަރިވެސް ކުޑައަކަށް ހިލުއް ނުވޭތޯއެވެ. ކުޑައަކީ އެއްގޮތަކަށްވެސް އުޅުން ހުރި މީހަކު ނޫނެކެން" . މޫސާދީގެ މި ބުނުމުގެ ތެދުކަން ވާހަކައިގެ އަލިގައި ހަމީމާދީގެ ހާލަތުން ހޯދައިލައިގެން ބަޔާންކޮށްދޭށެވެ.
7. މިވާހަކައިގައި އުޅޭ މުޙައްމަދު ދީދީގެ އިޙްތިރާމާއި ހައިބަތާއި މޫސާދީގެ އިޙްތިރާމާއި ހައިބަތު އަށާބަލާއިރު މުޙައްމަދު ދީދީ އަށްވުރެ، މޫސާދީގެ ސިފަ ހުރިގޮތުން އެނގެއެވެ. ނަމަވެސް މުޖުތަމަޢުގައި މޫސާދީ އަށް ލިބިފައިވާ ގަދަރާއި އިހްތިރާމު މާބޮޑުކަމެވެސް ދަނެވެ. މުޖުތަމަޢުގައި މޫސާދީގެ ގަދަރާއި އިހްތިރާމު ބޮޑުވުމަށް ވަކި ކޮއްފައިވާ ކަން ވާހަކައިގައި ހިނގާ ކަންކަމުގެ އަލިގައި ސާބިތުކޮށްދޭށެވެ.
8. މޫސާދީ އާއި މުޙައްމަދު ދީދީ ދެމެދު ވާހަކަދައްކައި މޫސާދީ ބުނެފައިވެއެވެ. "އަޅުގަނޑު މިދަރިންނަކާ ވެސް އެއްކަލަ ސުލްޙަވެރިވެގެން ގޮވި، ތިޔަ އަދި ރަނގަޅު ސިފަވަރެވެ. އަދި ސުލްހަވެރިވެގެން އަޅުގަނޑު ފެންނާ ވަރިވެސް ސިފަވަރާ އެވެ." މޫސާދީގެ މިބުނުން ވާހަކައިގައި އެބާ ދައިގަނޑު ދުރުސަކުސިފަވެރިކަމުގެ ހިތައިން ފެނެއެވެ. އެއީ ކޮން ދުރުސަކުސިފަވެރިކަމެއްކަމާއި އެކަން އެނގޭ ސަބަބުތައް ވާހަކައިން ހޯދައިލައިގެން ބަޔާންކޮށްދޭށެވެ.
9. ދަރިން ތަރުބިއްޔަތުކޮށްދުރުގައި ގެންގުޅޭ ހަމަހަމަ ގޮތުގަނޑާ ދިރިއުޅުން ބޭއްވޭވެރިކުރުމަށް ވަރަށް ބުރަންވެ ސިފައެކެވެ. މިވާހަކައިގެ އެންމެ ބުރަންވެ ދުރުސަކުސިފަވެރިކަމުން ކުރުގައިވާ މޫސާދީދީ އާއި ޖުމާނާ ދީދީ ދަރިން ތަރުބިއްޔަތު ކުރުމުގައި ގެންގުޅުމު ހަމަހަމަގޮތާ ކޮބައިކަން ވާހަކައިން ހޯދައިލައިގެން ބަޔާންކޮށްދޭށެވެ.

10. ޖާމިޢާތީތީ އާއި މުޙައްމަދުތީތީ އަޔާ ދުރިއްޔުލުގެ ވަށްޓަފަރި ވަރަކް އެއްގޮތް ގުދިރުނުމަވެ. ނަމަވެސް އުގުދިރުނުގެ ދުރިއްޔުލުމަން އައި ބަދަލަން ބަޔާއިރު، ރަނގަޅު ބަދަލުއް އައިސްޓާއިވާނީ ކޮން ސަރުބިއްޔަތުކަން ގެއްލުވީ؟ ތިޔަގޮތަން ނިންމި ޔާއްވެގެންކަން ވާހަކައިން ހޯދި ދަލްކައިގެން ބަޔާންކުރުދެވެ.

11. މިވާހަކައިގައި އުޅޭ މުހައްމަދު ދިދީޔާއި ޖާމިޢާ ދީދީގެ ސަރުސީއްރަތަން ބަޔާ އިރު، މިދުރިއްޔުނަޔާ މިޖާޖެގެ ގޮތުން އެއްގޮތް ކަންތައްތަކާއި ހުރި ގުދިރުނުކަން ވާހަކައިން ހާމަވާ އެވެ. މިކަން ވާހަކައިން ހޯދި ދަލްކައިގެން ސާބިތުކުރުދެވެ.

12. މުސާދީދީ އާއި ޖުމްއިރާ ދީދީ އާ ދަތްތުރުކުރުގެ ދަރުދަރުގައި ލޯބީގެ ގުޅުމް އުފެދިފައިވަނީ ގޮތުބާރުތު މައިގަނޑު ސަބަބު ވާހަކައިގެ އަލީގައި ބަޔާން ކުރާށެވެ.

13. މިވާހަކައިގެ މުސައްނިފު، މިވާހަކައަޔާ ޔާރާ ހިތްވާ ވާހަކައަކަށް ހެދުމަކަން ވާހަކައިގެ ޚުލާޞާ ރާވާފައިވާގޮތް ވާހަކައިން ހޯދައިގެން ބަޔާންކުރާށެވެ!

14. ފަންނީގޮތުން ބަލާއިރު ވާހަކަ ހުރިހާގައިދިމުގައި ތިއްނުތިރާ ވާހަކައިގެ ޝަޚުޞަތް ވަރު، ހިނގާ އުޔަކަންކާރާރު ޒާތްލު ހުރިހާގައި ފާގެޔާއަރިފައި ހުރިމަޔާ އުނިކަމް ކަމުގައި ވާހަކަތިއްނުތިރިން ދެކެމެވެ. މިކަން މިވާހަކައިން ފެނޭ ހުރިހާ؟ ވާހަކައިން ހޯދައިގެން ބަޔާންކުރާށެވެ.

15. މުހައްމަދުދީދީ ވާހަކައިގައި އަދާކޮށްފައިވާ ދައުރަޔާ ޓަކައިކަން ވާހަކައިން ހޯދައިގެން ބަޔާންކުރާށެވެ.

16. ދިވެހި މުޖުތަމަޢުގައި މިހާރުވެސް ހުރި އިޖުތިމާޢީ ބައެއް މައްސަލަތައް އުޖާލާވާއިވެސް ހުރިކަން މިވާހަކައިން އެނގެއެވެ. މިވާހަކައިން ފެނޭ އުފެދި މައްސަލަތައް ވާހަކައިން ހޯދައިގެން ބަޔާންކުރާށެވެ.

17. އުޖާލާވުގައި ގެއްލި އަންނަ ގުރުބާނުނަނަން އަދާކުރުމަން ކުރާ ކަންތައްތައް ވާހަކައިން ހޯދައިގެން ބަޔާންކުރާށެވެ.

18. މުދި ވާހަކައިގެ މުހިންމު ކޮންމެ ސަރުބިއްޔަތުކަމުގެ ދުރިއްޔުލުމަން ބަޔާއިރުވެސް މިވާހަކައިން ވަރަށް މުހިންމު ފިޔަވަޅުއް ތިބެއެވެ. މުދި ވާހަކައަށް ބަލާއިރު މިވާހަކައިން ތިއްނުތިރާ އަންގައިދޭން ބޭނުންވާ މުސްޖަޔާ ކޮބައިހުރިހާ؟ މިވާހަކައިގައި ހިންގާފައި ހުރި ކަންކަމުގެ އަލީގައި ވާހަކައިން ހޯދައިގެން ބަޔާންކުރާށެވެ.

ވާހަކައިގެ ސުވާލުތައް މާކުކުރާ މިންގަނޑު

- ކިޔަން ދީފައިވާ ވާހަކަ ވަރަށް ފުންކޮށް ދިރާސާކޮށް، ޖަވާބު ދިނުމުގައި ބޭނުންވާ ފުރިހަމަ ނުކުތާތައް ހިމަނައިގެން ގެނެސްދީފައިވޭ. - ޖަވާބު ހުށަހަޅައި ދީފައިވަނީ ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ގުޅުވާލައިގެން ހަމަޖެހޭ ތަރުތީބަކަށް. - އިބާރާތްކުރުން ވަރަށް ރަނގަޅު	5
- ކިޔަން ދީފައިވާ ވާހަކަ ރަނގަޅަށް ދިރާސާކޮށް ޖަވާބު ދިނުމުގައި ބޭނުންވާ ގިނަ ނުކުތާތައް ހިމަނައިގެން ގެނެސްދީފައިވޭ. - ޖަވާބު ހުށަހަޅާ ދީފައިވަނީ ރަނގަޅަށް ގުޅުވާލައިގެން ހަމަޖެހޭ ތަރުތީބަކަށް. - އިބާރާތްކުރުން ރަނގަޅު	4
- ކިޔަން ދީފައިވާ ވާހަކަ ކިޔާފައިވާކަން ދޭހަވާ އަދި ޖަވާބު ދިނުމުގައި ބޭނުންވާ ފުރިހަމަ ބައެއް ނުކުތާތައް ހިސާބަކަށް ހިމަނައިގެން ގެނެސްދީފައިވޭ. - ޖަވާބު ހުށަހަޅާ ދީފައިވަނީ ހިސާބަކަށް ގުޅުވާލައިގެން، މާހަމަޖެހޭ ތަރުތީބަކަށްނޫންނަމަވެސް. - ބޮޑުބައިގެ އިބާރާތްކުރުމުގައި / އިބާރާތްކުރުން ގޯހެއްނޫން	3
- ކިޔަން ދީފައިވާ ވާހަކަ ކިޔާފައިވާކަން ދޭހަވާ އަދި ޖަވާބު ދިނުމުގައި ބޭނުންވާ ނުކުތާތަކުގެ ތެރެއިން މަދު ނުކުތާ ހިމަނައިވޭ. - ޖަވާބު ހުށަހަޅާ ދީފައިވަނީ ކުޑަކޮށް ގުޅުވާލައިގެން، މާހަމަޖެހޭ ތަރުތީބަކަށްނޫންނަމަވެސް. - އާދައިގެ އިބާރާތްކުރުމުގައި	2
- ކިޔަން ދީފައިވާ ވާހަކަ ކުޑަވެސް ވަރަކަށްކިޔާފައިވާ އަދި ހޯދާފައިވާ ޖަވާބު ދިނުމުގައި ބޭނުންވާ ވަރަށް މަދު ނުކުތާއެއް. - ޖަވާބު ހުށަހަޅާގޮތުގައި ވަރަށް ކުޑަ ގުޅުމެއް އޮޅުމެއް އަދި ތަރުތީބު ހަމައެއްނުޖެހޭ. - ވަރަށް އާދައިގެ އިބާރާތްކުރުމުގައި	1
- ވާހަކަ ކިޔާފައިނުވާ - ދީފައިވާ ޖަވާބު ސުވާލުތަކާގުޅޭ - ޖަވާބަކީ ކުރުކޮށްލާފައިވާ އިންޒާރެއްނުޖެހޭ - ތަރުތީބު ގޮތަކަށް އިބާރާތް ކޮށްފައެއް ނުވޭ	0

އުރުސިރުން

މައުލޫމާތު

- އެއްވެސް މީހަކަށް އޮންނާނެ އަމިއްލަ އުޅަނދުފަހަރުގައި ދުވެލި ނުލެވޭނެއެވެ.
- ދުނިޔޭގެ ހުރިހާ ކޮންޓިނެންޓެއްގެ ނަން ނިމިފައި އޮންނަނީ ފެށި އަކުރުންނެވެ.
- 1873ގައި ކޮޕީކޮށް ބޭނުންކުރި ދަތް އުނދަގޫކަމުން ޓައިޕިސްޓުން ހުރި ބޮއްޓުން ފެނިގަތެވެ.
- އެންމެ މަތިވެރިވާ ނުކުތާ ކިލަމީ މީހުންގެ 90 އިންސައްތަ މީހުން އަމިއްލަ އުޅަނދުފަހަރުގައި ދުއްވާލެ ވަސަވަސްކޮށްކޮށްކުރަނީއެވެ.
ނުވަތަ ވަސަވަސްކޮށްކޮށްދީފައިވާނެއެވެ.